ר׳ שׂמְכֶע פְּלַאכְטֶע

אָדֶער

דֶער װֶעלְט שְׁװינְדְלֶער.

יֶעדֶער מֶענְשׁ װָאס װִירְד דִי מַעֲשֶׂה לֶעזֶען, װִירְד הָאבְּן גְרוֹים פֶּערְגֶענִיגֶן. יוּנְג אוּן אַלְט, אָרֶעם אוּן רַייךְ, װֶעלְן זִיךְ פְרֵייעֶן אַלֶע צוּ גְלַייךְ. דִי מַעֲשֶׂה װִירְד דֶעם לֶעזֶער מַאכְן װַאכְן, יֶעדֶער װָאס װִירְד לֶעזֶען, װִירְד טוּן לַאכְן.

הֶערוֹים גֶעגֶעבֶּען

פֿאָן ר׳ יעקב מארגענשטערען

הנקרא יעקיל לעהרער אוים לאדז.

בהוצאות בית מסחר הספרים של ר׳ יצחק פונק בווילנא.

ווילנא

שנת תרנ״ה לפ״ק.

РЕБЪ СИМХЕ ПЛАХТЕ.

Разсказъ изъ Еврейскаго быта.

Вильна 1895.

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

161

Дозволено цензурою 7. Іюня 1894 г. Варшава.

ВИЛЬНА.
Въ типографіи А. Г. Розенкранца и М. Шрифтзетцера.
На Лидскомъ переулкѣ, домъ № 2598/13
1895.

אין לאנד עוץ וואר זיין קליין שטעטיל נארקאוו . דאס וואר איין יודיש שטעטעל. אונ אויך זעהר איין פרום שטעטעל. דארט האט געוואוהנט איין רב . דאס רעהבעל וואר איין אלטער מאן . אונ ער וואר אויך א רעבעלע. אויף דעם שטייגער וויא אגוטער יוד . ער איז אויך גיגאנגען אין איין ווייסע יופעצע. אונ פרייטאג צו נאכט האט ער גידאווענט אין טלית אונ האט מאנכעס מאל געזאגט סגולות אונ האט אויך מאנכעס מאל גינומען א פדיון אונ ער וואר באמת א גרויסער ערליכער יוד . אונ אויך נעבעך איין גרויסער אביון .

אין דעם שטעטעל האט זיך גיפונען איין יתומה . איין מיידעל וואס האט נעבעך ניט גיהאט קיין טאטע אונ קיין מאמע. זא האט דיא רעבעצען פאר רחמנות גינומען דיא יתומה . אונ האט זיא אויף גיצויגען . זיא וואר שוין אלט עטליכע צוואנציג יאהר. זיא וואר איין יפת תואר. איין נאז וויא א ראם. אונ א פנים וויא א טויער. א פאר גרויסע אויגען וויא איין אונגעריש קאלב . א פאר גראבע ליפען וויא דיא גאמבע פון א רוסישען אקס . אונ פינגער וויא דיא פיס פון א העלפאנד . אונ קלוג וויא איין אלטער אייזל. נאר אן עין הרע האט זיא גיקענט עססען וויא א פערד. אונ צו דעם אלעם איז זיא גגאנבין נאקעט אונ בארוועס . דען ווער האט איהר נעבעך גיזאלט עפעס קויפען אדער מאכען . דען ווען קינע עלטערין האט זיא נעבעך ניט גיהאט . אונ דער רב וואר נעבעך א גרויסער אביון . אונ קיין בעליבטע האט זיא נעבעך ניט געהאט. דען ווער עס האט זיא אנגעקוקט . האט דיא גאל אויסגיבראכען . דען איהר שיינהייט האט קיין דוגמא . ממילא וויא זיא איז אב געמאלט. קיין שידוך האט זיך ניט געטראפען . קיין בלינדען האט מען ניט געקריגען . אונ קיין

זעהנדינגער

וֶועהֶענְדִיגֶער הָאט זִיא נִיט גֶעהָאלְט . בְּקִיצוּר זִיא אִיז שׁוֹין אִיבֶּער דְרֵייסִיג יָאהר אַלְט .

דִיא רֶעבֶּעצְן אִיז גֶעזֶעסִין אִין דִי וַוייבֶּער שׁוּהל . הָאט זִי גִיהֶערְט וִויא דִי וַוייבֶּער רֶעדֶען פוּן אִיהר וַוייל זִיא זָארְגְט נִיט וֶועגֶען אַיין שִׁידוּךְ פַאר דִיא יְתוֹמָה . אוּנ אַיין נְגִידִישֶׁע פְרוּמֶע צְנוּעָה הָאט זִיךְ אַרוֹים גִישְׁטֶעלְט מִיט דֶעם גְרוֹיסֶען קוֹל אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . וֶוען בַּייא אַיין אַנְדֶערֶען מֶעכְט זִיךְ גִיפוּנֶען אַיין בְּתוּלָה פוּן עֶטְלִיכֶע דְרֵייסִיג יָאהר . זָא מֶעכְט אִיהר מִיט אַיְיער מַאן שְׁרַייעֶן . עֶס אִיז אַיין גְרוֹיסֶע עֲבֵירָה . מֶען טוּט זִיךְ פֶערְזִינְדִיגֶען . אוּנ בַּייא אַייךְ אִיז דָאס קֵיין עֲבֵירָה נִיט . אוּנ דִיא אִיבְּרִיגֶע נָשִׁים צִדְקָנִיוֹת הָאבֶּען אוֹיךְ מִיט גֶעבְּרוּמְט .

דִיא רֶעבֶּעצְן אִיז אַהֵיים גֶעגַאנְגִין אוּנ הָאט דָאס דֶעם רָב דֶערְצֵיילְט . הָאט דֶער רָב גֶעזָאגְט . זֵייא הָאבֶּען גַאנְץ רֶעכְט . עֶס אִיז בֶּאֱמֶת אַיין גְרוֹיסֶע עֲבֵירָה . זָאגְט זִיא דִיא רֶעבֶּעצְן נוּא וָואס זָאל מֶען טוּעֶן ? זָאגְט דֶער רָב אִיךְ וֶועל דִיר עֶפֶּעס זָאגֶען נָאר זָאלְסְט מִיךְ פָאלְגֶען . נֶעם מַיין זִילְבֶּערְנֶעם קָאשְׁטֶער פוּן מַיין שְׁטֶעקֶען . אוּנ מַיינֶע פָאר זִילְבֶּערְנֶע בַּתִּים פוּן מַיינֶע תְּפִלִּין . אוּנ מַיין פוּקְסֶען פוּטֶער . אוּנ דַיין גָאלְדֶענֶען קָאנֶעק מִיט דֶעם שׁוּילְשְׁטִיק . אוּנ דִיא צְוֵויא שְׁנוּרְלֶעךְ קְרֶעל . אוּנ גֵייא אוּנ בָּארְג דִיר גֶעלְד . וֶועלִין מִיר זִיא גָאר צוּם עֶרְשְׁטֶען שֵׁיין בַּאקְלֵיידֶען . דֶען אִיבְּרִיג שֵׁיין אִיז זִיא דָאךְ נִיט . אוּנ זֶעהר קְלוּג אוֹיךְ נִיט . אוּנ אַ שְׁוַוארְצֶע מָאס נַאקֶעט אוּנ בָּארְוֶועס גֵייט זִיא . נוּא וֶוער זָאל זִיא וֶועלִין נֶעמֶען ? אוּנ אַז זִיא וֶועט זַיין זֶעהר שֵׁיין בַּאקְלֵייד וֶועט זִיא דָאךְ אַנְדֶערְשׁ אוֹיס זֶעהֶען . וֶועט זִיךְ גִישְׁווִינְד טְרֶעפֶען אַיין שִׁידוּךְ .

דִיא רֶעבֶּעצְן אִיז גִיגַאנְגֶען אוּנ הָאט פֶערְזֶעצְט דִיא מַשְׁכָּנוֹת אוּנ הָאט גֶעבָּארְגְט קַ״ן זְהוּבִים . דָאס אִיז הוּנְדֶערְט אוּנ פוּפְצִיג גוּלְדֶען . הָאט דֶער רָב גִיזָאגְט מֶען זָאל זִיא הֶערְלִיךְ בַּאקְלֵיידֶען . בִּיז פוּפְצִיג גוּלְדֶען זָאל מֶען זִיא בַּאקְלֵיידֶען . זִיא זָאל זַיין בַּאקְלֵייד פוּן קָאפּ בִּיז פוּס . אוּנ אוֹיךְ אַ נְגִידִישֶׁע נֶדֶן וֶועט זִיא הָאבֶּן . דִי גַאנְצֶע הוּנְדֶערְט גוּלְדֶען וֶועל אִיךְ אִיהֶער גֶעבֶּען נֶדֶן . דָאס זִיא זָאל זִיךְ נִיט הָאבֶּען צוּ שֶׁעמֶען צְווִישֶׁען אַלֶע נְגִידִישֶׁע מֵיידְלֶעךְ פוּן גַאנְצֶען שְׁטֶעטִיל . הֶן מִיט מַלְבּוּשִׁים . וְהֶן מִיט נֶדֶן . זָא וֶועט זִיךְ שׁוֹין אַ שִׁידוּךְ אוֹיךְ טְרֶעפֶען .

מֶען הָאט אַזוֹיא גִיטוּעֶן . מֶען הָאט אִיהר גִימַאכְט אַ שֵׁיין קְלֵייד פוּן בַּאשְׁטִשִׁיג צוּ דְרַייא פֵּייעֶס אַיין אֵייל . אַ פָּאר הֶעמְדֶער . פַּאר זָעקְס פֵּייעֶס אַ פָּאר שִׁיךְ . אַ רוֹיטֶע פַאַרְטִשֵׁיילֶע . אַ פַּארְטוּךְ . בְּקִיצוּר מֶען הָאט דֶעם פֶערֶענְטְרַייבֶּער בַּאקְלֵייד . הָאט זִיא אוֹיס גֶעזֶעהֶען וִויא

דער שְׂעִיר הַמִשְׁתַּלֵחַ. און הָאט גִיהַאט אַ חֵן וויא אַ שׁור הַנִסְקָל׳
און וויא זיא וואר שׁוין זָא הֶערְלִיךְ בַּאקְלֵייד. זָא הָאט דֶער רַב גִיזָאגְט. נוא גִילוֹיבְּט אִיז השי״ת זיא אִיז ביה וֶועהר נְגִידִישׁ בַּקְלֵייד און אִיהר נְגִידִישֶׁער גְּבַּן אִיז ב״ה גְרֵייט.

יֶעצְט קָאזֶען מִיר קְלֶערְהְן פַּאר אִיהר אַ שִׁידוּךְ. וֶוען עֶס וֶועט אויךְ נִיט זַיין אֵיין חָתָן פון שְׁפִּיץ מֶעסֶער. וֶועל אִיךְ אויךְ חֲתוּנָה מַאכֶען.

זָא הָאבֶּען זִיךְ אַנִידֶער גִיזֶעצְט דֶער רַב. דִיא רֶעבֶּעצֶען. דֶער גַּבַּאי דִין מְשַׁמֵשׁ. און דֶער שׁוהל מְשַׁמֵשׁ. דֶער שׁוהל קְלַאפֶּער. דֶער תַּלְמוּד תּוֹרָה מְלַמֵד. דֶער מִקְוֶהנִיק. ר׳ נָחוּם טְרֵייבִּיטְשֶׁער. ר׳ טְרַאטֶער נֶאֱמָן פון דִיא יַאטְקֶע. און נָאךְ עֶטְלִיכֶע זָאלְכֶען גְרוֹיסֶע חֲכָמִים און הָאבֶּען גִיקְלֶעהרְט און גֶעהַאלְטֶען עֵצוֹת וֶוענֶען אַ שִׁידוּךְ פַאר דִיא בְּהֵמָה. מֶען הָאט אָבֶּער גָאר גִיט עֶרְקְלֶעהרְט. דֶען וֶועמֶען מֶען הָאט גִיוָואלְט רֶעדֶען דֶעם שִׁידוּךְ מִיט דֶער מַלְכָּה שְׁבָא. הָאט דֶער שַׁדְכָן מוֹרָא גִיהַאט אַהִין צו גֵיין. דֶעם אָנְשְׁלַאק צוא גֶעבֶּען. דָאס יֶענֶער זָאל אִיהם נִיט אַרוֹיס בְּרִיהֶען. אָדֶער דֶעם קָאפּ צוא הַאקֶען פַאר זַיין שַׁדְכָנוּת.

אִין דֶעם זֶעלְבֶּען שְׁטֶעטִיל הָאט זִיךְ גִיפוּנֶען אַ יוּנְג. עֶר הָאט גִיהֵייסֶען שִׁמְעוֹן. נָאר מֶען הָאט אויף אִיהם גִישְׁרִיגֶען שִׁימְכֶע. און ווייל עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען נַאקֶעט און בָּארְוֶועס. נָאר מִיט אַ שְׁטִיקֶער פְלַאכְטֶע צו גִידֶעקְט זַיין לַייבּ. זָא הָאט מֶען אויף אִיהם גֶעשְׁרִיגֶען שִׁימְכֶע פְלַאכְטֶע. אִיהם הָאט דִיא גַאנְצֶע שְׁטָאט גִיקֶענְט. דֶען עֶר ווָאר אֵיין וַואסֶער טְרֶעגֶער. עֶר הָאט זַיין אֵייגֶענֶם גִיהַאט אַ פָּאר שָׁאנְגֶעס. מִיט אַ פָּאר קַאנֶען. און מִיט דֶעם שְׁטִיקֶער פְלַאכְטֶע וָואס עֶר אִיז גִיוֶועזֶען אַיינְגֶעהִילְט. דָאס וואר זַיין גַאנְץ פֶערְמֶעגֶען. עֶר וַואר קַיין גְרוֹיסֶער חָכָם און קַיין קְלֵיינֶער נַאר. עֶר הָאט קַיין שֵׂכֶל גְהַאט צו קַיין שׁוּם זַאךְ נָאר צו עֶסֶען און צו וַואסֶער טְרָאגֶען. עֶר הָאט גִיטְרָאגֶען זֶעקְס קַאנֶען וַואסֶער פַאר אַ שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט. און גְרוֹיס אוּן קְלֵיין און יוּנְג און אַלְט הָאבֶּען אִיהם גִיקֶענְט. און זַיין מִנְהָג וַואר אַזוֹיא. אַלֶע דָאנֶערְשְׁטָאג בַּייא נַאכְט. און אַלֶע עֶרֶב יו״ט הָאט עֶר בַּייא דִיא דִינְסְט מֵיידֶען גִיטְרָאגֶען וַואסֶער. און זַאמְד. און הָאט גִיהָאלְפֶען אָן רַייבֶּען דִיא לַייכְטֶערְס. דִיא גָאפֶּעל מֶעסֶער. פַאר דֶעם הָאט עֶר גִיקְרוּגֶען אַ ווִיכְנְרָאבֶּעק. עֶר הָאט אַגַאנְץ יָאהר גֶעטְרָאגֶען וַואסֶער און גִיהַאקְט הָאלְץ בַּייא אֵיין בֶּעקֶער פַאר דֶעם הָאט מֶען אִיהם גִילָאזְט שְׁלָאפֶען אויף דֶעם פִּיעֶקֶעלֶעק. און וֶוען עֶס ווָאר אֵיין

חֲתוּנָה אָדֶער אֵייז סְעוּדָה. זָא הָאט עֶר גִיאַרְבֵּייט וִויא אַ פֶערְד. וַואסֶער גִיטְרָאגֶען. הָאלְץ גִיהַאקְט. פַאר דֶעם הָאט מֶען אִים גִיגֶעבֶּען דִיא טֶעלֶער אָפּ צוּ לֶעקֶען. זוּמֶער אוּנ ווִינְטֶער אִיז עֶר גִיגַאנְגֶען נַאקֶעט אוּנ בָּארְוֶועס. נָאר שְׁטֶענְדִיג אַיינְגֶעהִילְט אִין זַיין שְׁטִיקֶער פְּלַאכְטֶע. אוּנ אַנְדֶערְשׁ הָאט מֶען אִיהם נִיכְט גֶערוּפֶען נָאר שִׁימְכֶע פְּלַאכְטֶע.

אוּנ וִויא דֶער רָב מִיט זַיין סֶעסְיֶע זֶענֶען גִיזֶעסֶען אוֹיף דֶעם קָאנְקֶערֶעס. אוּנ הָאבֶּען גִיקֶערְהַרְט וֶועגֶען אַ שִׁידוּךְ פַאר דֶער עֶיינֶע בְּהֵמָה. זָא אִיז דֶעם שׁוּהל קְלַאפֶּער אַיין גִיפַאלֶען דֶעם שִׁימְכֶע פְּלַאכְטֶע וֶועט פּוּנְקְט פַּאסֶען צוּ זַיין אִיהר חָתָן. מִתְּחִלָּה הָאבֶּען אַלֶע אָנְגֶעהוֹבֶּען צוּ לַאכֶען. דֶער נָאךְ אָבֶּער הָאבֶּען זֵייא זִיךְ מְיַישֵּׁב גִיוֶועזֶען דָאס עֶס ווִירְד נָאךְ זַיין אֵיין גְרוֹיסֶע מִצְוָה. דֶען עֶר אִיז שׁוֹין אַלְט פֶערְצִיג יָאהר. אוּנ אִיז נֶעבֶּעךְ נַאקֶעט אוּנ בָּארְוֶועס. יְוֶוער וֶועט אִיהם נֶעהמֶען? אוּנ זִיא וֶועט אוֹיךְ קֵיינֶער נִיט וֶועלֶען נֶעהמֶען. אַלְסְבַּאן הָאבֶּען אַלֶע מַסְכִּים גִיוֶועזֶען אוֹיף דֶעם שִׁידוּךְ. נָאר דָאךְ הָאבֶּען זֵייא מוֹרָא גִיהַאט צוּ גֵיין צוּ שִׁימְכֶע אָנְשְׁלָאגֶען דֶעם שִׁידוּךְ דָאס עֶר זָאל זֵייא נִיט גֶעבֶּען אַ שְׁוַוארְצֶען סוֹף. זָא הָאט דֶער רָב גִיזָאגְט צוּ זַיין מְשַׁמֵּשׁ גֵייא אוּנ רוּף שִׁימְכֶען אַהֶער צוּ מִיר. אוּנ זָאג גָאר נִיט נָאךְ וָואס. דֶער מְשַׁמֵּשׁ אִיז גִיגַאנְגֶען אוּנ זָאגְט צוּ שִׁימְכֶען. דֶער רָב הָאט גִיהֵייסֶען דוּא זָאלְסְט קוּמֶען.

וִויא דֶער מְשַׁמֵּשׁ אִיז גִיגַאנְגֶען צוּ שִׁימְכֶען הָאט דֶער רָב דֶער ווַייל גִיהֵייסֶען דָאס דִיא רֶעבֶּעצֶען זָאל בַּאקְלֵיידֶען דִיא כַּלָּה מִיט דִיא נַייֶע הֶערְלִיכֶע מַלְבּוּשִׁים וָואס מֶען הָאט אִיר גִימַאכְט. אַז שִׁימְכֶע וֶועט קוּמֶען זָאל זִיא שׁוֹין זַיין בֶּעקְלֵייד פוּן קָאפּ בִּיז פוּס. מֶען הָאט אַזוֹיא גֶעטוּעֶן. שִׁימְכֶע פְּלַאכְטֶע אִיז גֶעקוּמֶען אַיינְגֶעהִילְט אִין זַיין פְּלַאכְטֶיג אוּנ דִיא שָׁאנְגֶעס מִיט דִיא קַאנֶען אוֹיף דִיא פְּלֵייצֶעס. וִויא עֶר אִיז אַרַיין גֶעקוּמֶען צוּם רָב אִין דֶער פָאדֶער שְׁטוּבּ אוּנ הָאט גִיוָואלְט אַרַיין גֵיין צוּם רָב. זָא זָאגְט דִיא רֶעבֶּעצֶען צוּ אִים. עֶר זָאל אִיבֶּער לָאזֶען דִיא שָׁאנְגֶעס מִיט דִיא קַאנֶען אִין דִיא פָאדֶער שְׁטוּבּ. דֶען עֶס פַּאסְט נִיט אַרַיין צוּ גֵיין צוּם רָב מִיט דִיא קַאנֶען. זָא ווִיל עֶר נִיט. אוּנ זָאגְט דָאס אִיז מַיין גַאנְץ פֶערְמֶעגֶען. קֶען אִיךְ דָאס נִיט אִיבֶּער לָאזֶען. אוּנ עֶר נֶעמְט זִיךְ דִיא שָׁאנְגֶעס מִיט דִיא קַאנֶען אוֹיף דִיא פְּלֵייצֶעס אוּנ גֵייט אַרַיין צוּם רָב.

דֶער רָב גִיבְּט אִיהם אַ שֵׁיינֶעם בָּרוּךְ הַבָּא אוּנ זָאגְט צוּ אִים. הֶער נָאר מַיין לִיבֶּער שִׁימְכֶע. פַר וָואס טוּסְט דוּא נִיט קֵיין שִׁידוּךְ? אִיז דֶען דָאס אַ שְׁטֵיינֶער אַ מֶענְשׁ זָאל זִיצֶען פְרַייעֶלֵיידִיג. בַּייא אוּנְס

יורען

יודען פאר מען ניט אזויא. יעדער יוד מוז נעמען א ווייב.

ענטפערט שיכבע מיט זיין גראב פוירש קול ! רבי ! רבי ! איך האב גמיינט איר זענט קלוג וויל איר האט אמאנדרע רעפעק. לסוף זענט איהר גאר א בהמה. אונ איהר רעט וויא א שוואנץ מלמד. גאר אן שכל. הערט נאר. איהר זאגט אז איך זאל א שידוך טוען. נוא נוא. ווער וועט דאס מיך וועלן נעמען ? אפילו איינע פון מיסט אראפ וועט מיך אויך ניט נעמען. אונ ער דעקט זיך אויף דאס שטיקעל פלאכטע. אונ ווייזט דעם רב דאס ער איז נאקעט. אונ זאגט זעהט איהר איך בין נאקעט איך האב ניט מעהר אין מיין פערמעגען וויא דאס שטיקעל פלאכטע מיט דיא קאנען. איין גראשין געלט האב איך ניט. אונ דאוועגען קען איך ניט וויא אם בעסטען. דען ווען מיינע עלטערן זענען געשטארבען בין איך געוועזין א קינד. נוא ווער וועט מיך וועלן נעמען ?

זאגט דער רב. זעהסט דוא שימכע איך האב פאר דיר איין גאנץ שיינע נגידישע כלה מיט זעהר פיל געלד. אונ ער גיבט א ווינק צו דיא רעבעצען. האט זיא דיא נגידישע כלה ארויין געברענגט. איינגעהילט אין א רויטען פארטשויל וויא איין אינדיק. אונ דר רב האט געוויזען שימכען דיא שיינע פיגור. אונ האט גיזאגט. זעהסט דוא אזוי איין שיין מיידעל וויא זיא איז. דם איז איין זעלטענהייט צוא געפונען. בעטראכט דיר נאר זיא. זעה גאר איהר הערליך בעקליידונג. אונ זיא האט אויך איין אוצר געלד איהר איינענם. אונ דער רב מאכט אויף א שיפלאד פול מיט קופער געלד דם וואירן דיא הונדערט גולדען נדן. אונ ווייזט איהם אונ זאגט זעהסט דוא, אונזער שררה וואס דיא שטאט איז זיין. האט ניט אזויא פיל געלט.

וויא שימכע האט דער זעהען דיא נגידישע כלה מיט דעם אוצר געלד. זויא האט ער א שפרונג גיטוען צום רב. אונ האט גישריגען רבי ! רבי ! שוין. שוין איך וויל זיא שוין נעמען פאר א ווייב. איך האב אייך ליב.

זאגט דער רב ניין מיין קינד. יעצט קען מען מאכען איין תקיעת כף. אונ איך וועל דיך אביסעל באקליידען. אונ דער נאך ווירד מען מאכען תנאים צו מזל. אונ דער נאך וועסט דוא מיט איהר חתונה האבען. ווירד זיא זיין דיין ווייב.

זאגט שימכע. ניין רבי גיבט מיר זיא ערשט פאר א ווייב אונ איין אנדערט מאל ווירד מען תנאים שרייבען. בקיצור דער רב האט גישיקט נאך דעם חזן. אונ נאך איין עולם. אונ מען האט

צונאנד

צונאנד גישאפט פון שטעטיל איין אלט מלבוש א העמד. א פאר הויזען. א פאר שיך מיט זאקען. איין קאפעליש. א גארטעל. אונ מען האט שימכען באקלייד פון קאפ ביז פוס. אונ מען האט צו גרוים מזל תנאים גישריבען. אונ דער רב האט גיגעבען שימכען צוויא גולדען ער זאל דיא כלה געבען חתימה געלד. אונ איהר האט ער גיגעבען צוועלף איילען אנקע זיא זאל דעם חתן געבען א מתנה אויף א שבת מלבוש. אונ מען האט גימאכט ווערר א פרייליכע תנאים. אונ די חתונה הט מען אנגילייגט אויף א גאנץ קליינע צייט אונ פון דיא אנקע האט מען גימאכט דעם חתן א חתונה מלבוש.

אין עטליכע טעג פאר דיא חתונה. איז דיא רעגעצען מיט נאך עטליכע פרומע ווייבער גיגאנגען אין דיא הייזער. אונ האבען צונאנד גנומען עטליכע העמדער אונ עטוואס באקליידונג פאר דעם חתן. אונ פאר דיא כלה. אונ יעדע יודענע האט גיגעבען אביסעל פעדערין. אונ מאנכע האט גישענקט איין אלטע ציך. מאנכע איין אלטע איינשיט ביז עס איז גיווארן בעטגיוואנט פר דעם חתן מיט די כלה.

דעם שבת פאר דיא חתונה האט דער רב גילאזט אויס רופען דאס יעדער איינציגער זאל קומען אויף דיא חתונה. אונ עס איז אויך אזויא גיוועזען. דאס גאנצע שטעטיל גרויס אונ קליין. ארעם אונ רייך זענן גיקומען. מאנכע זענן גיקומען אויף איין טעאטער צוא לאכען. מאנכע זענען באמת גיקומען לשם מצוה. בקיצור עס איז אפילו קיין קינד אין דער היים גיבליבען. נאר אלע זענען גיקומען אויף דיא חתונה.

צום דרשה גישאנק האבען מענשען גישענקט א קארץ קארטאפעל, אונ מאנכער א פערטעל ארבעס. מאנכער הירז. מאנכער קאשע. מאנכער א האלבען גארניעץ פוטער. איינער פון דעם עולם האט גישענקט א האלב יאהר דירה. בקיצור עס איז צונאנד גקומען עסענווארק אויף א האלב יאהר. אונ דירה האבען זייא אויך גיהאט אויף א האלב יאהר. אונ דיא פרומע ווייבער האבען צונאנד גישלעפט. איין אלט שענקעל. א בענקעל. א שעפעל. אביסעל גיפעס מילכעקס מיט פליישעקס. עס האט גאר גיט גיפעלט. דען אפילו דיא מענשען וואס זענען גיקומען. אויף דיא חתונה ניט לשם מצוה נאר אויף גילעכטער. פון דעסט וועגען האבען זייא זיך גילאזט קאסטען. דען פון איין דבר מצוה איז זיך דאך איין יוד ניט פורש.
בקיצור עס איז גיוועזען זעהר איין פרייליכע חתונה אונ מען האט

גיטוען

גיטוען וואס נור מעגליך וואר. אז דאס יונגע פאר פארק זאל גוט בעהאנדעלט ווערען.

אונ דער רב האט איין בעפעהל גימאכט. דאס קיין מענש זאל ניט גינוצען פון שימכען קיין קאן וואסער בחנם. אונ ניט געבען פאר זעקס קאנען וואסער א שטיקער ברויט. נאר יעדער בעל הבית זאל געבען אם ווייניגסטען פאר יעדער קאן וואסער איין גראשין. דען ער האט דאך שוין איין ווייב מפרנס צו זיין. בקיצור דער רב מיט דעם שטעטיל האבען גיטוען אהדעם מעגליכקייט. אונ פארזארגט דיא ביידע יתומים דאס זייא זאלען האבען פרנסה.

כארגען פריה נאך דיא חתונה האט דער רב גימאכט איין פריהשטיק פאר דעם יונגען פאר פארק. אונ מען האט זייא אריין גיפירט אין זייער אייגענע דירה. אונ דיא פרומע ווייבער האבען אלץ פערשאפט צום ווערטשאפט וואס מעגליך וואר. אונ אלע טאג פון דיא שבעת ימי המשתה. האט איין אנדערער בעל הבית גימאכט איין סעודה.

וויא דיא שבעת ימי המשתה האבען זיך שוין אוים גילאזט. אזו האט דר רב גילערנט שימכען. ער זאל דאס ווייב גוט באהאנדלען. אונ דיא רעבעצען מיט נאך אנדערע פרומע ווייבער האבען זיא גילערנט ווי זיא זאל זיך נוהג זיין. הן מיט יודישקייט. והן מיט איר מאן. זיא זאל גוט ווערטשאפט פיהרען. אונ זייער אוצר קופער געלט דיא הונדערט גולדען גדן האבען זייא גיהאט בייא זיך איין גישלאסען אין קאסטען.

ר' שימכע פלאכטע מיט זיין מאדאם וואלין יעצונד גליקליכער וויא רויטשילד. דען לעבמיטעל האבען זייא גיהאט פארראטה אויף עטליכע חדשים. אונ דירה פרייא אויף א האלב יאהר. אונ אזא פיל געלט אין באארען וויא איין באנקיער. זייא האבען זיך אונגישמיסט. יעצט וועלין מיר ערשט לעבען מיט חשק.

אלזא האט זיך ר' שימכע גענומען צום תכלית. אונ האט גיזאגט צו זיין מאדאם. מיין ליב ווייב אלץ געפעלט מיר גוט. נאר איין זאך גיפעלט מיר ניט. דוא זאלסט וויסען דאס דיא טעפ מיט דיא שיסלען גיפעלין מיר ניט, זייא זענען גוט פאר קליינע קינדער אבער ניט פאר אונז. אלם דען גייא אין מארק אונ ברענג דיא אלע גרעסטע טעפ מיט שיסלען. מיט דיניצעס וויא עס פאר אונז זאל פאסען. דיא מאדאם פלאכטען האט זיך ניט געלאסט צווייא מאל רעדען. אונ איז גיגאנגען אונ האט גיברענגט טעפ פון

צוויא שטאק הויך. שיסלען וויא דיא שעפער. אונ ־יניצעס וויא דיא צעבערס; אונ מען האט גיקאכט אויף איין מאל צוויא דרייא טעפ צוויא שטאק הויך אונ זייא האבען זיך ניט איבער גיגעסען. אונ וויא באלד מען האט נאר דאס אויף גיגעסען. זא פארט האט מען ניט לאנג גיוואַרט. נאר מען האט ווייטער גיטראכט אויף תכלית. דאס מען זאל שוין צו שטעלן צו קאכען אנדערע טעפ. מען האט ניט לאנג מפסיק גיוועזען פון איין קאכען צום אנדערין. דען וועמען וואר דען אזויא וואהל וויא דעם הערר פלאכטע מיט זיין מאדאם? בקיצור דאס ווערטשאפט איז אזו גיפיהרט גיווארען עטליכע וואכען. ביז דיא מאדאם האט גיזעהען דאס עס גייט אראפ פון קויש. עס ווירד וואס א מאל וויניגער. זא האט זיא צוא אים גיזאגט. מיין ליבער מאן, נעם דיא שאנגעס מיט דיא קאנען. אונ גייא אין שטעטיל טראגען וואסער. ווירסט פערדינען. ווירד מען דאס געלד פון פערדינכט האבען גרייט. אונ ווען אונזער עסענוואַרק מיט אונזער געלד וועט זיך האבען אויס גיזאזט. וועלן מיר פון דעם פרישען געלד ווידער קויפען צו עסען ווען אבער דוא וועסט ניט פערדינען. אונ דאס ביסעל וואס מיר האבען ווירד זיך אויס לאזען. זא וועלין מיר שפעטער מוסען הונגער ליידען.

ר' שימכע האט דאס גיהערט. האט ער צוא איהר גיזאגט. מיין ליב ווייב, האב איך דען התונה גיהאט. דאס איך זאל וואסער טראגען? איך האב שוין גינוג וואסער גטראגן פון קינדהייט ביז צוא דיא חתונה. מיינע פלייצעס קענען שוין דיא שאנגעס מיט דיא קאנען ניט ערטראגען. איך האב גימיינט אז איך וועל חתונה האבען. וועל איך שוין ניט ברויכען אזוי שווער צו ארבייטען. ווען איך מעכט דאס וויסען מעכט איך ניט חתונה גיהאט.

זאגט זיא ניין מיין ליבער מאן. יעדער מענש מוס ארבייטען. ווער עס ארבייט ניט. דער האט ניט צו עסען. זאגט ער פר וואס דער רב וואס דוא ביזט בייא אים גוועזען. ער ארבייט דאך גאר ניט אונ האט דאך צו עסען. זאגט זיא ער איז דא־ א רב. אונ א גוטער יוד. אונ דוא ביזט קיין רב אונ קיין גוטע־ ־וד. זאגט ער דיא ביזט דאך בייא איהם גיווארין אויף גיצויגען. ווייסט דוא דאך זיין מנהג וויא ער איז זיך נוהג. זאג מיר וועל איך אויך אזויא טוען. וועלין מיר אויך האבען פרנסה. אונ איך וועל ניט ברויכען וואסער צו טראגען. זאגט זיא ערשטענס ער גייט אין א ווייסע יובע־ ; אונ גיגארטעלט אין א לאנג ווייס האנדטוך. אונ א גרויסען ספארע־

אויף

אויף דעם קאפ . אונ א גרויסען שטעקען מיט א ווייסען קאפ . איך ווייס ניט וואס דאס איז . עס איז געווים פון בלעך . אונ ער זיצט איבער א גרויסען לאנגען סידור אונ שאקעלט זיך אונ שרייט . אונ אז ער דאווענט לויפט ער א הין אונ א הער אונ פאטשט מיט דיא הענד אונ מאכט גיוואלטען דאס מען הערט פון ווייטען . אזוי קומען אריין יודען אונ געבען איהם געלט , אזוי ברויך ער ניט צו ארבייטין .

וויא ר' שימכע האט דאס גיהערט . האט ער געזאגט ניט קשה מיין ליב ווייב . דוא זאלסט נאר מיך פאלגען וועל איך אויך ניט ברויכען וואסער צו טראגען . אונ מיר וועלין האבען צו עסען אונ צו טרונקען נאך בעסער וויא דער רב . דען דיא ־נאכען וואס דוא דערבענסט מיר אוים . קען איך בעסער וויא ער . דען פאטשען מיט דיא הענד קען איך בעסער וויא ער . לויפען אהין אונ אהער קען איך אויך געשווינדער וויא ער . אונ שרייען קען איך אז מען וועט זיך הערען פון איין עק שטאט צום אנדערען עק . נאר בלוים דאס איינציגע וואס איך קען ניט אין דעם לאנגען סידור . דאס מאכט ניט אוים . ווען מען קען נאר פאטשען מיט דיא הענד . אונ לויפען אהין אונ אהער . אונ שרייען אונ שאקלען . איז שוין גאנץ גינוג . ניט קשה מיין ווייב . מיר וועלען לעבען מיט חשק . נאר פאלג מיך . גייא אונ לאז מיר מאכען א ווייסע יובעצע . לאנג אונ ברייט . אונ פאר זארג מיר אלץ וואס דוא ווייסט וואס דער רב האט . אונ עס וועט זעהר גוט זיין .

דיא קלוגע מאדאם חאט געפאלגט . אונ האט געקויפט ווייסע בריטען קרעיעס אונ האט גילאזט מאכען א לאנגע יובעצע . מיט גאנץ לאנגע ארבעל . מיט מעששענע האקענס . אונ א ווייס האנדטוך פון פינף איילען פאר א גארטיל . אונ זיא האט גיוויסט דאס ביים רב אוף דעם בוידעם ליגט איין אלטער ספ..רעק נאך פון תרח'ס צייטען . איז זיא גיגאנגען אונ האט דעם ספארעק גיברענגט . אונ האט גינומען דעם דראנג פון דיא פאמיעטלע . אונ האט פון אויבען גילאזט מאכען בייא איין בלאבארז א ווייסען בלאבענען קאפ , ר' שימכע האט זיך אנגעטוהן דיא בגדים . וויא ער האט זיך דיא בגדים אן גימאסטען . זאגט ער צו איהר . נוא וויא מיינסט דוא בין איך שוין א פארטיגער רב ? זאגט זיא יא . נאר אבער א גרויסער לאנגער סידור פעהלט נאך . זאגט ער גייא אהין צום רב . דארט איז דאך א גרויסער שאנק פיל מיט סידורים . זויא ברענג צו שלעפען א לאנגען סידור . נאר ער זאל זיין גרוים אונ דיק . זיא איז גיגאנגען צום רב אונ האט אוועק

גיגנבעת

גינגבעת איין גרויסע ש"ס גמרא אונ האט גיזאגט. איך האב דיר געברענגט א גרויסען סידור. יעצט פעהלט דיר שוין גאר ניט. זאגט ער גוט מיין ווייב. יעצט קאך נאר אן עטליכע גרויסע טעפ. אזויא וויא פאר איין רב. עס וואר אבער שוין באלד ניט דא וואס צו עסען. עס וואר נאך אין גאנצען אויף עטליכע טעג. דען דאס וואר נאך שבועות. דיא גרעסטע טעג אונ זייא האבען זעקס מאהל דורך יעדען טאג גיקאכט דיא גרויסע טעפ. אונ א ברונע שעפט זיך דאך אויך אויס. דאך אבער האט זיא יעצט גיקאכט עטליכע גרויסע טעפ. ווייל איהר מאן איז דאך שוין געווארען א רב. וואר זיא דאך שוין זיכער דאס עס ווירד איהר שוין קיין פרנסה ניט פעהלען. זיא האט אנגיקאכט. זייא האבען זיך פעסט אנגעגעסען וויא דיא לעשניצעס.

יעצט האט זיך ר' שימכע אנגעטוהן דיא ווייסע סובע מיט דעם וואלקען ברוך ספאדעק אויף דעם קאפ. אונ דעם פאמיעטלע דראנג אין דיא האנד. אונ האט זיך גיזעצט ביים טיש נעבען פענצטער אונ האט אויף גימאכט דעם גרויסען סידור אונ הט זיך גישאקעלט ווי א גידאבעס. אונ האט זיא גיהייסען ארוים גיין זעהען אויב עס קומען שוין מענשען מיט געלד. זיא שטייט דרויסען אונ ער שאקעלט זיך יאק שאקלען טאק שאקלען קיין הונד קומט אויך ניט. בקיצור ער האט זיך עטליכע טעג גאר געשאקעלט. קיינער איז אבער ניט געקומען. אונ דאס נאכט עסען וואס זייא האבען יעצט געגעסען וואר שוין דאס לעצטע ביסעל גראפליך. מעהר איז שוין ניט גיוועזען אין זייער הויז נאר א קליין ביסעל קארטאפלעס. אויף מארגען אויף איין אנבייסען.

וויא זייא האבען אויף גיגעסען דאס נאכט עסען. האט זיא געזאגט. וואס וועלין מיר ווייטער טוען? מיר וועלין מארגען פריה אויף עסען דאס לעצטע ביסעל קארטאפעל וועלען מיר מוזען הינגער ליידען. דען מיר וועלען שוין גיט האבען וואס צו עסען. דוא זעהסט דאך דוא שאקעלסט דיך. אונ שאקעלסט דיך אונ עס קומט דאך קיינער ניט. זאגט ער מען וויים דאך נאך ניט פון מיר אז איך בין א רב. עס האט מיך דאך נאך קיינער ניט געזעהען אין רבנישע מלבושים. איך וועל מארגען גיין דאווענען אין בית המדרש. וועט מען מיך זעהען וועט מען שוין צו מיר קומען. נאר גידענק אז איך וועל אוועק גיין דאווענען. זאלסט דוא ניט דער וויל אויף עסען דיא גאנצע קארטאפעל. זאגט זיא גיין. איך וועל אפקאכען אונ וועל דיר

איבערלאזען

אִיבֶּערְלָאזֶען . נָאר אַז דוּא װֶעסְט דִיךְ לַאנְג זוּימֶען . װֶעט מִיט הוּנְגֶערן װֶעל אִיךְ אִין גַאנְצֶען אוּיף עֶסֶען . דֶען עֶס אִיז װֵיינִיג דָא . אוּנ אִיךְ קֶען נִיט קֵיין נוּיט לֵיידֶען .

מָארְגֶען פְּרִיה הָאט זִיךְ ר׳ שִׂימְחֶע אוּיף גֶעהוֹיבֶּען . אוּנ הָאט זִיךְ אָנְגֶעטוּהן זַיין גְרוּיסֶען סְפָּארֶעק מִיט דִיא װַייסֶע לַאנְגֶע יוּבֶּעצֶע מִיט דִיא בְּרֵייטֶע אַרְבֶּעל וִויא אַ זַאק אַ לַאנְג װַייסֶע הַאנְטוּךְ אַרוּם גִיגַארְטֶעלְט . אוּנ אַ פָּאמִיעֶטְלֶע דְרָאנְג אִין זַיין הַאנְד . דֶעם טַלִית וּתְפִילִין אוּנְטֶער דֶעם אָרֶעם . אוּנ נָאךְ אַמָאל אָנְגִיזָאגְט זַיין װַייבּ זִיא זָאל נִיט ח״ו אוּיף עֶסֶען דָאס גַאנְצֶע אָנְבַּייסֶען . אוּנ אִיז אַװֶעק גֶעגַאנְגֶען .

וִויא עֶר אִיז גֶעקוּמֶען אִין מַארְק אַרַיין . אִיז גֶעװָארֶען אַ גְרוּיס גֶעלוּיף אוּנ אַ שְׁרֶעקְלִיךְ גֶעשְׁרֵייא . מֶען הָאט גִימֵיינְט אַ טַייװֶעל גֵייט . וִויא מֶען הָאט עֶרְזֶעהֶען אַז דָאס אִיז שִׂימְחֶע פְּלַאכְטֶע זָא אִיז גִיװָארְן אַ גְרוּיס גֶעלַאכְטֶער אוּנ אַ גְרוּיס גִישְׁרֵייא . דִיא גַאנְצֶע שְׁטָאט יוּנְג אוּנ אַלְט זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּ לוּיפֶען . עֶר הָאט זִיךְ נִיט גִיקָאנְט אָבְּיָאגֶען פוּן זַייא עֶר אִיז קוּים מִיט דֶעם לֶעבֶּען עֶנְטְקוּמֶען . אוּנ אִיז גֶעלָאפֶען אִין בֵּית הַמֶדְרָשׁ אַרַיין .

װִויא דִיא בָּחוּרִים מִיט דִיא בֵּית הַמֶדְרָשׁלַייט הָאבֶּען אִיהם דֶערְזֶעהֶען . זָא קֶען מֶען זִיךְ גוּט מֶערְקֶען . װָאס דָארְט הָאט זִיךְ גֶעטוּהן װִויא נָאר אֵיין אַלְטֶער קָאפֶּעלִישׁ . אֵיין פַּאנְטָאפֶעל . אֵיין לַאטְשׁ . אַ סְמַאטֶע . הָאט עֶר אַלֶץ גִיקְרוּגֶען אִין זַיין קָאפְּ . עֶר אִיז קוּים מִיט דֶעם לֶעבֶּען עֶנְטקוּמֶען אוּיס דֶעם בֵּית הַמֶדְרָשׁ . װִויא עֶר אִיז אַרוּיס גִיקוּמֶען . זָא הָאבֶּען שׁוֹין אוּיף אִיהם גֶעװַארְט אַגַאנְצֶע מַחֲנֶה לָאבּוּסֶעס יוּנְגֶע אוּיךְ אַלְטֶע . דִיא גֶעװַאלְטֶען מִיט גֶעלַאכְטֶער װַאר זֶעהר שְׁרֶעקְלֶעךְ . עֶר הָאט גֶעװָאלְט דַאװָענֶען . נָאר עֶר הָאט זִיךְ נִיט גֶעקֶענְט אָבּ יָאגֶען . זוִיא אִיז עֶר אַנְטְלָאפֶען אוּנְטֶער דִיא שְׁטָאט . זַייא הָאבֶּען אִיהם אַ שְׁטִיק װֶעג נָאךְ גֶעיָאגְט . אוּנ עֶר אִיז זֶעהר װַייט אַנְטְלָאפֶען בִּיז צוּם װַאלְד . עֶס װַאר פִינֶעף װְיָארְשְׁט אוּנְטֶער דֶער שְׁטָאט . דִיא נָאךְ יֶעגֶערְס דִיא לָאגוּסֶעס זֶענֶען צוּרִיק גֶעגַאנְגֶען אוּנ עֶר אִיז גֶעלָאפֶען אַ שְׁטִיק אִין װַאלְד אַרַיין אוּנ הָאט גִילֵייגְט טַלִית אוּנ תְּפִילִין אוּנ הָאט זִיךְ אַיינְגֶעהִילט אִין טַלִית אִיבֶּער דֶעם קָאפְּ אוּנ דִי װַייסֶע יוּבֶּעצֶע הָאט אַרוּיס גֶעפִינְקֶעלְט , אוּנ הָאט זִיךְ גִישְׁטֶעלְט בַּייא אַ גְרוּיסֶען בּוּים אוּנ הָאט זִיךְ זֶעהר גֶעשְׁאקֶעלְט אוּנ גִידַאװֶנְט .

דֶער שְׁרָרָה װָאס דָאס שְׁטֶעטִיל אִיז זַיין גֶעװֶעזֶען . װַאר אַ גְרוּיסֶער גְרַאף . אוּנ הָאט גֶעהַאט זֶעהר פִיל דֶערְפֶער אוּנ שְׁטֶעט . אוּנ װַאר אוּיךְ אֵיין גְרוּיסֶער מִינִיסְטֶער . װֶען עֶס אִיז גֶעװֶענֶען אֵיין

קאנגקערס ביים מלכות האט מען נאך אים געשיקט. אונ דער שררה האט געוואהנט עטליכע ווארשט פון דעם וואלד. ער האט זעהר געליבט צו רייטען אויף דיא יאגד דאס הייסט צו רייטען אין וואלד אונ שיסען חיות אונ ער האט געהאט איין רייט פערד וואס עס איז געוועזען בייא איהם געשאצט וויא דאס אויג אין קאפ ווי ער איז אין וואלד גירייטען שיסען חיות, האט ער דאס פערד אנגעבינדען בייא איין בוים. אונ ער איז מיט זיין ביקס געגאנגען אין וואלד שיסען. ווי ער איז שוין צוריק געגאנגען אונ האט געוואלט אהיים רייטען. זא איז דם פערד שוין ניכט דא געוועזען. עס האט איהם זעהר געקרענקט. אונ ער איז געלאפען אין וואלד אריין זוכען זיין פערד. ער וואר זעהר ערהיצט. דען עס וואר דעם טאג זעהר א גרויסע היץ. ווי ער האט געזוכט. האט ער פון ווייטען ערזעהן איין איינגעהילטען מענש אין איין טלית אין ווייסען בעקליידעט. אונ האט זיך זעהר געשאקעלט. אונ דער שררה וואר זעהר געלערנט האט ער געוויסט פון דיא ביכער וואס ער האט געלעזען אין זיין ביבעל. דאס פארצייטענס האבען דיא גרעסטע לייט געלערנט אונ געדאווענט אין דיא וועלדער. משה רבינו ע"ה האט געלערנט אין וואלד. דוד המלך ע"ה, אליהו הנביא, אונ נאך גרויסע לייט נביאים. חכמים. תנאים. די אלע האבען געלערנט אונ געדאווינט אין דיא וועלדער. אונ וויא דר שררה האט דא ערזעהען איין מענש איינגעהילט אין טלית ותפילין אונ אין ווייסען בעקליידעט. האט ער געוויסט דאס מוז זיין איין זעהר גרויסער מאן. איין פערבארגענער צדיק. אדער א נביא, ער האט געווארט ביז ער האט זיך אויס געראקט שמונה עשרה. זא האט זיך דער שררה געבוקט אונ גענייגט אונ האט געפרעגט ווער ער איז. האט שימכע געזאגט. איך בין דער פאדראבין פון נארקאוו. זאגט דער שררה. איך גלויב אז דו ביסט פון נארקאוו. אבער ניט איין פאדראבין. דען איך קען דעם ראבין פון נארקאוו. ער ברויך צוא זיין דיין משרת. בקיצור דער שררה זאגט. ליבער פאדראבין איך וויים גוט. דאס ווען דו קומסט אין וואלד אריין דאווענען. זא ביסט דוא גאנץ גרויס. אויבוואהל דוא ביסט איין פאדראבין. אבער דאס איז נאר פאר מענטשען. זייא זאלען ניט וויסען דעם אמת וויא גרויס דוא ביסט. אלס דען בעט איך דיך. מיר איז הייטע אין וואלד פערלוירען געווארען איין פערד. וואס איך מעכט ליבער איין דארף פערלירען. איידער דאס פערד. אלזא בעט איך דיך זאג מיר וויא דאס פערד איז.

שׂימכה איז געשטאנען אין איין ציטערניש. ער האט מורא געהאט. דאס זיין ווייב זאל ניט דערוויל אויף עסען דעם לעטצטען טאפּ-קארטאפעל. האט ער זיך זעהר געאיילט אהיים צוא לויפען. האט ער געוואלט דעם שׂררה וויא אם געשווינדסטען פּטור ווערען. זא זאגט ער צום שׂררה. לויף נאר גאנץ געשווינד צוא יענעם עק וואלד. דארט שטייט דיין פערד ביא איין בוים. און צוויא וועלף שטייען אונ ווילען עס צוא רייסען. עס לאזט זיך אבער ניט. נאר עס איז שוין גאנץ מיד. לויף געשווינד מיט דיא ביקס איין וואלף ווירסט דוא שיסען. אונ איין וואלף וועט אנטרונען ווערען. פון דיין ביקס.

דער שׂררה איז גאנץ געשווינד אהין געלאפען. וויא דער שׂררה איז נאר אוועק געלאפען. איז שׂימכה אויך גאנץ געשווינד אהיים געלאפען. מעהר טויט וויא לעבענדיג. וויא ער איז אהיים געקומען. האט ער זיך ארונטער בעהאלטען אונטער דעם בעט אונ האט געזאגט צום ווייב. זאלסט דיך פאר קיינעם ניט וויסען מאכען אז איך בין דא בהאלטען. דען מען ווירד באלד קומען פון שׂררה. אונ מען ווירד מיך אומברענגען. דען איך האב דעם שׂררה גנארט. אונ פארצייטענס איז יעדער שׂררה געוועזען אין זיין שטאט וויא א מלכות. וואס ער האט געוואלט האט ער געטאן.

זאגט דאס ווייב צו איהם. דוא שוטה קריך אפיר פון בעט אונ זעץ דיך אנידער ביים טיש. דען ערשטענס עס קען זיין דאס קיינער וועט ניט קומען. אונ אז ח"ו מען וועט יא קומען. וועט מען דיך אונטער דעם בעט אויך געפונען. בקיצור קוים מיט צרות אונ מיט לייד. זיא האט איהם אפיר גע[illegible]ריגען פון בעט. ער האט זיך געזעצט צום טיש. זיא האט איהם געגעבען א שיסעל קארטאפעל. עס איז אבער ביטער וויא דער טויט. שׂימכה קען ניט עסען דאס הארץ וואר איהם זעהר פערביטערט. אונ זיין בויך וואר איהם פאר שלאסען.

לאסען מיר ר' שׂימכה פלאכטע ברייבען זיטצען. אונ מיר גייען צום שׂררה.

דער שׂררה איז אהין געלאפען אן יענעם עק וואלד. אונ האט געטראפען אלץ פונקט וויא שׂימכה האט געזאגט. דאס פערד איז געשטאנען מיט דעם קאפּ צוא איין בוים. אונ צוויא וועלף זענען געשטאנען אונ האבען עס געוואלט צו רייסען. אונ מיט דיא הינטער פיס האט זיך דאס פערד געוועהרט קעגען די וועלף. עס וואר אבער

שוין

שׁוֹין זָא מִיר דָאס דֶער שׁוּם אִיז אִיהם גֶערִינְגֶער פָאן פִּיסְק . וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט דָאס פוּן וַויִיטֶען גֶעזֶעהֶען . הָאט עֶר גַאנְץ גֶעשְׁוִוינְד אוּם גֶעשָׁאסֶען זַיין בִּיקְס הָאט עֶר אֵיין וָואלְף טוֹיט גֶעשָׁאסֶען . אוּנ דֶער אַנְדֶערֶער וָואלְף אִיז אַנְטְלָאפֶען . זָא הָאט זִיךְ דֶער שְׂרָרָה אוֹיף גֶעזֶעצְט אוֹיף זַיין פֶערְד . אוּנ אִיז נִיט אַהֵיים גֶערִיטֶען אִין זַיין הוֹיף אַבֵּיין נָאר אִין שְׁטֶעטֶעל אַרַיין . אוּנ עֶר הָאט צוּא זִיךְ זֶעלְבְּסְט גֶעזָאגְט . דָאס אִיז נִיט קֵיין פָּאדְרַאבִּין . דָאס אִיז אֵיין פָאר פַּאן בָּאג . אוּנ דָאס אִיז גָאר קֵיין מֶענְטְשׁ . נָאר אֵיין מַלְאָךְ . וִויא וָואהל אִיז מִיר דָאס אִיךְ הָאבּ זָא אֵיין מֶענְטְשׁ וואוינֶען אִין מַיין שְׁטָאט . אוּנ וִויא גְלִיקְלִיךְ שֶׁעטְץ אִיךְ מִיךְ דָאס אִיךְ הָאבּ זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען אִיהם צוּא זֶעהֶען . אוּנ מִיט אִיהם צוּ רֶעדֶען . וָואס מִילְיָאנֶען מֶענְטְשֶׁען זֶענֶען דָאס נִיט זוֹכֶה . אוּנ עֶר אִיז גַאנְץ גֶעשְׁוִוינְד גֶערִיטֶען . אִין דִי יַאבְּט קְלֵיידֶער גֶעקְלֵיידֶעט . אִין שְׁטָאט אַרַיין . אוּנ אִיז גְלַייךְ גֶערִיטֶען צוּם רָב אוּנ אִיז אַרַיין גֶעגַאנְגֶען צוּם רָב .

דֶער רָב הָאט זִיךְ גֶענֵייגְט דֶען עֶר הָאט אִיהם גֶעקֶענְט בִּפְרַט עֶר הָאט נִיט אֵיינְמָאל בֶּעקוּמֶען פוּן שְׂרָרָה אַ מַתָּנָה מֶעוְבֶעם . מָאל עֶטְלִיכֶע פֶערְטֶעל וַויין . מֶעוְבֶעם מָאל . אַ קְלַאפְטֶער הָאלְץ . וִויא דֶער רָב הָאט דִיא קָאמְפְּלִימֶענְטֶען גֶעמַאכְט פַאר דֶעם שְׂרָרָה . זָאגְט דֶער שְׂרָרָה צוּם רָב . אִיךְ בֶּעט דִיךְ מַאךְ קֵיין שׁוּם קָאמְפְּלִימֶענְטֶען . נָאר אוֹיגֶען בְּלִיק שִׁיק נָאךְ דֶעם פָּאדְרַאבִּין . עֶר זָאל דִיא מִינוּט קוּמֶען . דֶר מְשַׁמֵשׁ אִיז גֶעבֶעךְ גֶעשְׁוִוינְד גֶעלָאפֶען אוּנ הָאט גֶעבְּרֶענְגְט דֶעם רִיכְטִיגֶען פָּאדְרַאבִּין . עֶס וַואר אֵיין אַלְטֶער יוּד אַ לַמְדָן . וִויא דֶער שְׂרָרָה זֶעהט אִיהם . זָאגְט עֶר . טָא נֶיע טֶען . דָאס אִיז נִיט דֶער . גֵייט אוּנ בְּרֶענְגְט מִיר דֶעם רִיכְטִיגֶען פָּאדְרַאבִּין . זַיי שְׁוֶועהְרֶען אַז דָאס אִיז דֶער רִיכְטִיגֶער פָּאדְרַאבִּין . אוּנ דֶר שְׂרָרָה אִיז גֶעקוּמֶע אִין כַּעַס אַרַיין . אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . אִיךְ פֶערְלַאנְג אִיהר זָאלְט מִיר אַהֶער פִירֶען דֶעם רִיכְטִיגֶען פָּאדְרַאבִּין . אִיר וֵוייסְט גוּט וֶועלְכֶען אִיךְ מֵיין . דֶער רָב הָאט דֶעם מְשַׁמֵשׁ גַאנְץ גֶעשְׁוִוינְד גֶעשִׁיקְט נָאךְ דִיא גְרוֹיסֶע לַייט אוּנ נָאךְ דִיא דָאזָארֶעס . זַייא זֶענֶען גֶעשְׁוִוינְד גִיקוּמֶען אוּנ הָאבֶּען זִיךְ גֶענֵייגְט פַאר דֶעם שְׂרָרָה . דֶער שְׂרָרָה הָאט צוּ זֵייא אוֹיךְ גֶעזָאגְט . אִיךְ בֶּעט אַייךְ אִין גוּטֶען עֶטְץ זָאלְט מִיר שִׁיקֶען נָאךְ דֶעם רִיכְטִיגֶען פָּאדְרַאבִּין וֶוען נִיט זָא וֶועל אִיךְ מִיךְ אָן עֶנְק נוֹקֵם וְנוֹטֵר זַיין . זַייא הָאבֶּען גֶעשִׁיקְט . וִויא נָאר אֵיין לַמְדָן . אֵיין כְּלָמֵד אֵיין חָסִיד . הָאט אַלְץ גֶעמוּזְט קוּמֶען . דֶער שְׂרָרָה הָאט אָבֶּער אוֹיף יֶעדֶען בֶּעזוּנְדֶער גֶעזָאגְט . טָא נֶיע טֶען . טָא נֶיע טֶען . זָא הָאבֶּען

וויא

וויא איהם געפרעגט. יאשניע פאניע וויא זעהט ער אוים האט דער שררה געזאגט : עטץ זענט ניט ווערט. ער זאל צוא ענק קומען. עטץ זענט ניט ווערט צו זיין זיינע שטיוועל פוטצער. ער איז א גרוס ריט. אונ עטץ זענט קעגען איהם וויא בהמות. ער וויל אפילו ניט דאוויענען מיט ענק. ער לערנט אונ דאווענט אין דיא וועלדער. אונ אז עטץ ווירד מיר איהם ניט ווייזען. וועל איך ענק פארוויסטען אזו וויא סדום. דער עולם איז געבליבען זעהר טרויעריג. מען האט זיך ניט געוויסט קיין עצה צוא געבען. אונ וויא עס האט זיך נאר איין כמעט געפונען אין גאנצען שטעטעל. ווער שוין דא. אונ דר שררה האט אלץ געזאגט. טא גיע טען. נאר וויא דער שררה הט גזאגט. דאס ער דאווענט אין וואלד. האט זיך דער בית מדרש משמש אן גערופען צום עולם שטילערהייט. עס קען זיין ער מיינט שימכע פלאכטע. דען הייטע האבען דיא בחורים איהם ארוים געיאגט אוים דעם בית המדרש. האט מען ערצעהלט דאס ער איז געלאפען אין וואלד אריין. האט דער רב געזאגט צו דיא דאזארעס. מען זאל מאכען איין פרוב אונ שיקען נאך איהם. האבען דיא דאזארעס געזאגט צום שררה. עס איז נאך דא אין שטאט איינער. מיר וועלן נאך איהם שיקען. עס קען זיין ער איז דר זעלבער וואס דו מיינסט זא איז דער משמש געגאנגען צוא שימכען. אונ האט געזאגט. ער זאל אהין גיין צום רב. דער שררה פון שטעטעל איז דארט אונ פערלאנגט איהם. האט שימכע בשום אופן ניט געוואלט גיין. וויא דער משמש איז צוריק געקומען אונ האט געזאגט ער וויל ניט קומען זא האבען דיא דאזארעס געזאגט צום שררה. מיר האבען נאך אים גשיקט. אונ מיר האבען איהם געלאזט זאגען אז דו ביסט דא. אונ ער וויל ניט קומען.

זאגט דער שררה. ווען עס זאל זיין דער זעלבער וואס איך מיין. זא האט ער געבט דאס ער וויל ניט קומען. דען איך בין ניט ווערט ער זאל צו מיר קומען. עטץ ווייסט גאר ניט ווער ער איז. איך ווייס יא. זא זאגט דער שררה צום עולם. פיהרט מיך אהין. זא האבען דיא נגידים. מיט דיא דאזארעס מיט דעם רב. דעם שררה אהין געפיהרט צוא ר' שימכע פלאכטע. ר' שימכע איז זיך געזעסען אין זיין ווייסע יופעצע. מיט דעם טערקישען ספאדעק. מיט דעם פאמיעטלע דראנג ביים טיש איבער דעם גרויסען סידור אונ האט זיך געווארפען וויא א גידאכעס. אונ פאר שרעק איז ער געוועזען ווייס אוים געבלאכט וויא א מת. דער שררה איז פאראוים

גֶעגַאנְגֶען . אוּנ זֵייא פֿוּן הִינְטֶען . וִויא זֵייא זֶענֶן אַהִין גֶעקוּמֶען . הָט דֶער שְׂרָרָה אוֹיף גֶעמַאכְט דִיא טִיהר .

וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט אִיהם דֶר זֶעהן . זָא הָאט עֶר זִיךְ בַּאלְד אַרָאפּ גֶעחַאפְּט דָאס הִיטֶעל . אוּנ אִיז גֶעפַאלֶען כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים כְּעֶבֶד לִפְנֵי מֶלֶךְ . זֵיי הָאבֶּן דָאס גֶזֶעהֶען זֶענֶן זֵייא זֶעהר עֶרְשְׁרָאקֶן אוּנ פֶערְוִוינְדֶערְט גֶעבְּלִיבֶּען וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט גֶעזֶעהֶען זַיין בְּרַאס פָּנִים . אוּנ זַיין פִינְצְטֶער וָואהנוּנְג . אוּנ זַיין טְרוּרִיג וֶוערְטְשַׁאפְט הָאט עֶר זִיךְ זֶעהר עֶרְצִירֶנְט אוֹיף דֶעם עוֹלָם . אוּנ הָאט מִיט גְרוֹיס צָארֶען גֶעזָאגְט . עֶטְץ זֶענְט גַנָבִים . מֶערְדֶערְס . שְׁווִינְדֶלֶערְס . עֶנְקֶער גֶעוָואהְנְהֵייט אִיז שׁוֹין פוּן לַאנְג . וֶוער נִיט קֵיין גַנָב קֵיין שְׁווִינְדֶלֶער אִיז . אוּנ וֶוער אֵיין עֶהְרְלִיכֶער וָואהְרְהַאפְטִיגֶער גָאטְס דִינֶער אִיז דֶעם טוּט עֶטְץ עֶרְמָארְדֶען . אוּנזֶער הֶעלְפֶער הָאט עֶטְץ אוֹיךְ עֶרְמָארְדֶעט . יִרְמְיָה הַנָבִיא הָאט עֶטְץ אִין קַאלְךְ גְרוּבּ אַרַיין גֶעוָוארְפֶען . זְכַרְיָה הַנָבִיא הָאט עֶטְץ אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ גֵיהַרְגֶעט . יְשַׁעְיָה הַנָבִיא הָאט עֶטְץ דָאס מוֹיל אוֹיף גֶעשְׁנִיטֶען . אוּנ אִים וִוילְט עֶטְץ אוֹיךְ אַזוֹיא טָאן . הָאבּ עֶנְק טוֹיזֶענְט שְׁוַוארְצֶע יָאהר . יֶעטְץ וָואהנְט אִין פָּאקָאיֶעס . אוּנ אִיהם לָאזְט עֶטְץ וָואהְנֶען אִין אַ חֲזִיר שְׁטַאל . אִיךְ וֶועל מִיךְ אָן עֶנְק נוֹקֵם זַיין גְקָמָה .

וִויא דִיא מַאדַאם פְּלַאכְטֶע הָאט דָאס גֶעהֶערְט . הָאט זִיא אוֹיךְ גֶעעֶפֶענְט אִיהר מוֹיל וִויא בִּלְעָם אֵייזֶעל אוּנ הָאט גֶזָאגְט (קֵיין בְּרָכָה אוּנ קֵיין מוֹדֶה אֲנִי הָאט זִיא נִיט גֶעקֶענְט . נָאר פּוֹלִישׁ הָאט זִיא יָא גֶקָענְט) צוּם שְׂרָרָה אִין זֵייעֶרֶע אוֹיגֶען . נִיט גִינוּג מִיר פַּיינִיגְן זִיךְ מִיט הוּנְגֶער . מִיט נוֹיט . אוּנ זֵייא הָאבֶּן אוֹיף אוּנְז קֵיין רַחֲמָנוּת נִיט . זָא אִיז נָאךְ מַיין מַאן נִיט זִיכֶער מִיט זַיין לֶעבֶּען צוּ גֵיין אִין דִיא גַאס אַרַיין . זֵייא וַוארְפֶען אִיהם שְׁטֵיינֶער . אִין בֵּית הַמֶדְרָשׁ הָאבֶּען זֵייא אִיהם גֶעוָואלְט הַיינְטִיגֶן טָאג הַרְגִינֶן . אוּנ זִיא הָאט אִים גֶעוִויזֶען דָאס בִּיסֶעלֶע קַאלְטֶע קַארְטָאפֶּער . אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . מֶעהר הָאבֶּען מִיר נִיט אִין הוֹיז . אוּנ דָאס קֶען עֶר אוֹיךְ נִיט עֶסֶען וַוייל זֵייא הָאבֶּען אִיהם הַיינְט אַזוֹיא זֶעהר גֶעפַּיינִיגְט .

וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט דָאס גֶעהֶערְט . אִיז עֶר עֶרְצִירֶנְט גֶעוָוארְן וִויא אֵיין טִיגֶער . אוּנ הָאט מִיט דִיא צֵיין גֶעקְרִיצְט . אוֹיף דֶעם גַאנְצֶען עוֹלָם . אוּנ הָאט אַזוֹיא גֶעזָאגְט . אִיךְ רַייט יֶעצוּנְד אַהֵיים . אוּנ וֶועל בַּאלְד צוּרִיק קוּמֶען מִיט אַ גְרָאמַאדֶע פוּירֶען . אוּנ וֶועל אֵיינֶעם בַּיים אַנְדֶערֶען אִין מִיטֶען מַארְק לַאסֶען גֶעבֶּען הוּנְדֶערְט שְׁטְרִיק . וֶוער עֶס הָאט נָאר אִיהם אָן גֶערִיהְרְט . אוּנ אִיךְ וֶועל מִיךְ

שוין

שוין צו עֶנְק גֶעהְמֶען . אונ עֶר הָאט אַרוֹיס גֶענוּמֶען אוֹיס זַיין טַאשׁ · אַ גְרוֹיסֶע זַייְדֶענֶע סַאקְוֶוע מִיט בְּלוֹיסֶע גָאלְדֶענֶע רֶענְדְלֶעךְ אונ הָאט אִיהְר גֶעגֶעבֶּען . דֶען אִיהְם אִיז עֶר נִיט דְרִיסְט גֶעוֶועזֶען צוּא גֶעבֶּען אונ הָאט צוּ אִיהְר אַזוֹיא גֶעזָאגְט . דָאס גֶעלְט זָאלְסְט דוּ בַּאלְד אוֹס גֶעבֶּען אוֹיף עֶסֶענְוַוארְק . זָאלְסְט נִיט זָארְגֶען אוֹיף מָארְגֶען . וָוארֶען אִיךְ וֶועל מָארְגֶען . אונ אֶפְשַׁר נָאךְ הַיינְט דָא זַיין אונ וֶועל דִיר שוין אַרְץ פֶערְזָארְגֶען . עֶס וֶועט דִיר גָאר נִיט פֶעהְלֶען . אונ זָאלְסְט מִיר אוֹיף צַייכֶענֶען דִיא אַלֶע וָואס הָאבֶּען הַיינְט דַיין מַאן גֶעפַּיינִינְט . אונ אִיךְ וֶועל זַייא שִׁינְדֶען זַייעֶר הוֹיט . אונ הָאט זִיךְ גֶעבִּיקְט אונ גֶעקְנִיט פַאר ר׳ שִׂימְכֶען אונ מִיט גְרוֹיס אונְטֶערְטֶעהְנִיגְקַייט אָבּ גֶעזֶעגֶענְט אונ אַוֶועק גְנַאנְגֶען אונ הָאט גֶעזָאגְט עֶטְץ וִוירְד דָא נִיט לַאנְג וָואהְנֶען אִיךְ וֶועל אַייךְ שוין בֶּעזָארְגֶען הֶערְלִיכֶע פָּאקָאיֶעם . וִויא עֶטְץ זֶענְט וֶוערְט .

וִויא אַלֶע זֶענֶען אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען . הָאט דֶער שָׂרָה צוּ זַייא גֶעזָאגְט . הָאבּ אִיךְ עֶנְק גֶעזָאגְט דָאס עֶטְץ זֶענְט נִיט וֶוערְט דָאס עֶר זָאל צוּ אַייךְ קוּמֶען . דֶען עֶר אִיז אַ גַייסְט פוּן גָאט . אונ וַוייל עֶטְץ הָאט אִיהְם גֶעפַּיינִיגְט וֶועל אִיךְ עֶנְק אוֹיךְ פַּיינִיגֶען . אונ אִיז מִיט גְרוֹיס צָארֶען פוּן זַייא אַוֶועק גֶערִיטֶען : זַייא זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען זֶעהְר פַרְשֶׁעמְט אונ עֶרְשְׁרָאקֶען . דֶען זַייא הָאבֶּען פַאר דֶעם שָׂרָה מוֹרָא גֶעהַאט וִויא פַאר דֶעם מַלְאַךְ הַמָוֶת . אונ זַייא הָאבֶּען גָאר נִיט גֶעוְוִיסְט וָואס דָא טוּט זִיךְ מִיט ר׳ שִׂימְכֶע פְּלַאכְטֶע .

אַלֶער וַוייל הָאבֶּן זַייא מִיט דֶעם רָב אַיין עֵצָה גֶעהַאלְטֶען מֶען זָאל אַהִין גֵיין צוּא שִׂימְכֶען מִיט זַיין וַוייבּ . מֶען זָאל זֶעהְר בֶּעטֶען . דָאס זַייא זָאלֶען בֶּעטֶען דֶעם שָׂרָה עֶר זָאל זַייא לַאסֶען גֵיין . דֶען דֶער שָׂרָה קֶען אַלֶע אוֹיס הַרְגֶען מִיט דִיא קִינְדֶער . וִויא זַייא זֶענֶען אַהִין גֶעקוּמֶען צוּ שִׂימְכֶען . אִיז אָבֶּער אוּנְמֶעגְלִיךְ גֶעוֶועזֶען צוּ רֶעדֶען מִיט זַייא . דֶען דִיא מַאדַאם פְּלַאכְטֶע וַואר פֶערְיַאכְמֶעט בַּיים קוּמֶען זִיא הָאט שוין צוּ גֶעשְׁטֶעלְט צְוֶועלְף דְרַייא שְׁטָאקָאדִיגֶע טֶעפּ מִיט פְלֵייש . קִישְׁקֶעס . קַארְטָאפֶעל . גְרָאפֶּען . עֶס אִיז גֶוֶועזְן אַ גְקְוָואקֶער אוֹיף דֶעם קוּימֶען . וִויא אִין אַ בְּרֶען הוֹיז · צְוִוישֶׁען דִיא קֶעסְלֶען . אונ שִׂימְכֶע אִיז גֶעוֶועזֶען אַ סֵפֶר זִכְרוֹנוֹת · עֶר הָאט דֶערְמַאנְט וָואס נָאךְ מֶען בְּרוֹיךְ צוּ קוֹיפֶען צוּ דִיא פְּרֶעס מַאשִׁין . עֶר הָאט גֶעקוּקְט אוֹיף דֶעם קוּימֶען אִיז אִיהם זַיין הַארְץ עֶרְקְוִויקְט גֶעוָוארֶען . קוּים זַייא הָאבֶּען זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען מִיט אִיהם צוּ רֶעדֶען . וִויא זַייא הָאבֶּען אִיהם גֶעבֶּעטֶען עֶר זָאל דֶעם שָׂרָה בֶּעטֶען פַאר זַייעֶרט וֶועגֶען . הָאט זִיךְ

בלעטס

בְּרֶעכְס אֵיינֶער אָן גֶערוּפֶען . יָא יָא . עֶטְץ זָאלְט אִיהם וַוייטֶער נִיט לַאסֶען גֵיין דוּרְךְ דִיא גַאס . אוּנ עֶטְץ זָאלְט אִיהם וַוייטֶער פַּיינִיגֶען . עֶר זָאל מוּזֶען לוֹיפֶען אִין דִיא וֶועלְדֶער . זֵייא הָאבֶּען צוּ גֶעשְׁוואוירֶען אַז עֶם וֶועט אִיהם שׁוֹין קֵיינֶער קֵיין בֵּייז וָוארְט נִיט רֶעדֶען . אוּנ זֵייא וֶועלֶען אָן אִיהם נוֹהֵג כָּבוֹד זַיין . זָא הָאט שִׁמְחָה צוּא גֶעזָאגְט דָאס עֶר וֶועט שׁוֹין דֶעם שְׂרָרָה בֶּעטֶען פַאר זֵייעֶרְט וֶועגֶען . זָא הָאבֶּען זֵייא זִיךְ גֶעזֶעגֶעגְט מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד אוּנ אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען , אוּנ דֶר רָב מִיט דִיא גְרוֹיסֶע לַייט הָאבֶּען זִיךְ אָנְגֶעקוּקְט אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶרְן . אוּנ הָאבֶּען נִיט גֶעווּסְט צוּא זֵייא זֶענֶען אִין חָלוֹם . צוּא זֵייא זֶענֶען וַואכֶענְדִיג . דֶען זֵייא הָאבֶּען דָאךְ דֶעם שִׂמְחָה'ן מִיט זַיין וַוייבּ גוּט גֶעקֶענְט ; אוּנ דֶעם שְׂרָרָה הָאבֶּען זֵייא אוֹיךְ גֶעקֶענְט דָאס עֶר אִיז אַ גְרוֹיסֶער חָכָם אוּנ זֶעהר גוּט גֶעלֶערְנְט . אוּנ אַ גְרַאף . זָא הָאבֶּען זֵייא גָאר נִיט גֶעקֶענְט פַארְשְׁטֵיין וָואס דָא טוּט זִיךְ . דָאךְ הָאבֶּן זֵיי גֶעהַאט מוֹרָא פַאר שִׂמְחָה'ן עֶר זָאל נִיט הֵייסֶען זֵייא עֶפֶּעס שְׁלֶעכְטְס טָאן .

וִויא דֶער שְׂרָרָה אִיז אַהֵיים גֶעקוּמֶען וַואר עֶר זֶעהר פְרֵיילִיךְ . דָאס גַאנְצֶע פָּנִים הָאט אִיהם גֶעלַויכְטֶען פַר פְרֵייד . אוּנ דָאס וַוייבּ דִיא גְרֶעפִין מִיט דִיא קִינְדֶער הָאבֶּן אִיהם גֶעפְרֶעגְט מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד וִויא עֶר אִיז אַזוֹיא לַאנְג גֶעוֶועזֶען ? עֶר הָאט גֶעמוּזְט גֶעווִיס זֶעהר אַ גוּטֶע זַאכְט הָאבֶּען . דָאס הֵייסְט עֶר הָאט גֶעמוּזְט זֶעהר פִיהל חַיוֹת שִׁיסֶען . דָאס עֶר אִיז אַזוֹי פְרֵיילִיךְ . זָא הָאט עֶר גֶעזָאגְט . לִיבּ וַוייבּ אוּנ לִיבֶּע קִינְדֶער . אִיךְ הָאבּ הַייטֶע גֶעהַאט גְלִיק אוֹיף דִיא יַאכְט . דָאס אִיז בַּייא מִיר טַייעֶרֶער וִויא מַיין גַאנְץ פֶערְמֶעגֶען אוּנ וִוי מַיין גַאנְצֶער רַייכְטְהוּם . אִיךְ שֶׁעטְצֶע מִיךְ גְלִיקְלִיכֶער וִויא דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט . אוּנ דוּא מֶעגְסְט דִיךְ אוֹיךְ שֶׁאטְצֶען גְלִיקְלִיךְ מִיט דִי קִינְדֶר דוּרְךְ דֶעם הַיינְטִיגֶען גְלִיקְלִיכֶען טָאג וָואס אִיךְ הָאבּ הַייגְט גֶעווִינֶען אוֹיף דִיא יַאכְט אִיךְ הָאבּ הַיינְט גֶפוּנֶען אֵיין אוֹצָר וָואס מִיר וֶועלְן גְלִיקְלִיךְ זַיין אוֹיף אֵייבִּיג . אִיךְ הָאבּ גֶעפוּנֶען אִין וַואלְד אֵיין מַאן וָואס עֶר אִיז אֵיין פָאר פַאן בָּאג . עֶר וֵוייס אִיטְלִיכֶע זַאךְ פוּנְקְט וִויא דֶער לִיבֶּער גָאט זֶעלְבְּסְט . עֶר אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער לַמְדָן אוּנ דֶער גְרֶעסְטֶער חָכָם פוּן אַלֶע יוּדֶען . אוּנ עֶר וֵוייס וָואס טוּט זִיךְ אוֹיף דֶר עֶרְד . אוּנ אוֹיף דֶעם הִימֶעל . אוּנ עֶר הָאט אִיהר עֶרְצֶעהלְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה . פוּן פֶערְד מִיט דִיא וֶועלְף .

וִויא זֵייא הָאבֶּען דָאס גֶעהֶערְט . הָאבֶּען זֵייא גֶעזָאגְט . פַאר וָואס הָאכְטוּ אִיהם נִיט גֶעפְרֶעגְט וִויא עֶר אִיז צוּ פִינְדֶען . פִילַייכְט

וַוירסְט

ווירסט דוא איהם א מאל ברויכען ? זא האט ער געזאגט . איך האב פלייסיג באלמוטשעט א גאנצען טאג ביז איך האב מיך ערוויסט וויא ער וואהנט . אונ איך האב מיט איהם גערעט אונ מיט זיין ווייב . אונ עס איז מיר זעהר שוועהר אנגעקומען איידער איך האב געוואהר געווארען וויא איהם צו געפונען . דיא יודען האבען מיר קיינער ניט געוואלט ווייזען וויא ער איז . עס קען זיין זייא ווייסען זעלבסט ניט פון איהם . וועער ער איז . אונ מארגען וועל איך מיט דיר אריין פאהרען צו איהם. דוא זאלסט איהם אויך קענען .

וויא דיא גרעפין מיט דיא קינדער האבען דאס געהערט . זא זענען זייא געווארען זעהר פרייליך . אונ האבען שוין געבעטען עס זאל שוין טאג ווערען . זייא זאלען שוין קענען פאהרען זעהען דעם פאר פאן באג . מיט זיין ווייב . בקיצור זייא האבען שוי, קוים דר לעבט עס איז שוין טאג געווארען . צייטליך פריה האט מען געמאכט דאס פריהשטיק . אונ מען האט לאסען שפאנען פיער פערד אין א הערליכע קאטש מיט אלער האנד צירונג אוים שאמירט . אין איין קאטש איז געזעסען דר גראף מיט דיא גרעפין . אונד די אוסגעגעבענע קינדער בעזונדער אין איין קאטש . אונ דיא פריילייריגע קינדר אויך בעזונדער אין איין קאטש . אונ עטליכע גרויסע וועגען מיט תבואה מיט עופות . מיט קעלבער . אונ נאך פיהל פערשידענע זאכען אלערלייא פרוכטען . אונ זעהר פיהל פוירען . אונ מען איז גפאהרין מיט גרויס הערליכקייט גלייך נפר דיא טיהר פון ר׳ שימכע פלאכטע .

דיא גאנצע שטאט האט ערזעהען דיא קאטשען . דען זייא האבען ערקענט דאס דא פאהרט דער גראף . האבען אלע געקוקט וויא אהין ער פאהרט . האבען זייא געזעהען ער פאר פאהרט פאר שימכע פלאכטע . דיא קאטשען האבען זיך געשטעלט פאר דיא טיהר . אונ דער שררה מיט דיא קינדער זענען צוא ערשט אריין געגאנגען . דיא היטלעך אין דיא הענד מיט גרויס כבוד . אונ יעדר האט זיך גענייגט אונ געגעבען דעם היילינען פארדאבין א קוש אין דיא האנד דער נאך האט דער שררה געבעטען ערלויבניש . אונ האט אריין געפיהרט דאס ווייב מיט דיא טעכטער יעדע בעזונדער האט געגעבען דיא מאדאם פלאכטע א קוש אין דיא האנד . אונ דער שררה האט געזאגט צו ר׳ שימכען . ער זאל זיך אוים קלויבען וועלכע קאמעניצע פון דער שטאט ער ווינשט זיך אוים . זא איז געוועזען אין מיטען מארק א דרייא שטאקעדיגע קאמעניצע דאס וואר דיא שענסטע אונ גרעסטע קאמעניצע פון דער גאנצער שטאט . זא

האט

הָאט ר׳ שִׂמְכֶע זִיךְ אוּיס גֶעווִינְשְׁען דִיא קַאמֶענִיצֶע . זָא אִיז דֶער שְׂרָרָה בַּאלְד גֶעגַאנְגֶען ; אוּנ הָאט גֶעקוֹיפְט דָאס הוֹיז אוּנ בַּאלְד פֶערְשְׁרִיבֶּען בַּיים רֶעגִירוּנְג דָאס עֶס אִיז ר׳ שִׂמְכֶעס הוֹיז אוֹיף אֵייבִּיג . אוּנ מֶען הָאט בַּאלְד גֶעקוֹיפְט זֶעהר הֶערְלִיכֶעס מֶעבֶּעל . אוּנ מֶען הָט אוּיס גֶעמֶעבֶּעלְט זֶעקְס פָּאקָאיֶעס מִיט אֵיין הֶערְלִיכֶע קִיךְ . אוּנ מֶען הָאט אַרֵיין גֶעפִיהְרְט ר׳ שִׂמְכֶען מִיט זַיין וַוייבּ .

יֶעצְט וואוינְט שׁוֹין ר׳ שִׂמְכֶע פְּרַאכְטְפֶע אִין זַיין אֵייגֶענֶע קַאמֶענִיצֶע מִיט זֶעקְס גֶעמֶעבֶּעלְטֶע פָּאקָאיֶעס .

דֶער שְׂרָרָה הָאט גֶעשִׁיקְט נָאךְ זַיין הוֹיף שְׁנַיידֶער . אוּנ הָט בֶּעשְׁטֶעלְט מֶען זָאל ר׳ שִׂמְכֶען בֶּעקְלֵיידֶען פוּן קָאפּ בִּיז פוּס זֶעהר הֶערְלִיךְ דָאס בֶּעסְטֶע זַיידֶענְצֵייג . צוּ פִינֶף אוּנ צוּ זֶעקְס מַלְבּוּשִׁים . אוּנ אֵיין זַיידֶענֶען שְׁלָאף רָאק . אוּנ אֵיין עֶכְט זַיידֶענֶע וַוייס אַטְלַאס יוּפֶּעצֶע . אוּנ אֵיין וַוייס זַיידֶענֶע גַארְטֶעל . אוּנ עֶטְלִיכֶע טֶהייעֶרֶע פֶּעלְצֶען . אוּנ דִיא שְׂרָרֶהסְטֶע הָאט זִיךְ גֶענוּמֶען דִיא מַאדַאם פְּרַאכְטֶע בַּייא דִי הַאנְד אוּנ הָאט זִיא גֶעפִיהְרְט צוּ אִיהר הוֹיף דַאמֶען שְׁנַיידֶער אוּנ אִיז מִיט אִיהר גֶעגַאנְגֶען אִין אַ גֶעוֶועלְבּ אוּנ מֶען הָאט גֶענוּמֶען אוֹיף אַלֶער הַאנְד קְלֵיידֶער . אוּנ אוֹיף גֶערֶעהְט אוּנ אוֹיף בֶּעטְגֶעוַואנְד אַלֶץ זֶעהר הֶערְלִיךְ . אוּנ בַּיים גָאלְדְשְׁמִיד הָאט מֶען גֶעקוֹיפְט אַלֶערְלֵייא צִירוּנְג אוּנ דִיא מַאדַאם שִׂמְכֶען וַואר אוּיס גֶעצִירְט וִויא אֵיינֶע פִירְשְׁטֶען . אוּנ מֶען הָאט גֶעגֶעבֶּען דִיא מַאדַאם שִׂמְכֶען אֵיין בַּייטֶעל מִיט עֶטְלִיכֶע הוּנְדֶערְט רֶענְדְלֶעךְ . אוּנ דֶער שְׂרָרָה מִיט זַיין וַוייבּ הָאבֶּען צוּ ר׳ שִׂמְכֶען מִיט זַיין וַוייבּ אַזוֹיא גֶזָאגְט . דָאס גֶעלְט זָאלְט עֶטְץ עֶנְק נִיט שְׁפָּאהְרֶען . עֶטְץ זָאלְט קוֹיפֶען וָואס עֶנְקֶער הַארְץ וֶועט בֶּעגֶעהְרֶען . עֶס וֶועט עֶנְק קֵיין גֶעלְט נִיט פֶעהְלֶען . אִיךְ וֶועל עֶנְק אַלֶע וָואךְ שִׁיקֶען . אוּנ מֶען הָאט אִיבֶּער גֶעלָאזְט צְווייא פוּירֶען צוּא בֶּעדִינֶען אוּנ צוּא בֶּעהִיטֶען דֶעם הוֹיף . דִיא צְווייא פוּירֶען הָאט מֶען גֶעגֶעבֶּען אַ קְלֵיין שְׁטִיבֶּעל אִין דֶער הֵייךְ צוּ וָואהְנֶען . תְּבוּאָה מִיט קֶערְבֶּער מִיט עוֹפוֹת . אוּנ דֶער שְׂרָרָה הָאט אִיבֶּער גֶעלָאזְט ר׳ שִׂמְכֶען זַיין גָאלְדֶענֶעם טַאשֶׁען זֵייגֶער . אוּנ זַיין וַוייבּ דִיא גְרֶעפֶען הָאט אִיבֶּער גֶעלָאזְט זֶעהר פִיהְל מַתָּנוֹת דִיא מַאדַאם שִׂמְכֶען . אוּנ זֵייא הָאבֶּען זִיךְ מִיט גְרוֹיס דֶרֶךְ אֶרֶץ גֶעזֶעגֶענְט . אוּנ אָנְגֶעזָאגְט דִי צְווייא פוּירֶען זֵייא זָאלֶען זֶעהְר טְרֵייא זַיין . אוּנ זֶענֶען אַהֵיים גֶעפַאהְרֶען .

וִויא דֶר שְׂרָרָה אִיז אַהֵיים גֶעקוּמֶען הָאט עֶר פַאר גְרוֹיס פְרֵייד גֶעמַאכְט אַ גְרוֹיסֶען בַּאל . אוּנ הָאט צוּזַאמֶען גֶערוּפֶען אַלֶע מְשָׁרְתִים

אוּנ

אוּנ אַלֶע פוֹיעֶרֶען אוּנ הָאט זַייא עֶרְצֶעהלְט פוּן דֶעם פָאר פַאן בָאג אַלֶע הָאבֶּען זִיךְ זֶעהר גֶעוְוינְדֶערְט . אוּנ זֶעהר גֶעפְרֵייט .

אוּנְזֶער ר' שִׂמְחָה מִיט זַיין וַוייבּ הָאבֶּן זִיךְ אוֹיפְּס נַייע גֶנוּמֶן צוּא דִיא כֵלִים . דִיא אַלְטֶע כֵּלִים הָאט מֶען אַוֶועק גֶעשְׁטֶעלְט . דֶען זַייא וַוארֶען שׁוֹין צוּ קְלֵיין . מֶען הָאט גֶעקוֹיפְט טֶעפּ וְויא דִיא קַאנֶען אוּנ שִׁיסְלֶען וְויא דִיא צֶעבֶּערְם . אוּנ מֶען הָאט גַאנְצֶע טֶעג נִיט מֶעהר גֶטָאן נָאר אָנְגֶעהִיטֶען דִיא אֲכִילָה . אַ גַאנְצֶע גְרָאמַארֶע פוֹעֶרְן זֶענֶען דָאס נִיט אִין שְׁטַאנְד אוֹף צוּ פְרֶעסֶען . וָואס זַייא הָאבֶּען אַלֶע טָאג אוֹיף גֶעפְרֶעסֶען . אוּנ פוּן שְׂרָרֶה'ס הוֹיף הָאט מֶען אַלֶע וָואךְ גֶעשִׁיקְט מֶעהל . מִיט שְׁפֵּייז . מִיט קֶערְבֶּער . מִיט עוֹפוֹת . מִיט הָאלְץ . אוּנ אַלֶע וָואךְ אַ בַּייטֶעל מִיט גֶעלְט .

דִיא גְרֶעפִין הָאט אַרַיין גֶעשִׁיקְט עֶטְלִיכֶע גוּטֶע מִילְךְ קוּה . דִי מַאדַאם פְלַאכְטֶע זָאל הָאבֶּען גִינוּג מִילְךְ מִיט פוּטֶער אוּנ מְשָׁרְתִים צוּ דִיא קוּה . צוּ מֶעלְקֶען אוּנ צוּ מַאכֶען פוּטֶער .

בְּקִיצוּר ר' שִׂמְחָה פְלַאכְטֶע הָאט הֶערְלִיךְ בֶּעוָואהְנְט עֶטְלִיכֶע גֶעפּוּצְטֶע פָאקָאיֶעס זֶעהר הֶערְלִיךְ אוֹיס גֶעבֶּעבֶּעלְט . אוּנ הָאט גֶהַאט מְשָׁרְתִים פוֹיעֶרֶען מִיט שִׁיקְסֶעס זַייא זָאלֶען אִיהם בֶּעדִינֶען . אוּנ עֶס אִיז גֶעפִיהְרְט גֶעוָוארֶען וְויא אִין אֵיין הוֹיף . אוּנ עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען גֶעקְלֵיידֶעט אִין בְּכְוּוד זַייד . אוּנ דֶער אַלְטֶער סְפָּאדֶעק אִיז שׁוֹין נַקַאסִירְט גֶעוָוארֶען .

ר' שִׂמְחָה אִיז גֶעגַאנְגֶען אִין אַ סוֹבֶּער הִיטֶעל פַאר הוּנְדֶערְט רוּבֶּעל . אוּנ דִיא לַאנְגֶע וַוייסֶע יוּפֶּעצֶע מִיט דִיא וַוייסֶע גַארְטֶעל . וַוארֶען עֶכְט זַיידֶענֶער אַטְלַאס . אוּנ אֵיין רִיכְטִיגֶען יַם שְׁטֶעקִין מִיט אֵיין גוּט זִילְבֶּערְנֶען קָאפּ פוּן אַ הַאלְבּ פוּנְט . אוּנ דִי מַאדַאם פְלַאכְטֶע אִיז גֶעגַאנְגֶען גֶעקְלֵיידֶעט וְויא אֵיינֶע גְרֶעפִין . אוּנ מֶען הָאט גִיהַאלְטֶן צְוֵייא יוּדִישֶׁע מְשָׁרְתוֹת צוּ דִיא קִיךְ . אוּנ דִיא שְׁטָאט לַייט הָאבֶּען דָאס צוּא גֶעזֶעהֶען . מֶענְכֶע הָאבֶּען גֶעלַאכְט . אוּנ מֶענְכֶע הָאבֶּען גֶעפְּלַאצְט . נָאר מֶען הָאט גֶעמוּזְט הָאבֶּען דֶרֶךְ אֶרֶץ . דֶען מֶען הָט גֶעהַאט מוֹרָא . עֶר זָאל נִיט עֶפֶּעס אוֹיס זָאגֶען פַאר דֶעם שְׂרָרָה .

ר' שִׂמְחָה אִיז גֶעגַאנְגֶען גֶעקְלֵיידֶעט אַזוֹיא וְויא אֵיינֶער פוּן דִיא גְרוֹיסֶע גוּטֶע יוּדֶען . אוּנ ר' שִׂמְחָה הָאט זִיךְ מְיַישֵּׁב גֶעוֶועזֶען אוּנ הָאט זִיךְ צוּ גֶענוּמֶען אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז גוּט בֶּעקַאנְט אִין דִיא מִנְהָגִים פוּן אַ גוּטֶען יוּד . אוּנ וֵויים גוּט צוּא מַאכֶען דֶעם אָנְשְׁטֶעל מִיט דֶעם שְׁכַיִם פָּנִים . אוּנ מִיט דֶעם שְׁוִוינְדֶעל צוּ בֶּערוּהְמֶען דֶעם הֵיילִיגֶן רֶבִּי . אַז עֶר עֶסְט גָאר נִיט . אוּנ עֶר בֶּעוַוייזְט גְרוֹיסֶע אוֹתוֹת

וּמוֹפְתִים . עֶר אִיז מַשְׂבִּיעַ מַלְאָכִים .

דֶער זֶעלְבֶּער אִיז גֶעוָוארֶען זַיין מְשַׁמֵשׁ . אוּנ דֶער מְשַׁמֵשׁ הָט דֶעם רֶבִּי אוֹיס גֶעלֶערֶנְט אַבִּיסֶעל דַאוֶונֶען . אוּנ זִיא הָאט זִיךְ אוֹיךְ צוּא גֶענוּמֶען אֵיין אַלְטֶע יוּדֶענֶע וָואס קֶען גוּט דַאוֶונֶען לֵיינֶען . אוּנ הָאט זִיךְ גֶעלָאזְט לֶערְנֶען דַאוֶונֶען אוּנ לֵיינֶען . אוּנ זִיא אִיז זִיךְ גֶעגַאנְגֶען בְּרֵייט אִין שׁוּל אַרַיין מִיט דֶעם קָרְבַּן מִנְחָה סִידוּר אַזוֹ וִויא אַ רִיכְטִיגֶע רֶבֶּצִין . אוּנ דֶער מְשַׁמֵשׁ אִיז גֶעוָוארֶען בַּייא ר׳ שִׂימְכֶען גַבַּאי . אוּנ עֶר הָאט עֶס אֵיינְגֶעפִּיהְרְט זֶעהר הֶערְלִיךְ . דֶען קֵיין גֶעלְט הָאט דָאךְ קֵיין מָאל נִיט גֶעפֶעהְלְט . עֶר הָאט גֶעלָאזְט מַאכֶען אוֹיף דֶעם הוֹיף אַ מִקְוָה . אוּנ אַ גְרוֹיס בֵּית מֶדְרָשׁ מִיט עֶטְלִיכֶע שֶׁענְק סְפָרִים . אוּנ בֶּעזוּנְדֶער אַיין שְׁטִיבֶּעל מִיט סְפָרִים פַאר דֶעם הֵיילִיגֶען רֶבִּי עֶר זָאל מַאֲרִיךְ אַפּ זַיין . אוּנ ר׳ שִׂימְכֶע הָאט אֵיינְגֶעפִּיהְרְט . זַיין הוֹיז זָאל זַיין אָפֶען פַאר אָרֶעמֶע לַייט . וֶוער עֶס אִיז אַרַיין גֶעקוּמֶען הוּנְגֶערִיג . דֶער אִיז אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען זַאט . עֶר אוּנ זִיא הָאבֶען בֵּיידֶע גֶעגֶעבֶּען . צְדָקָה זֶעהְר פִיהְל . אוּנ זַיין שְׁטִיבֶּעל וַואר זֶעהְר שֵׁיין אוֹיס גֶמֶעבֶּעלְט אוּנ אוֹיס גֶעמָאלְט . אוּנ אַרוּם אִין אַרוּם זֶעהְר פִיהְל לַייכְטֶערְס מִיט לָאמְפֶּען . אוּנ בַּייא דִיא טִיהְר אִיז גֶשְׁטַאנֶען אַיין גְרוֹיסֶער קוּפֶּערְנֶער הַאנְדְפַאס מִיט אַ גְרוֹיסֶען בֶּעקֶען . מִיט צְוֶוייא גְרוֹיסֶע הַאנְדְטִיכֶער . אוּנ אַיין גְרוֹיסֶע מְזוּזָה מִיט אַ זִילְבֶּערְנֶען בַּיישְׁטִידֶעל . עֶס הָאט אוֹיס גֶעזֶעהֶען וִויא בַּייא אַיין רִיכְטִיגֶען רַבִּי . עֶר אִיז גַאנְץ אַלֵיין גֶעזֶעסֶען אִין זַיין שְׁטִיבֶּעל . אוּנ הָאט גֶעבֶּעךְ יוֹמָם וָלַיְלָה גֶעפְּרֶעסֶען וִויא אַ פֶערְד .

דֶער שְׂרָרָה הָאט אַלֶע וָואךְ גֶעשִׁיקְט פִיהְל מֶעהר וִויא מֶען הָאט גֶעבְּרוֹיכְט . אוּנ דֶער שְׂרָרָה מִיט דִיא גְרֶעפִין מִיט אַלֶע זַיינֶע הוֹיף לַייט הָאבֶען זִיךְ גֶעהַאלְטֶען פַאר אַ גְרוֹיסֶע זְכִיָה דָאס זֵיי הָאבֶּן זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען צוּ הָאבֶען אַזוֹיא אַיין פָּאר פַאן זָבָאג אִין זֵייעֶר שְׁטָאט . דֶען זֵייא הָאבֶען זִיךְ אֵיין גֶערֶעט . דָאס אוֹיס אַלֶע גְרֶעסְטֶע נוֹיטֶען אָדֶער קְרַאנְקְהֵייטֶען ווִירְד עֶר זֵייא אַרוֹיס הֶעלְפֶען . אוּנ בַּייא אַלֶע שְׂרָרִים אוּנ פוֹיעֶרֶען פוּן אַלֶע דֶערְפֶער אַרוּם אוּנ אַרוּם הָאט גְקְלוּנְגֶען דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם פָּאר פַאן בָּאג . דֶען דֶער שְׂרָרָה מִיט דִי שְׂרָרָהסְטֶע הָאבֶען אִיהְם זֶעהְר גְרוֹיס גֶעמַאכְט אוּנ בֶּעקַאנְט גֶעמַאכְט צְוִוישֶׁען אַלֶע שְׂרָרִים . אוּנ אַלֶע גְרֶעסְטֶע שְׂרָרִים אוּנ חְרַאבְּיֶעס הָאבֶען אַרַיין גֶשִׁיקְט גְרוֹיסֶע מַתָּנוֹת דֶעם פָּאר פַאן בָּאג . בְּקִיצוּר ר׳ שִׂימְכֶע פְלַאכְטֶע הָאט גֶעלֶעבְּט מִיט זַיין וַוייבּ זֶעהר גְלִיקְלִיךְ . אוּנ פֶערְגֶענִיגְט . דָאס קֵיין גְרוֹיסֶער נָגִיד קֶען נִיט אַזוֹיא לֶעבֶּען אוּנ אַזוֹיא פִיהְרֶען . דֶען

אלדעס

אלץ עס גוטס האבען זייא געהאט אונ קיין געלט האט זייא ניט געפעהלט. אונ אויף קיין תכלית האבען זייא ניט געזארגט. זייער גאנצע זארג איז נאר געוועזען צוא טראכטען וועגען דיא אכילה וויא מען קריגט גרויסע טעפ מיט שיכלען מיט דיניעצעס. אזויא האבען זייא געלעבט במנוחה אונ פערגעניגט עטליכע יאהרען.

ויהי היום. האט זיך בייא דעם שרה פאסירט א מעשה:

דער שרה. חוץ זיינע אלע פאקאיעס האט ער האט געהאט אין זיין פאלעץ. האט ער גאנץ בעזונדער געהאט איין קליין שטיבעל וואס דארט איז קיין מאל קיין שום מענטש ניט אריין געקומען. אונ דאס איז געוועזען שטענדיג פערשלאסען. אונ דאס פענצטער פון דעם שטיבעל איז ארויס געגאנגען אויף דעם פאדוואריג. אונ ארום דעם פאדוואריג איז געוועזען א גרויסע כויער. אונ דארט אין דעם שטיבעל איז געוועזען זיין גאנץ עשירות מיט זיין גאנץ פערמעגען. דארט איז געשטאנען איין גאנץ גרויסער קאסטען. אין דעם קאסטען איז געלעגען איין טאלעטקע (דאס איז איין קליין קעסטעל זעהר קונסטליך געארבייט) דיא טאלעטקע וואר אויס ריין גאלד. אונ אינווייניג איז דאס קעסטעל פיל געווען מיט דימאנטען אונ בערלאנטען אונ דאס האט בעטראפען מיליאנען. אונ דאס וואר נאך ניט דר עיקר נאר דארט אין דעם זעלבען קעסטעל איז געלעגען איין גרויסער בויגען פון פארמעט. אונ מיט גאלדענע אותיות איז געווען געשריבען דער גאנצער יחוס פון דעם שרה דאס ער איז א געבאהרענער גראף. אונ דאס ער קומט ארויס מזרע מלוכה. אונ דאס כתב וואר בייא איהם טהייערער וויא דיא דימאנטען מיט דיא ברילייאנטען. אונ אלע טאג איז ער געגאנגען אין דעם שטיבעל אונ האט אנגעקוקט דאס קעסטעלע אונ האט זיך דעריבער זעהר געפרייט.

יעצונד איז ער אריין געקומען אין דעם שטיבעל. אונ וויא זעהר איז ער ערשראקען געווארען. דאס ער האט געטראפען דאס פענצטער אויס געהאקט. אונ דער גרויסער קאסטען איז געוועזען אויף געריסען. אונ דאס קליינע קעסטעל איז ניט דא געוועזען. ער איז באלד געלאפען אונ האט געמאכט א גרויס געשרייא. מען האט געזוכט. מען האט חושד געוועזען פיהל משרתים. מען האט געשלאגען. מען האט געפייניגט. עס וואר אבער אלץ בתנם מען האט ניט געפונען קיין שום צייכען. זא איז דער שרה געפאהרען אין סאנד. מען האט גענומען גרויסע חכמים קענדזשעס זיי זאלען פארשטען. אונ ווער עס וועט ארויס קריגען דיא גנבה. וועט ער

שענקען א דארף . און עס האט אויך ניט געהאלפען . זא איז ער געפאהרען צוא דיא ווראזיארזעס . (דאס זענען זאלכע אלטע נגידים וואס זאגען סגולות און מענכעס מאל טרעפען זייא) דיא נגידים האבען אויך ניט געהאלפען . עס האט דעם שררה געקאסט זעהר פיל געלט און עס האט אלץ ניט געהאלפען . און צו ר' שימכען האט ער ניט געוואלט פאהרען . דען ער האט געטראכט . פילייכט וועל איך דאס דורך אנדערע מענטשען ארוים קריגען . דאס איך זאל ניט ברויכען מטריח צו זיין דעם היילינען פאר פאן באג . נור וויא עס האט שון גדויערט א האלב יאהר . און עס האט שון געקאסט זעהר פיהל געלט און עס האט גאר ניט געהאלפען . און ער איז שון באלד משוגע און קראנק געוועזען . זא האט ער שון געמוזט מטריח זיין דעם היילינען פאר פאן באג .

אונזער ר' שימכע פראכטע האט זיך גאר ניט גערעכט . און איז זיך געזעסען כמלך בגדוד . און געפרעסען וויא א שמונה כפור זולל וסובא . פלוצלינג איז געקומען צוא פאהרען א הערליכע קאטש מיט פיער פערד וויא פאר איין גראף . און דער יונגער שררה דאס איז דער זאהן פון אלטען שררה . און קוטשערס און לאקייעס און דיא קאטש האט זיך געשטעלט פאר שימכע פראכטע . און דער יונגער גראף איז אריין געגאנגען מיט גרויס דרך ארץ . דאס היטעל אונטער דעם ארם . און האט גזאגט צו ר' שימכען . פאניע פראראקאוו (דאס הייסט איין נביא) דר טאטע מיט דיא מאמע מיט דאס גאנצע הויז געזונד לאזט דיך פריינדליך גריסען . און פאלען צוא אייערע פים . און דער טאטע האט איין עסק . זעהר א גרויס עסק וועלכעס ער האט אייער כבוד ניט געוואלט מטריח זיין . נאר ווייל קיינער קען איהם ניט העלפען . זא איז ער געצווינגען אייך מטריח צו זיין . אלזא בין איך געקומען צוא פאהרען צוא אייך מיט מיין פאטערס בעפעהל אייך הערצליך ביטען איר זאלט זא גוט זיין אונד קומען צו פאהרען . דען דער פאטער איזט דאך פערזיכערט דאס איר ווירד איהם געוויס העלפען .

ר' שימכע האט דאס געהערט . איז איהם געווארען ביטער אין זיין הארץ . איז ער אריין געגאנגען צוא זיין ווייב . און האט מיט א ביטער הארץ געזאגט . מיין ליב ווייב . מעגסט שון גרייט מאכען דיא שאנגעס מיט דיא קאנען . און ווער ווייס נאך אוב איך וועל צו די שאנגעס יא זוכה זיין עס קען זיין מען וועט מיך הרגענן דען דער קלאטער ווירד דאך ווערען אויף געשטאכען . ער ווירד

גֶעוָואהר וֶוערֶען דָאס אִיךְ בִּין אַ פְּרָאסְטֶער גְרָאבֶּער יוּנְג . וֶועט עֶר זִיךְ דָאךְ מְשַׁער זַיין אַז דָאס עֶרְשְׁטֶע מָאל מִיט דֶעם פֶּעֶ״ד הָאט מִיר נָאר אַזוֹיא גֶעגְרָאטֶען . וֶועט אִיהם דָאךְ קְרֶענְקֶען וַוייל עֶר הָאט אַזוֹיא פִיהל קָאסְטָען גֶעמַאכְט אוֹיף מִיר . אוּנ עֶס וֶועט אִיהם זַיין אַ גְרוֹיסֶע חֶרְפָּה דָאס עֶר הָאט זִיךְ אִין מִיר זָא שְׁטַארְק גֶענַארְט . זָא וֶועט עֶר זִיךְ אָן מִיר נוֹקֵם זַיין .

בְּקִיצוּר יָא גֶערֶען . נִיט גֶערֶען . עֶר אִיז גֶעפָאהרֶען . וִויא עֶר אִיז גֶעקוּמֶען . הָאט אִיהם דֶער שְׂרָרָה אָנְגֶענוּמֶען בְּכָבוֹד גָדוֹל . אוּנ הָאט אִיהם זֶעהר אִיבֶּער גֶעבֶּעטֶען . וַוייל עֶר הָאט אִיהם מַטְרִיחַ גֶעוֶועזֶען . אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . אִיךְ הָאבּ גֶענוּג גֶעטָאן דָאס אִיךְ זָאל נִיט בְּרוֹיכֶען אַייךְ מַטְרִיחַ צוּ זַיין . נָאר וַוייל קֵיינֶער קֶען מִיר שׁוֹין נִיט הֶעלְפֶען . זָא בִּין אִיךְ גֶעצְווּנְגֶען אַייךְ מַטְרִיחַ צוּ זַיין . דֶען בַּייא אַייךְ אִיז דָאךְ דָאס גָאר אֵיין קְלֵיינִיגְקֵייט . אוּנ דֶר שְׂרָרָה הָאט אִים דֶערְצֵיילְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה פוּן אל״ף בִּיז תי״ו . ר׳ שִׂמְחָה הָאט דָאס גֶעהֶערְט אִיז אִיהם גֶעוָוארֶען פִינְצְטֶער פַאר זַיינֶע אוֹיגֶען . אוּנ בִּיטֶער אִין זַיין הַארְץ . עֶר הָאט זִיךְ גֶעטְרַאכְט . עֶס מֶעכְט מִיר בֶּעסֶער זַיין . אַז אִיךְ מֶעכְט לִיבֶּער וַואסֶער טְרָאגֶען . אַלְזָא זָאגְט עֶר צוּם שְׂרָרָה . זִייא ווִיסֶען דָאס אִיז קֵיין קְלֵיינִיגְקֵייט . דָאס אִיז זֶעהר אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ . דָאס קֶען נִיט זַיין אַזוֹיא גֶעשְׁווִינְד וִויא דוּא מֵיינְסְט . אִיךְ מוּז מִיר צֵייט נֶעמֶען אוֹיף דְרַייא טָאג . אוּנ אִיךְ מוּס גַאנְץ אַלֵיינְט זִיצֶען אֵייהֶער אִיךְ וֶועל מִיךְ קֶענֶען דָאס עֶרְווִיסֶען . דֶען דָאס אִיז אַ הִימֶעל זַאךְ .

אִין דֶעם דָארְף הָאט גֶעוָואהְנְט אַ יוּדִישֶׁער שֶׁענְקֶער וָואס הָט גֶעהַאלְטֶען דִיא רַאנְדֶע . דֶר יוּד הָאט גֶעהַאט אַ גְרוֹיסֶע שְׁטוּבּ צוּם שֶׁענְק . אוּנ אַ קְלֵיין שְׁטִיבֶּעל צוּם וָואהנֶען . דִיא פֶענְצְטֶער פוּן דֶעם קְלֵיינֶעם שְׁטִיבֶּעל זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען אוֹיף אֵיין פֶעלְד אַרוֹיס . וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט גֶעהֶערְט פוּן שִׂמְחָה'ן דָאס עֶר מוּז וַוארְטֶען דְרַייא טָאג זָא הָאט עֶר גֶעשִׁיקְט נָאךְ דֶעם יוּדִישֶׁען שֶׁענְקֶער אוּנ הָאט אִיהם אַזוֹיא גֶעזָאגְט . זָאלְסְט לֵיידִיג מַאכֶען דַיין קְלֵיין שְׁטִיבֶּעל . אוּנ רֵיין אוֹיס פּוּטְצֶען . אוּנ דוּא מִיט דַיין הוֹיז גֶעזוּנְד זָאלְט עֶטְץ עֶנְק דְרַייא טָאג בֶּעהֶעלְפֶען אִין דֶער גְרוֹיסֶער שֶׁענְק שְׁטוּבּ . אוּנ דֶער פָּאר פַּאן בָּאג ווִירְד זַיין דָארְט דְרַייא טָאג . אוּנ זָאלְסְט אִיהם בֶּעהַאנְדְלֶען ווִי מִיךְ זֶעלְבְּסְט . אוּנ זָאלְסְט בַּאלְד פָאהְרִין אִין שְׁטָאט אוּנ זָאלְסְט אִים קוֹיפֶען עֶסֶען אוּנ טְרִינְקֶען וִויא פַאר אֵיין גְרַאף . אִיךְ וֶועל דִיר אַלְץ גוּט בֶּעצָאהלֶען . דוּא ווִירְסְט בַּייא מִיר הָאבֶּען אוֹיף אַ גַאנְץ יָאהר

דיא

דִיא רַאנֶרֶע כְּתֻנָּם וֶוען דוּא ווִירְסְט דֶעם גְרוֹיסֶען מַאן גוּט בַּהַאנְדְלֶען וֶוען אִיךְ וֶועל מִיךְ אָבֶּער עֶרְווִייסֶען דָאס דוּ הָאסְט אִיהם נִיט וִויא אַם בֶּעסְטֶען בֶּעהַאנְדֶעלְט . זָא וֶועל אִיךְ דִיךְ אַרוֹיס וַוארְפֶען פוּן מַיין דָארְף . אוּנ דֶער שְׂרָרָה הָאט מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד גֶנוּמֶען דֶעם פָּאר פַאן בָּאג . אוּנ הָאט אִיהם זֶעלְבְּסְט גֶעפִיהרְט צוּם שֶׁענְקֶער . עֶס וַואר דָארְט אַלֶץ שׁוֹין גְרֵייט . דֶער שְׂרָרָה הָאט זִיךְ מִיט אִיהם גֶעזֶעגֶענְט אוּנ אִיז אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען . אוּנ ר׳ שִׂימְכֶע הָאט זִיךְ גַאנְץ אַלֵיינְט גֶעזֶעצְט אִין דֶעם שְׁטִיבֶּעל אוּנ אִיז גֶעזֶעסֶען אִין גְרוֹיסֶע צָרוֹת .

אַלֶע פוֹיעֶרֶען אוּנ פַּארְטֶעס אוּנ פַּארְבֶּקֶעס פוּן גַאנְצֶען דָארְף הָאבֶּען שׁוֹין גֶעווִיסְט אַז דֶער פָּאר פַאן בָּאג . אִיז דָא . דִיא אַלֶע וָואס מֶען הָאט זֵייא כְּתֻנָּם חוֹשֵׁד גֶעוֶועזֶען דִיא הָאבֶּען זִיךְ זֶעהר גֶעפְרֵייט . דָאס מֶען זָאל דֶעם רִיכְטִיגֶען אֱמֶת גֶעוָואהר וֶוערֶען . דָאס זֵייא זֶענֶען עֶהְרְלִיכֶע לַייט . אוּנ בַּייא דֶעם שְׂרָרָה אִין הוֹיף אִיז גֶעוֶועזֶען זֶעהר פְרֵייליךְ . דֶען עֶר הָאט זִיךְ גֶעווִיס גֶערֶעכְט דָאס עֶר ווִירְד דִיא גְנֵבָה אָב קְרִיגֶען . אוּנ עֶר הָאט דוּרְךְ דִיא דְרַייא טָאג גֶעלָאזְט צוּ נַאנְד רוּפֶען אַלֶע שְׂרָרִים זַיינֶע שְׁכֵנִים . אוּנ אוֹיךְ פוֹירֶען פוּן אַנֶדֶערֶע דֶערְפֶער זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּ פָאהרֶען אוּנ צוּא לוֹיפֶען וִויא זֵייא הָאבֶּען גֶעהֶערְט דָאס דֶער פָּאר פַאן בָּאג אִיז דָא אוּנ אַלֶע הָאבֶּען זִיךְ גֶעפְרֵייט . נוּר ר׳ שִׂימְכֶען אִיז גֶעבֶּעךְ גֶעוֶועזֶען זוֵיער אוּנ בִּיטֶער אִין זַיין הַארְץ .

וִויא דֶער שְׂרָרָה אִיז פוּן שִׂימְכֶען אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען . זָא הָאט דֶר שֶׁענְקֶער מִיט זַיין וַוייבּ צְווִישֶׁען זִיךְ גֶערַאבְט אוּיס שִׂימְכֶען . וַוייל זֵייא הָאבֶּען דָאךְ אִיהם גֶעקֶענְט . דָאךְ אָבֶּער אִיז דֶער שֶׁענְקֶער בַּאלְד גֶעפָאהרֶען אִין שְׁטָאט אַרַיין אוּנ הָאט מִיט גֶעפִיהרְט גוּטֶע עוֹפוֹת צוּ שַׁחְטֶן . אוּנ הָאט אַרֵיים גֶעקוֹיפְט אַלֶערְלֵייא גוּטֶע מַאֲכָלִים אוּנ פְרוּכְטֶען . גוּטֶען וַויין מִיט אַנֶדֶערֶע גוּטֶע גֶעטְרַאנְק . מִיט קַאפֶע צוּקֶער מִיט אַלֶע זַאכֶען וָואס מֶען בְּרוֹיךְ פַאר אַ גְרוֹיסֶען מַאן . אוּנ דֶעם שֶׁענְקֶערְס וַוייבּ הָאט גֶקָאכְט אוּנ גֶעבְּרָאטֶען זֶעהר וָואהל . אוּנ מֶען הָאט ר׳ שִׂימְכֶען אַרֵיין גֶעבְּרֶענְגְט עֶטְלִיכֶע גְרוֹיסֶע שִׂיסְלֶען מִיט טֶעלֶערְס . פִיל מִיט פִישׁ . מִיט פְלֵיישׁ . אוּנ מִיט כָּל מִינֵי מַאֲכָלִים . דֶען זֵייא הָאבֶּען דָאךְ אִיהם גֶעקֶענְט פוּן לַאנְג דָאס עֶר אִיז נִיט קֵיין הַפְסָקָה פַאסְטֶער . בְּקִיצוּר מֶען הָאט צוּא טִישׁ גֶעגְרֵייט אוּנ אוֹיף גֶעשְׁטֶעלְט צוּ עֶסֶען וִויא אוֹיף אַ חֲתוּנָה . עֶס אִיז אָבֶּער בִּיטֶער וִויא דֶער טוֹיט . ר׳ שִׂימְכֶע קֶען נִיט עֶסֶען . דֶער בּוֹיךְ אִיז פֶערְשְׁלָאסֶען אוּנ דָאס הַארְץ אִיז פֶערְשְׁטֵיינֶערְט . עֶס קֶען קֵיין בִּיסֶען עֶסֶען נִיט

אריין

ארײן גײן אין האלז . זײן טיהר װאר פערמאכט . ער איז נאר גנאנגן אהין אונ אהער . אונ ביטער איז געװעזען זײן לעבען .

אין עטליכע שעה . האט דיא שענקערין מיט דעם שענקער װידער ארײן געברענגט פרישע מאכלים . װיא פערװאנדערט זענען זײא אבער געבליבען . אלײן זײא האבען געזעהען . דאס די פאריגע מאכלים זענען נאך אין גאנצען . ער האט זײא ניט געהאט אנגערירט .

אויף דער נאכט האט מען איהם ארײן געברענגט נאכטעסען . מען האט אבער געמוזט יענע כלים מיט מאכלים צוריק נעמען אזוי װיא מען האט זײ ארײן געברענגט . דען ער האט עס ניט אנגערירט . אונ א גאנצע נאכט האט ער ניט געקענט שלאפען . עס האט איהם פון געלעגער אראפ געװארפען . װײל ער האט זיך דערמאנט װאס זײן שװארצער סוף װעט זײן . מארגען גאנץ פריה האט ער זיך אױ גענומען זײן טלית ותפילין אונ װיא ער האט געקענט האט ער געדאװענט

װיא דער שענקער מיט זײן װײב האבען איהם ארײן געברענגט דאס אנבײסען אונ האבען געזעהען דאס גאנצע עסען פון נעכטען שטײט אזױא װיא מען האט עס ארײן געברענגט . עס איז נאך ניט גערידערט . אונ האבען איהם געטראפען שטײן אין דעם שײנעם טלית מיט דיא גאנץ גרויסע תפילין . זא זענען זײ זעהר פערװאנדערט אונ ערשראקען געבליבען . אונ האבען געזאגט אײנער צום אנדערען עס איז דאך ניט בהמה . װער װײס װאס פאר א פערבארגענער צדיק אדער גוטער יוד דאס איז . אונ װער װײס פאר אײן פסק מיר װעלען האבען . װײל מיר האבען פון איהם געלאכט . בקיצור דער קומען מיט דיא קיך װארען פיל אנגעשטעלט מיט טעפ . מיט שיסלען . מיט דיניעצעס . אלץ װאר פיל מיט מאכלים . דען ער האט דיא גאנצע צײט ניט גענומען דאס מינדעסטע אין זײן מויל ארײן . אונ דער שענקער האט דאך געמוזט האבען צו װײזען דעם שררה דאס ער האט אנגעגרײט .

װיא עס איז געקומען דיא צװײטע נאכט װאס מארגען װאר שוין דער דריטער טאג . זא איז שיםבע געלעגען אויף זײן געלעגער אין גרויסע צרות . ניט קײן אויג צוא געמאכט . דיא טיהר װאר פערמאכט . דיא לבנה האט דורך דעם פענצטער ארײן געלויכטען . אונ װיא ער ליגט אזױא פערטראכט אין זײנע מחשבות . הערט ער דורך דעם פענצטער א נידריג קול „פאניע פראראק׳. פאניע פראראק (דאס װארט פראראק איז טײטש נביא) ער הט זיך אנפאנג ערשראקען נאר װיא ער האט געהערט מען שרײט עטליכע מאל . אונ מען בעט

זיך

זִיךְ וֶועהר עֶר זָאל אויף מַאכֶן דָאס פֶּענְצְטֶער . אָבְוָואהל אֵיין אַנְדֶרֶר רֶבִּי מֶעכְט בַּייא נַאכְט בְּשׁוּם אוֹפָן נִיט אויף מַאכֶען אוּנ נִיט רֶעדֶען מִיט .קיינֶעם ; אוּנְזֶוער ר׳ שִׂימְכֶע אָבֶּער הָאט נִיט מַקְפִּיד גֶעוֶועזֶען . אוּנ אִיז אויף גֶעשְׁטַאנֶען . אויב עֶר הָאט זִיךְ גֶעוַואשֶׁען וֵויים אִיךְ נִיט בְּקִיצוּר עֶר הָאט אויף גֶעמַאכְט דָאס פֶּענְצְטֶער . אוּנ הָאט גֶעשְׁרִיגֶען קְטָא טַאם ! קְטָא טַאם . זָא הָאט יֶענֶער גֶעעֶנְטְפֶערְט . אִיךְ בֶּעט אַייךְ רֶעט אַבִּיסֶעל שְׁטִילֶער . אִיךְ בְּרוֹיךְ וָואס נֵייטִיגֶעס מִיט אַייךְ צוּא רֶעדֶען . דָאס .קיינֶער זָאל נִיט וִויסֶען . אִיר זָאלְט וִויסֶען אִיךְ הֵייס סְטֶעפַּאן . אִיךְ הָאבּ דָאס קֶעסְטֶעלֶע גֶגַנְבֶת . מִיט דִיא דִימַאנְטֶען אוּנ מִיט אַלֶעם וָואס דָארְט אִין קֶעסְטֶעלֶע אִיז . אוּנ עֶס פֶּעלְט גָאר נִיט . עֶס לִיגְט בֶּעהַאלְטֶען אויף אֵיין אָרְט וָואס .קיין מֶענְטְשׁ וֵויים נִיט . אוּנ .קיינֶער הָאט נִיט גֶערִיהרְט . אוּנ אִיךְ וֵויים דָאךְ גַאנְץ גוּט דָאס אִיר זֶענְט .אַ פָאר פַאן בָּאג . אוּנ אִיר וֵויסְט דָאךְ גוּט דִי גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה . אוּנ וֶוען אִיר וִוירְד דָאס אוֹיס זָאגֶען פַאר דֶעם עַרְרָה . זָא וִוירְד עֶר מִיךְ הַרְגֶנֶען . אוּנ אִיךְ הָאבּ עֶרְשְׁט פַר אַ הַאלְבּ יָאהר חֲתוּנָה גֶהַאט . אוּנ הָאבּ מַיין מַארִישֶׁע זֶעהר לִיבּ . אוּנ אַז דֶער שְׂרָרָה וִוירְד דָאס גֶעוָואהר וֶוערֶען . זָא וֶועט עֶר אוּנְז בֵּיידֶע הַרְגִינֶען . אַלְס רֶען בֶּעט אִיךְ אַייךְ אִיר זָאלְט אויף מִיר רַחֲמָנוּת הָאבֶּען . אוּנ זָאלְט פוּן מִיר דָאס קֶעסְטֶעל נֶעמֶען . אוּנ מִיט חָכְמָה דֶעם שְׂרָרָה דָאס אָפּ גֶעבֶּן . דָאס עֶר זָאל נִיט ח״ו גֶעוָואהר וֶוערֶען . אוּנ אִיךְ וֶועל אַייךְ גַאנְץ גוּט בֶּעלוֹינֶען .

עֶנְטְפֶערְט שִׂימְכֶע . וָואס דֶער צֵיילְכֶט דוּא מִיר ? וֵויים אִיךְ רֶען נִיט ? דַיין מַזָל אִיז גִינוּג גְרוֹיס דָאס דוּא בִּיסְט יֶעצְט גֶקוּמֶען . אַלְס רֶען וִויא הָאסְט דוּא רֶען עֶס בֶּעהַאלְטֶען ? זָאגְט סְטֶעפַאן . פוּן רַאנֶען בִּיז צוּם וַואלְד שְׁטֵייעֶן בֵּיימֶער בַּיים וֶועג אויף בֵּיידֶע זַייטֶען . הָאבּ אִיךְ אָפּ גֶעצֵיילְט צְוֶועלְף בֵּיימֶער . אוּנְטֶער דֶעם דְרַייצֶעהְנְטֶען בּוֹים הָאבּ אִיךְ אוֹיס גֶגְרָאבֶּען אַ גְרוּבּ אוּנ הָאבּ דָאס קֶעסְטֶעל דָארְט גוּט בֶּעהַאלְטֶען .

פְרֶעגְט שִׂימְכֶע . וֵויים נִיט .קיין מֶענְטְשׁ פוּן דֶעם . זָאגְט סְטֶעפַאן אֲפִילוּ מַיין אֵייגֶען וַוייבּ וֵויים אוֹיךְ נִיט . קוּמְט מִיט מִיר וֶועל אִיךְ אַייךְ וַוייזֶען וִויא עֶס לִיגְט . אוּנ אִיר וֶועט עֶס נֶעמֶען . נָאר גֶעדֶענְקְט אָן נָאט . אוּנ מַאכְט אַייךְ נִיכְט וִויסֶען אַז אִיךְ בִּין דֶר גַנָב .

ר׳ שִׂימְכֶע אִיז בַּיי נַאכְט דוּרְךְ דֶעם פֶּענְצְטֶער אַרוֹיס גֶעקְרָאכֶן . אוּנ אִיז מִיט סְטֶעפַאנֶען מִיט גֶעגַאנְגֶען . אוּנ סְטֶעפַאן אִיז גֶעלָאפֶּען נָאךְ אֵיין שְׁפָּאדֶעל . אוּנ הָאט אויף גֶעגְרָאבֶּען . אוּנ מֶען הָאט דָאס

קֶעסְטֶעל גֶעפוּנֶען . עֶס אִיז פּוּנְקְט אַזוֹיא גֶעלֶעגֶען וִויא עֶר הָאט עֶס אַרַיין גֶעלֵיינְט .

שִׁיכְנֶע הָאט גֶעהֵייסֶען דָאס קֶעסְטֶעל זָאל וַוייטֶער בְּרַייבְּגֶען לִיגֶען . אוּנ מֶען זָאל עֶס גוּט צוּא דֶעקֶען אוּנ פֶערְשִׁיטֶען מִיט עֶרְד . אוּנ צוּ סְטֶעפַאנֶען הָאט עֶר אַזוֹיא גֶעזָאגְט . גֵייא אַהֵיים אוּנ לֵייג דִיךְ שְׁלָאפֶען . אוּנ מַאךְ דִיךְ פַאר קֵיין שׁוּם מֶענְטְשׁ נִיט וִויסֶען . אוּנ אַז דוּא וִוירְסְט דִיךְ פַאר אֵיין מֶענְטְשׁ וִויסֶען מַאכֶען . אָדֶער אֲפִילוּ נָאר אֵיין וָוארְט רֶעדֶען . זָא וֶועסְט דוּא בַּאלְד שְׁטַארְבֶּען .

סְטֶעפַאן הָאט גֶענוּמֶען דִיא טְשַׁאפְּקֶע אִין דִיא הַאנְד אוּנ אִיז גֶעפַאלֶען צוּ שִׁיכְנֶעס פִיס . אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . עֶה . נֶיע פָּאוִויֶעם . אוּנ אִיז אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען .

ר׳ שִׁיכְנֶע אִיז שׁוֹין גֶעוָוארֶען פְרֵייליךְ אוּנ אִיז צוּרִיק גֶגַאנְגֶען . אוּנ גַאנְץ שְׁטִיל צוּרִיק דוּרְךְ דֶעם פֶענְצְטֶער אַרַיין גֶעקְרָאכֶען אִין זַיין שְׁטִיבֶּעל . אוּנ דָאס פֶענְצְטֶער צוּ גֶעמַאכְט . נָאר עֶר אִיז גֶעשְׁטַאנֶען בַּיים פֶענְצְטֶער אוּנ אַהִין גֶעקוּקְט צוּא דֶעם אָרְט וִויא דָאס קֶעסְטֶעל אִיז גֶעוֶועזֶען . דֶען עֶר הָאט מוֹרָא גֶעהַאט . אַז סְטֶעפַאן זָאל זִיךְ נִיט מְיַישֵׁב זַיין אוּנ אַרוֹיס נֶעמֶען דָאס קֶעסְטֶעל . עֶר אִיז גֶעשְׁטַאנֶען בִּיז עֶס הָאט שׁוֹין אָנְגֶעהוֹיבֶּען צוּ טָאגֶען . זָא הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעטָאן זַיין וַוייס דַיידֶענֶע יוּפֶּעצֶע אוּנ גְלֵיינְט טַלִית וּתְפִילִין אוּנ אִיז גְשְׁטַאנֶען בַּיים פֶענְצְטֶער אוּנ הָאט זִיךְ גֶעשָׁאקֶעלְט .

וִויא עֶס אִיז שׁוֹין רֶעכְט טָאג גֶעוָוארֶען . זָא אִיז שׁוֹין דֶער שְׂרָרָה מִיט נָאךְ זֶעהר פִיהל שְׂרָרִים אוּנ פִיהל גְרוֹיסֶע מֶענֶער גֶעקוּמֶען . דֶען אַלֶע וַוארֶען דָאךְ גֶעקָאמֶען צוּא זֶעהֶען דֶעם פָאר פַאן בָּאג . אוּנ צוּא זֶעהֶען זַיינֶע גְרוֹיסֶע וְוינְדֶער . אַלֶע זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען שְׁטֵיין פוּן דְרוֹיסֶען . נָאר כְּלוֹים דֶער שְׂרָרָה אִיז אַלֵיינְט אַרַיין גֶעגַאנְגֶען . דָאס קְלֵיינֶע שְׁטִיבֶּעל וַואר נָאךְ פֶערְמַאכְט .

זָא פְרֶעגְט דֶער שְׂרָרָה דֶעם שֶׁענְקֶער . אוֹיב עֶר הָאט גוּט בֶּעהַאנְדֶעלְט דֶעם רֶבִּי . זָא זָאגְט דֶער שֶׁענְקֶער יַאשְׁנֶיע פַּאנֶיע אִיךְ הָאבּ אִיהם בֶּעהַאנְדֶעלְט וִויא אֵיין גְרַאף . נָאר וָואס קוּמְט אַרוֹיס . עֶר הָאט דִיא גַאנְצֶע צַייט זַייט עֶר דָא אִיז . גָאר נִיט גֶעגֶעסֶען אוּנ גָיט גֶעטְרוּנְקֶען . אוּנ דֶער שֶׁענְקֶער הָאט דֶעם שְׂרָרָה גֶעוִויזֶען דִיא אַלֶע מֶעפּ מִיט שִׁיסֶלֶען מִיט דִינִיצֶעס אַלְץ פִיל מִיט עֶסֶענְוַוארְג . פִישׁ . פְלֵיישׁ . גֶעקָאכְטֶס אוּנ גֶעבְּרָאטֶענְס אוּנ גוּטֶען וַויין . דֶער שְׂרָרָה הָאט דָאס גֶעהֶערְט אוּנ אוֹיךְ גֶזֶעהֶען . אִיז עֶר גַאנְץ עֶרְשְׁטוּנְט גֶעבְּלִיבֶּען . אוּנ הָאט גֶעזָאגְט . עֶס טוּט מִיר שׁוֹין אִין גַאנְצֶען בַּאנְג

צו

צוּ וָואס אִיךְ הָאבּ אִיהם מַטְרִיחַ גֶעוֶועזֶען . דָאס עֶר זָאל זִיךְ דוּרְךְ
מִיר אַזוֹיא פַּיינִיגֶען . אוּנ דֶער שְׂרָרָה אִיז אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען אוּנ הָט
אַרַיין גֶערוּפֶען דִיא אַלֶע שְׂרָרִים אוּנ הָאט זֵייא גֶעוִויזֶען דָאס עֶסֶען .
אוּנ הָאט זֵייא דֶערְצֵייל֗ט אַז דֶער צַדִיק פַּאסְט שׁוֹין הַיינְט דֶעם
דְרִיטֶען טָאג .

דֶער שְׂרָרָה אִיז גַאנְץ שְׁטִיל גֶעגַאנְגֶען אוֹיף דִיא נֶעגֶער צוּ דִי
טִיהר אוּנ הָאט דוּרְךְ דִיא שְׁפַּארֶע אַרַיין־גֶעקוּקְט . אוּנ הָאט גֶעזֶעהְן
וִויא דֶער צַדִיק שְׁטֵייט אַיין גֶעהִילְט אִין דִיא הֵיילִיגֶע קְלֵיידֶער
אוּנ שָׁאקֶעלְט זִיךְ . זָא הָאט עֶר אַהֶער גֶערוּפֶען אַלֶע שְׂרָרִים . הָאבֶּן
אַלֶע אַרַיין גֶעקוּקְט . אוּנ הָאבֶּען זִיךְ פֶערְוִוינְדֶערְט .

שִׂימְכֶע אָבֶּער הָאט עֶרְשְׁפִּיהְרְט דֶעם שְׂרָרָה . עֶר הָאט דֶער
קֶענְט זַיין קוֹל . זָא הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבֶּען צוּא מַאכֶען דִיא גְנֵיבָהשֶׁע
שְׁטִיקֶעס . הָאט גֶעפַּאטְשְׁט מִיט דִיא הֶענְד . אוּנ גֶעקְלַאפֶּעט מִיט דִיא
פִּים . אוּנ הָאט פְּלִיצְלוּנְג אוֹיף גֶעמַאכְט דִיא טִיהר . זָא הָאט דֶער
שְׂרָרָה מִיט אַלֶע שְׂרָרִים גַאנְץ גֶעשְׁוִוינְד גֶעחַאפְּט זֵייעֶרֶע הִיטְלֶעךְ פוּן
דִיא קֶעפּ . אוּנ זֶענֶען גֶפַאלֶען פַר שִׂימְכֶען כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים . אוּנ
שִׂימְכֶע הָט גֶזָאגְט צוּם שְׂרָרָה . הַיינְטִיגֶען טָאג וִוירְסְט דוּ שׁוֹין הָאבֶּן
דַיין גְנֵיבָה . זָאלְסְט בַּאלְד לָאזֶען צוּנַאנְד רוּפֶען אַלֶע מֶענְטְשֶׁען וָואס
גֶעפִינֶען זִיךְ אִין דֶעם דָארְף . אוּנ זָאלְסְט שְׁטֶעלֶען אַיין זַייט בְּלוֹיסֶע
מַאנְכַּפַארְשׁוֹנֶען . אִין אַיין זַייט בְּלוֹיסֶע נְקֵבוֹת . אוּנ דִיא פְרֶעמְדֶע
שְׂרָרִים מִיט זֵייעֶרִי וַוייבֶּר אוּנ טֶעכְטֶער וָואס זֶענֶען גֶקוּמֶען צִיא פָאהְרִין
זָאלִין אוֹיךְ אַזוֹיא שְׁטֵיין . אוּנ אֲפִילוּ דִיא יוּדִישֶׁע קִינְדֶער וָואס גֶפִינֶען
זִיךְ אִין דֶעם דָארְף זָאלִין אוֹיךְ אַזוֹי שְׁטֵיין . דֶר יוּדִישֶׁער שֶׁענְקֶער .
דֶער שְׁווֵייגֶער מִיט דִיא וַוייבֶּער מִיט עֶרְוַואקְסֶענֶע קִינְדֶער זָאלִין אַלֶע
שְׁטֵיין . אוּנ אַז דָאס וָועט זַיין פֶּערְטִיג . אַלֶע וֶועלִין שׁוֹין שְׁטֵיין גְרֵייט
אוֹיף דֶעם פְּלַאץ . זָאלְסְט דוּא אַהֶער קוּמֶען צוּ מִיר . נָאר דִיא אַלֶע
מֶענְטְשְׁן זָאלִין שְׁטֵיין גְרֵייט דָא אוֹיף דֶעם פְּלַאץ בַּייא דִיא בֵּיימֶער .

דֶער שְׂרָרָה מִיט דִיא אִיבְּרִיגֶע שְׂרָרִים זֶענִין גַאנְץ גֶעשְׁוִוינְד
גִילָאפִּין . דֶען זֵייא זֶענִן דָאךְ גִיוֶועזִין זֶעהר לַאקָאמֶע צוּא זֶעהֶען דִיא
גְרוֹיסִי וִוינְדֶער . בְּקִיצוּר עֶס הָאט גָאר נִיט לַאנְג גֶדוֹיעֶרְט . זֶענִין שׁוֹין
אַלֶע גֶשְׁטַאנֶען אוֹיף דֶעם פְּלַאץ . אַזוֹי וִויא שִׂימְכֶע הָאט גֶהֵייסֶען . אוּנ
דֶר שְׂרָרָה אִיז גֶקוּמֶען צוּ שִׂימְכֶען . זָא זֶענִן זֵייא בֵּיידִי אַהִין גִיגַאנְגֶען צוּ
דִיא מֶענְטְשְׁן . אַלִי זֶענִן גֶשְׁטַאנֶען גְלַייךְ גִיסֵדֶרְתְּ . אוּנ מִיט גְרוֹיס דֶרֶךְ
אֶרֶץ וִויא פַאר אַיין מַלְכוּת . אוּנ שִׂימְכֶע מִיט דֶעם שְׂרָרָה זֶענֶען
גֶגַאנְגֶען בַּאנַאנְד .

יעצט זאגט ר' שיכבע צום שרה. יעצט קום מיט מיר אונ זאלסט זעהן וואס איך טוא. אונ הערן וואס איך רעד. אונ גאר שטיל שווייגען.

יעצט איז ר' שיכבע א דורך גגאנגען דורך דיא גאנצע רייהע פון דיא נקבות. פון איין עק ביז צום אנדרן עק. אונ האט ארויף גילייגט זיין האנד אויף דעם הארץ פון איטליכע נקבה. אונ בייא יעדע נקבה וואס ער האט אוועק גנומן זיין האנד פון איהר הארץ. האט ער מיט זיין קאפ גישאקילט. ניין. אונ האט גאנץ הויך גשריגן. ניין. ניין. זיא איז ריין. זיא ווייס ניט פון דיא גנבה. וויא ער האט שוין אפ גיפערטיגט דיא נקבות. איז ער געגאנגען צו דיא אנדרי זייט צו די מאנן. אונ האט אויך אזויא גימאכט פון ערשטין ביז צום לעצטען. גאר וויא ער האט גיהאלטען זיין האנד אויף סטעפאנס הארץ. זא האט ער געשפירט עס האט גיקלאפט וויא א גלאק. ער האט זיך אבער ניט וויסן געמאכט. נאר בייא יעדין בזונדער האט ער געשריגן דאס ווארט. ניין. ניין. ער איז ריין פון די גנבה. אונ וויל פון דיא אלי מענטשן האט דאך באמת קיינר ניט גיוויסט. זא האט יעדער איינציגער איהם גיהאלטען פאר א ריכטיגן פאר פאן באג. אונ אלע האבין איהם זעהר ליב גקריגן. וויא ער האט שוין דאס גיענדיגט. זאגט ער צו דעם שרה מיט א הויך קול דאס אלי זאלין הערין. זאלסט וויסין דאס דוא האסט אלי מענטשין גאר בתנם חושד גיוועזין. זייא זענין אלי ערליכי לייט. אונ הייטיגען טאג מוזט דו דאך דיין קעסטעל האבען. ווייל איך האב דיר מיין ווארט געגעבען.

יעצט האט ער זיך איינגעהילט אין זיין טלית. אונ גוט אראפ גיצויגין דעם גרויסין ספאדעק. אונ גינומען זיין ים שטעקין. אונ גישאקילט אונ גיטייט קיינין הימל. אונ אויף אלע פיר זייטען. אונ האט זיך דעם טלית איבר גיצויגין איבער דעם קאפ אונ פארדעקט דעם ספאדעק מיט דעם פנים. אונ מיט דעם שטעקין גישאקילט ווי מיט איין חרב. באלד איז ער גיבליבען שטיין עטליכע מינוטין גאנץ שטיל אזויא וויא א טויטער. אונ פליצלונג האט ער א געשרייא גיגעבין מיט גרויס קול אונ מיט כעס צום שרה. ניין. ניין. קיין מענטש האט דיר דאס קעסטעל ניט גנומען. דאס איז א הימל געשעפט דוא ווירסט עס באלד האבין אונ דאס גאנצי פאלק וויא אויך עטליכי יודין וואס דארט האבין גיוואהנט. האבין דאס אלץ גיהערט אונ געזעהן. אונ זיך זעהר פארווינדערט. יעצט האט שיכבע דעם שרה גיגעבין זיין ים שטעקין. אונ איז מיט איהם אונ מיט דעם גאנצין

פאלק

פָּאלְק גִיגַאנְגֶען צוּם עֶרְשְׁטִין בּוֹים פוּן דִיא בֵּייטֶער . אוּנ הָאט דֶעם שְׂרָרָה גִיהֵייסִין גֶעבִּין דְרַייא גְרוֹיסֶע קְלֶעפּ אִין בּוֹים . דֶער שְׂרָרָה הָט אַזוֹיא גֶעטָאן . פְרֶעגְט שִׁימְכֶע דֶעם שְׂרָרָה . הָאסְט דוּ גִיהֶערְט וָואס דֶר בּוֹים זָאגְט ? עֶנְטְפֶערְט דֶר שְׂרָרָה . נֵיין . זָאגְט שִׁימְכֶע . דֶר בּוֹים הָאט גִיזָאגְט . עֶר הָאט נִיט דָאס קֶעסְטִיל . זָא הָאט מֶען גִיטָאן בֵּיים אַנְדֶרִין בּוֹים .. אוּנ בֵּיים דְרִיטֶען בּוֹים בִּיז מֶען אִיז גְקוּמֶען צוּ רִיכְטִיגֶן בּוֹים . אוּנ וִויא דֶער שְׂרָרָה הָאט דָארְט גִיגֶעבִּין דִיא דְרַייא קְלֶעפּ . זָא הָאט שִׁימְכֶע אַ גְרוֹיסֶען שְׁפְּרוּנְג גִיגֶעבִּין . אוּנ גִיפַּאטְשְׁט מִיט דִי הֶענְד . אוּנ הָאט גִישְׁרִיגֶן צוּם שְׂרָרָה . וָואס שְׁטֵייסְט דוּא ? הֶערְסְט דוּ דֶען נִיט דָאס דֶער בּוֹים שְׁרַייט גִיוַואלְד דָאס אוּנְטֶער אִיהם לִיגְט דַיין קֶעסְטֶעל . פוּן הִימֶער הָאט מֶען עֶס דָא אַהֶער גִיַיינְט . אַלְסְדֶען לוֹיף גַאנְץ גֶשְׁווִינְד אוּנ בְּרֶענְג אַ שְׁפָּאדֶאל . נָאר דוּ אַרֵיינְט מוּזְט גֵיין .

דֶער שְׂרָרָה אִיז גִישְׁווִינְד נִיךָאפִּין . אוּנ הָאט גִיבְּרֶענְגְט דֶעם שְׁפָּאדָאל . הָאט שִׁימְכֶע גִיהֵייסִין עֶר זָאל אָנְהֵייבֶען צוּ גְרָאבִּין צְווַייא שְׁפָּאדָאל טִיף . עֶר הָאט גִיגְרָאבִּין צְווַייא שְׁפָּאדָאל טִיף . וִויא אָבֶּער עֶרְשְׁרָאקֶען אִיז דֶער שְׂרָרָה מִיט אַלֶע פְרֶעמְדֶע שְׂרָרִים גֶעוָוארֶען אַלְס זֵייא הָאבֶּען עֶרְזֶעהֶען דָאס קֶעסְטֶעל . אוּנ דֶער שְׂרָרָה הָאט דָאס קֶעסְטֶעל אִין דִיא הַאנְד גֶנוּמֶען אוּנ גֶעווִיזֶען פַר דֶעם גַאנְצִין פָּאלְק . דִיא אַלֶע שְׂרָרִים מִיט דֶעם גַאנְצֶען פָּאלְק הָאבֶּען אַרָאפּ גֶעחַאפְּט דִי הִיטְלֶעךְ פוּן זֵייעֶרֶע קֶעפּ אוּנ הָאבֶּען פַאר שִׁימְכֶען גֶעקְנִיט וִויא פַר אֵיין גָאט . אוּנ דִיא פַארְטֶעס מִיט פּוֹיֶערִין מִיט. פַארְבֶּעקֶעס הָאבִּין גֶעקְנִיט אוּנ גֶעשְׁרִיגֶע: דָאס אִיז דֶער אַנְדֶערֶער הַאנְד פוּן פַאן בָאג .

יֶעצְט קֶען זִיךְ דֶער לֶעזֶער מֶערְקֶען . דֶעם כָּבוֹד וּגְדוּלָה וָואס ר׳ שִׁימְכֶע פְלַאכְטֶע הָאט גֶעהַאט . אוּנ דֶער שֶׁענְקֶער מִיט זַיין וַוייבּ הָאבֶּען עֶס נִיט אוֹיס גֶעהָאלְטֶען וַוייל זֵייא הָאבֶּען אַמָאל אוֹיס אִיהם גֶעלַאכְט . דִיא הָאבֶּען גֶעזָאגְט . וֶוער וֵוייס וֶואס אוֹיף אוּנְז ווִירְד קוּמֶען וַוייל מִיר הָאבֶּען גֶעלַאכְט אוֹיס אַזוֹיא אַ מַלְאָךְ . בְּקִיצוּר מֶען הָאט אִיהם אַהֵיים גֶעפִירְט אִין הוֹיף אַרַיין צוּם שְׂרָרָה . נָאר מֶען הָאט אִיהם נִיט גֶעקֶענְט לַאנְג אוֹיף הַאלְטִין . וַוייל דֶער שְׂרָרָה מִיט דִיא אִיבְּרִיגֶע שְׂרָרִים הָאבֶּען גֶעווִיסְט דָאס עֶר פַּאסְט שׁוֹין דֶעם דְרִיטֶען טָאג . אוּנ מֶען הָאט אִיהם בֶּעוָוארְפֶען מִיט גְרוֹיסֶע טֵהַייעֶרֶע מַתָּנוֹת אוּנ מִיט זֶעהר פִיהל גֶעלְט . יֶעדֶער שְׂרָרָה הָאט גֶגֶעבֶּן זַיין גָאלְדֶענִין זִיגֶעל מִיט אַלֶע סִיגְנֶעטֶען פוּן דִי פִינְגֶער . עֶס אִיז פוּן דִי פְרֶעמְדֶע שְׂרָרִים צוּנַאנְד גֶעקוּמֶען אֵיין בַּארְג מִיט גֶעלְט אוּנ מִיט צִיהרוּנְג . מֶען הָאט דָאס אַלְץ גֶעלֵייגְט אִין אֵיין קַאסְטֶען . חוּץ וָואס דֶער

ריכטיגער

כטיגער שררה האט איהם אליינט איינגעפאקט א קאסטען מיט
ערט און גאלד און זילבער און ציהרונג. בקיצור עס האט בעטראפען
ורחם אוצר.

מען האט עקסטרא פאר זיינעט וועגען אליינט איינגעשפאנט
הערליכע קאטש מיט פיער פערד. און אלץ אריין געלייגט אין
יא קאטש און דיא גרעפין מיט דיא קינדער און אלע פרעמדע
ררים מיט זייערע ווייבער מיט קינדער זענען אלע מיט געפאהרען
ס וואר זעהר פיהל קאטשען. דען יעדער האט זיך געהאלטען פאר
זכות דאס ער האט זוכה געוועזען איהם צו בעגלייטען. און דאס
ויערען פאלק וועלכעס האט נאר גיהאט איין פערד און א וואגען
האט נאר אויף געלייגט וואס נאר מעגליך איז געווען א גוט קאלב
גוטע עופות. האניג וואקס און האבען מיט געפיהרט מתנות פאר
דעם שימכען. בקיצור עס זענען געפאהרען א גרויסע מחנה. און
דער שררה האט זיך געבעטען ער זאל איהם ערלויבען צוא זיטצען
מיט איהם אין דיא קאטש. ר' שימכע האט איהם ערלויבט. זענען
זייא ביידע געזעסען אין איין קאטש. וויא דיא מחנה זענען גיקומען
אין שטאט. האבען זיך דיא שטאט לייט געווינדערט וויל זייא
האבען געזעהען אזויא פיהל קאטשען: און האבען געוואלט וויסען
וויא אהין זייא פאהרען. וויא פערווינדערט אבער זענען זייא געווארן.
דאס זייא האבען געזעהען דאס דיא אלע קאטשען פארפאהרען פאר
ר' שימכע פאלאכטע. און אלע האבען געפלאצט וויא זייא האבען
געזעהען ר' שימכען ארוים קריכען אויס דער קאטש. און די אלע
שררים זענען געשטאנען מיט דיא בלויסע קעפ וויא פאר איין מלכות
און ער איז פאראויס געגאנגען. און אלע פון הינטען. און זייא
זענען געקומען אין שימכעס פאלאץ. און דיא גרעפין האט זיך
געווילקאמט מיט דיא מאדאם שימכען. און האט זיא געקושט און
געהאלזט און געשענקט גרויסע מתנות. און גזאגט. וואהל איז דיר
דוא האסט אזויא איין הייליגען גייסט פאר א מאן. און די שררים
האבען געמאכט אין דיא שטאט א גרויסע פאראדע. און יעדער
בעזונדער האט געזאגט. איך וועל דיר אלע וואך שיקען אלדעם
גוטס. און די פויערן האבען אוך דאס אייגענע גזאגט. און אלי האבען
זיך געזעגענט בכבוד גדול און אוועק געפאהרען. און אלע האבען
געהאלטען זייער ווארט און האבען געשיקט.

דיא שטאט לייט האבען ניט געקענט אויס האלטען. און
האבען גאר ניט פערשטאנען וואס דאס איז. זא האבען זיי געפרעגט
דעם

דֶעם יוּדִישִׁין שֶׁענְקֶער וָואס אִין דָארְף וָואהְנְט . זָא הָאט דֶר שֶׁענְקֶר דֶערְצֵייְלְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה . אוּנ הָאט צוּ דִיא שְׁטָאט לַייט גְזָאגְט דֶער שְׂרָרָה מִיט דִיא אַנְדֶערֶע שְׂרָרִים זֶענֶען נִיט מְשׁוּגָע אוּנ עֶר אִיז בֶּאֱמֶת אַ מַלְאָךְ אֱלֹקִים . וֶוען אִיךְ מֶעכְט נִיט זֶעלְבֶּער זֶעהְן דִי גְרוֹיסֶע ווּינְדֶער . מֶעכְט אִיךְ זֶעלְבְּסְט נִיט גְלוֹיבֶּען . אוּנ עֶטְץ זָאגְט וִויסֶען דָאס עֶטְץ פֶערְזִינְדִיגְט עֶנְק דִיא יָאהְר אוּנ דִיא טָאג דָאס אִיר רֶעט אוֹיף אִיהְם אוּנ לַאכְט אוֹיס אִיהְם . אוּנ דִיא שְׁטָאט לַייט זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען זֶעהְר פֶערְווּינְדֶערְט . אוּנ עֶס אִיז גֶעוָוארֶען אִין דִיא שְׁטָאט עֶפֶּעס אַ גֶעשְׁבּוּם . אֶפְשָׁר אִיז עֶר טַאקֶע עֶפֶּעס אַ פֶערְבָּארְגֶענֶער צַדִיק . בִּפְרַט וִויא הָאבֶּען גִיזֶעהֶען עֶר פִּיהְרְט זִיךְ זֶעהְר יוּדִישׁ . אוּנ זַיין הוֹיז אִיז אָפֶּען פַר אָרֶעמֶע לַייט . עֶר הָאט מְפַרְנֵס גֶעוֶועזֶען אָרְמֶע תַּלְמִידֵי חֲכָמִים .

בְּקִיצוּר עֶר הָאט שׁוֹין גֶעקְרִיגֶען אַ שֵׁם אִין דִיא וֶועלְט . אוּנ מֶענְכֶע זֶענֶען שׁוֹין גֶעקוּמֶען פְרֶעגֶען סְגוּלוֹת . אוּנ דֶער גַנָבטִיגֶער גַבַּאי הָאט אִיהְם שׁוֹין אוֹיס גֶלֶערְנְט גְנֵבִישֶׁע סְגוּלוֹת . מֶען זָאל נֶעמֶען כוּלָב אוּנ קָאכֶען אִין מִקְוָה וַואסֶער . מֶע זָאל זָאגֶען דָאס קַאפִּיטֶעל כ׳ זִיבֶּען מָאל . דָאס קַאפִּיטְעל ז׳ צְוַואנְצִיג מָאל . מֶען זָאל נֶעמֶען פֶעדֶערֶען פוּן אַ וַוייסֶען הָאהְן לֵייגֶען אוֹיף דֶעם בּוֹיךְ וֶועט מֶען גֶעוִוינֶען אַ בֶּן זָכָר . עֶרְד פוּן אַ קֶבֶר טְרָאגֶען אִין אַ וַוייס בֵּייטֶעלֶע אוֹיף דֶעם הַאלְדְז אִיז גוּט פַאר אַ עַיִן הָרָע רח״ל . שְׁלשָׁה פְּעָמִים ח״י פַּנִים צוּא לֵייגֶען אוּנְטֶערִין קִישֶׁען ; אוּנ מָארְגֶען דָאס גֶעלְט אַרַיין וַוארְפֶען אִין רֶבִּים צְדָקָה קֵיינֶר זָאל נִיט זֶעהְן . דָאס אִיז אַ סְגוּלָה צוּ דִי גִילְדֶערְנֶע אָדֶער . לוֹיבֶּער זַאלְץ מִיט רוֹיזֶען הָאנִיק גֶעקָאכְט אִין פּוּטֶערְמִילֶעךְ . אִיז אַ סְגוּלָה צוּ דִיא אוֹיגֶען . אוּנ נָאךְ פִיהְל זָאלְכֶע נַארֶעשְׁקֵייטֶען . אוּנ דֶער רֶבִּי הָאט זִיךְ פּדָאס גַאנְץ גֶעשְׁווינְד אוֹיס גֶעלֶערְנְט . דֶען צוּא שְׁמַאדְקֵייט אִיז ר׳ שִׂימְכֶע זֶעהְר קְלוּג גֶעוֶועזֶען . בְּקִיצוּר עֶר אִיז גֶעוָוארֶען בֶּערוּהְמְט אִין גַאנְצֶען לַאנְד .

עֶס זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּא פָאהְרֶען מֶענְטְשֶׁען מַאנֶען אוּנ וַוייבֶּער פוּן דִיא הַאלְבֶּער וֶועלְט . אוּנ יֶעדֶער הָאט עֶרְצֶעהְלְט נִסִים וְנִפְלָאוֹת פוּן דֶעם פַארְבָּארְגֶענֶען צַדִיק . אוּנ דֶער צַדִיק מִיט זַיין וַוייבּ הָאבֶּען יֶעצְט עוֹסֵק גֶעוֶועזֶען אִין הִלְכוֹת אֲכִילָה אַזוֹיא וִויא דִיא פֶערְד . אוּנ יֶעדֶער מֶענְטְשׁ וָואס אִיז גֶעקוּמֶען צוּא פָאהְרֶען הָאט זִיךְ גֶעהַאלְטֶען פַאר אַ גְרוֹיסֶען זְכוּת דָאס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען צוּא קְרִיגֶען דִיא הַאנְד שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען רֶבִּי . בְּקִיצוּר עֶר אִיז גֶעוָוארִין גְרוֹיס עַד לֵב הַשָּׁמַיִם . דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט הָאט בַּייא אִים גֶעהַאלְטֶען

עֶס

עס זענען אויך געקומען צוא פָארען ריכטיגע חסידים אונ רבנים אונ לומדים. אונ מען האט זעהר נוהג כבוד אָן איהם געוועזען. אונ ווען דיא פרעמדע חסידים אונ לומדים האבן געשמועסט מיט דעם גַבַאי בכבוד פַר וואס ער זאל לעבען זאגט קיין מָאל ניט קיין וואָרט תורה בַיים טיש. זא האט דר גַבַאי געענטפערט. וואס וועט עטץ דען פַרשטיין פון זיין תורה. ער זאל לעבען לערנט תורה בלוים קַבָּלָה סודי סודות. זייני תורות זענן פון די עולמות העליונים.

דאָך האט זיך דר גַנָב איין עצה געגעבען דאס דער רבי זאל אויך זאגען תורה בַיים טיש. ער איז געזעסען טאג אונ נאכט מיט דעם זוהַר ותּיקוּנים. אונ האט איהם אויסוויינִיג דערציילט אַלי מַעשׂות פון גאנץ חומש מיט גאנץ תנ״ך אונ האט געזעהען ער זאל קלאר זיין אין אַלע מַעשׂות.

איין מאל איז געוועזען אַ שַבָּת וואס עס זענען געוועזען פיהל לומדים אונ חסידים אונ האבען זעהר געבעטען דער רבי זאל זאגען אַ דברי תורה. האט זייא דער גַבַאי מַבטיח געוועזען אַז ער וועט בעטען דעם רבי וועט ער איהם צו ליב טאן אונ וועט זאגען. נאר וואס קומט אַרויס עטץ וועט דאָך גאר ניט פערשטיין. דען זיינע תורות זענען דאָך בלוים פַרבּארגענע סודות. בקיצור עס איז געקומען נאָך דעם עסען האט דער רבי געעפענט זיין מויל. אונ פערגלייזט דיא אויגען אונ געזאגט. (דיא סיגות דאט ער געקענט נאָך מַאכען אַזויא וויא דער גַבַאי האט איהם געלערנט. נור דיא מַעשׂות האט ער ניט גוט געדענקט) הַא. הַא. הַא. ני. ני. ני. אוי. אוי. אוי. ווען נֹחַ האט מלחמה געהאלטען מיט דיא פלשתים אין דיא מדבר. אונ נֹחַ האט דיא מלחמה פערשפּיהלט איז נגזר געוואָרען מען זאל נעמען יצחק אויף דיא עקידה. אונ דיא עקידה איז גורם דאס לאנגע גלות. אוי. אוי. אוי. הַא. הַא. הַא. ני. ני. ני. מַיִם אחרונים. בענטשען. אור זרוע לַצַדיק.

נאָך דעם בענטשען האט איין חסיד געזאגט צום אַנדערען. ביזט דוא אַ מֵבין אויף די תורה. ענטפערט יענער. הַא הַא. ווארום דוא ביסט אַ מֵבין? דאס איז קַבָּלָה. דער דריטער זאגט. דאס איז זעהר טיף. דאס איז סודי סודות. האט דער גַבַאי געזאגט. האב איך ענק געזאגט. אַז זיינע תורות זענען ניט פַאר קיין מענטש. נאר פַאר דיא מַלאָכים.

וויא דער עולם איז אַהֵיים געפאהרען. איז שוין געוואָרען אַ שֵם אין דער וועלט. דאס דער רבי זאגט זאלכע פַרבּארגענע סודות

התורה

התורה אשר אין לשער ואין לספר . זא האבען זיך איינגעזאמעלט
פון פיהל שטעט חסידים אונ לומדים אויך קליינע רביעך אונ זענען
געפאהרען הערען סודות התורה . ביים טיש האט דער רבי ווידער
געמאכט דיא גנבישע סיגוס . אונ האט געזאגט . ווען מלך נמרוד
האט מלחמה געהאלטען מיט שאול המלך . האט דניאל פותר געוועזן
דעם חלום פון דיא זיבען קוה וואס פרעה האט געזעהן ביים ירדן .
אונ ווייל דער ירדן איז געווארען געשלאגען מיט בלוט . איבער דעם
רעגענט ניט אין ארץ ישראל , ביז עס ווירד ווערין מתוקן דר חטא
וואס זייא האבען גיהרגת יונה הנביא אין בית המקדש . וועט ווידער
גושן געבויעט ווערען . אונ עס וועט רעגנען. אונ האט נאך זאלכע
פערשידענע תורות געזאגט . ווי דר מלך אגג האט מלחמה געהאלטין
מיט נבוכדנצר . אונ נאך דיא מלחמה איז יוסף פערקויפט געווארען
קיין מצרים מיט זיינע ברידער . אונ האבען ניט געהאט קיין מנוחה
ביז קרח האט געבויעט א תיבה צום מבול . אונ דאס איז געוועזען
א רמז צום בית הראשון . אונ נאך פערשידענע פערבארגענע סודות
האט ער מגלה געוועזען . וואס מען מוז זוכען א גרויסען בעל קבלה
ער זאל דאס פארשטיין . דער גאנצער עולם האט זיך אנגעקוקט
איינער דעם אנדערען . אונ יעדער האט זיך געשעהמט צו זאגען .
דאס ער פערשטייט גאר ניט . נאר איטליכער בעזונדער האט געזאגט
איך פערשטייא עס גאנץ גוט . עס איז א זאלכע טיפע סודות וואס
אונמעגליך צו ערצעהלען טויזענד מיילין איז ווערט צו פאהרען אבי
צו הערען זאלכע סודות התורה. אונ איטליכער בעזונדער האט אזויא
געזאגט . ווייל איינער האט זיך געשעהמט פאר דעם אנדערין. אונ
אויב עס האט זיך דארט ביים טיש געפונען עטליכע וואס זענען
באמת געוועזען לומדים אונ חכמים . אונ האבן פערשטאנען אז ער
איז א וואויטעק א פראסטער זולל וסובא . ער איז ווערט מען זאל
איהם הענט מיט פיס צוא ברעכען. זא האבען זייא אויך געמוזט
שווייגען. אונ האבען געמוזט זאגען דאס זאלכע תורות האבען זייא
נאך ניט געהערט זייט זייא לעבען . אונ האבען געמוזט קומען צו
פאהרען. דען ווען איינער מאכט ח׳ו עפעס רעדען איין ווארט .
מעכט ער גיהייסען אפיקורוס . אונ ער מעכט ניט זיכער געוועזען
מיט זיין לעבען . פאר דיא געמיינע מענטשען וואס האבען אן אים
געגלויבט אזויא וויא דיא פויערען האבען גגלויבט אז ער איז א פאר
פאן באג . אונ וואס א מאל איז זיין שם גרעסער געווארען . בקיצור
עס זענען געקומען צו פאהרען מענטשען פון אלע עקען וועלט . אונ

בען

מֶען הָאט גֶעשִׁיט מ״ם גֶעלְט זְויא מִיט זַאמְד. אוּנ יֶעדֶער הָאט זִיךְ גֶעהַאלְטֶען פַאר אַ גְלִיק דָאס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען דָאס דֶר רֶבִּי הָאט פוּן אִיהם אַ פְּדִיוֹן גֶענוּמֶען.

דִיא שְׂרָרִים מִיט דִיא פוֹיעֶרֶען. בִּפְרַט זַיין אֵייגֶענֶער שְׂרָרָה הָאבֶּען אַלֶע וָואךְ גֶעשִׁיקְט פוּן אַלֶעם גוּטֶען. בְּקִיצוּר ר׳ שִׂימְכֶע אִיז זִיךְ גֶעזֶעסֶען בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל עוֹלָם. אוּנ הָאט גֶעפְּרֶעסֶען וְויא אַ זוֹלֵל וְסוֹבֵא. אַ לַאנְגֶע צַייט אִיז עֶר זִיךְ גֶעזֶעסֶען בִּמְנוּחָה.

אִין אַ צַייט פוּן עֶטְלִיכֶע יָאהר אַרוּם. וְויא ר׳ שִׂימְכֶע הָאט זִיךְ אַזוֹיא גֶעלֶעבְּט בִּמְנוּחָה. אִין גְרוֹיסֶען פֶּערְגֶענִיגֶען. אוּנ זַיין שֵׁם הָט גֶעקְלוּנְגֶען אִין דִיא לֶענְד אוּנ אִין דִיא בְּרֵייט. זָא הָאט זִיךְ בַּיים מַלְכוּת פוּן דֶעם לַאנְד פַּאסִירְט אֵיין גְרוֹיס עֵסֶק וָואס מֶען הָאט זִיךְ נִיט גֶעוְויסְט קֵיין עֵצָה צוּא גֶעבֶּען. הָאט מֶען גֶעשִׁיקְט נָאךְ אַלֶע מִינִיסְטֶערְס זֵייא זָאלֶען קוּמֶען אוּנ קְלֶערֶען אוּנ הַאלְטֶען אֵיין עֵצָה. זָא הָאט מֶען שִׂימְכֶעס שְׂרָרָה אוֹיךְ גֶערוּפֶען צוּ דֶר סֶעסִיֶע. דֶען עֶר וַואר אוֹיךְ אַ מִינִיסְטֶער. וְויא דֶר שְׂרָרָה אִיז שׁוֹין דָארְט בַּיים מַלְכוּת גֶעזֶעסֶען עֶטְלִיכֶע טָאג. אוּנ אַלֶע הָאבֶּען קֵיין עֵצָה נִיט גֶעפוּנֶען. זָא הָאט זִיךְ דֶער שְׂרָרָה דֶערְמַאנְט אָן ר׳ שִׂימְכֶען.

דֶער שְׂרָרָה וַואר זֶעהר בֶּעקַאנְט מִיט דֶעם מַלְכוּת. דֶען זֵייא הָאבֶּען בַּאנַאנְד גֶעלֶערְנְט אִין דִיא קְלַאסֶען. אוּנ הָאבֶּען זִיךְ פוּן קִינְדְהֵייט בִּיז הַייטֶע גֶהַאלְטֶען זֶעהר פְרֵיינְדְלִיךְ. זָא זָאגְט דֶר שְׂרָרָה צוּם מַלְכוּת. אֲדוֹנִי מֶלֶךְ. מִיר זֶענֶען שׁוֹין גֶעהָארְפֶען. מִיר בְּרוֹכֶען זִיךְ נִיט צוּ בְּרֶעכֶען דִיא קֶעפּ וֶועגֶען אֵיין עֵצָה. אִיךְ הָאבּ אִין מַיין שְׁטָאט וָואהנֶען אֵיין מֶענְטְשׁ. דֶער אִיז אַ רֵיינֶער מַלְאָךְ. עֶר וֵויים אַלֶעס פוּנְקְט אַזוֹיא וְויא גָאט זֶעלְבְּסְט. לַאז מֶען נָאךְ אִיהם שִׁיקֶען. עֶר וְוירְד אוּנְז בַּאלְד הֶעלְפֶען.

דֶר מֶלֶךְ וַואר אָבֶּער אֵיין גְרוֹיסֶער חָכָם. עֶר הָאט נִיט גֶעגְלוֹיבְּט אִין זָאלְכֶע נַארִישֶׁע בֵּייקֶעס. זָא הָאט דֶער מֶלֶךְ אָנְגֶעהוֹיבֶּען זֶעהר שְׁטַארְק צוּ לַאכֶען. אוּנ הָאט גֶעזָאגְט צוּם שְׂרָרָה. וֶוען אִיךְ מֶעכְט דִיךְ נִיט גֶעקֶענְט פַאר אַ גְרוֹיסֶען חָכָם. מֶעכְט אִיךְ מִיךְ נִיט וְוינְדֶערְן אָבֶּער וַוייל אִיךְ קֶען דִיךְ פַאר אַ גְרוֹיסֶען חָכָם. אִיז מִיר אַ וְוינְדֶער אַז דוּא רֶעדְסְט זָאלְכֶעס נַארִישְׁקֵייט.

זָא עֶנְטְפֶערְט דֶער שְׂרָרָה. אֲדוֹנִי מֶלֶךְ! דוּא קֶענְסְט מִיךְ יָא פוּן קִינְדְהֵייט. אוּנ וֵוייסְט גוּט אַז אִיךְ בִּין זֶעהר פִיל וֵוינִיגֶער גְלוֹיבֶּער אִין זָאלְכֶע זַאכֶען וְויא דוּא. אוּנ וֶוען טוֹיזֶענְט מֶענְטְשֶׁען מֶעכְטִין מִיר זָאלְכֶעס עֶרְצֶעהְלְט מֶעכְט אִיךְ אוֹיךְ נִיט גְלוֹיבֶּען. אָבֶּער זָאלְכֶעס

וואס

וָואס אִיךְ הָאבּ זֶעלבְּסְט גֶעזֶעהֶען מִיט מַיינֶע אויגֶען ז פַאר וָואס זָאל אִיךְ נִיט גְלוֹיבֶּען . אוּנ עֶר הָאט דֶערְצֶיילְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה פוּן דֶעם פֶערְד . אוּנ פוּן דֶעם קֶעסְטֶעל . אוּנ אַלֶע זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען פַרְווִינְדֶערְט . אוּנ נָאךְ עֶטְלִיכֶע מִינִיסְטֶערְס הָאבֶּען אוֹיךְ גֶעזָאגְט מִיר הָאבֶּען אִיךְ גֶעהֶערְט פוּן דֶעם מַאן . דָאס עֶר אִיז זֶעהר גְרוֹיס . אוּנ קֶען זֶעהוּ׳ פִיהל . נָאר דֶער מֶלֶךְ הָאט דָאךְ נִיט גֶעגְלוֹיבְּט .

זָא הָאבֶּען זִיךְ אַלֶע מְיַישֵׁב גֶעוֶועזֶען מִיט דִיא עֵצָה פוּן מֶלֶךְ . אוּנ הָאבֶּען גֶעזָאגְט וָואס וֶועט דֶען דָאס שַׁאטֶען וֶוען מֶען וֶועט נָאךְ אִיהם שִׁיקֶען . אוּנְזֶערֶע עֵצָה וָואס מִיר בְּרוֹיכֶען וֶועט מֶען אִיהם זָא וְויא זָא נִיט פְרֶעגֶען . דֶען עֶס נוּצְט נִיט אַז אַ יוּד אַ צִיוִוילְנֶע מֶענְש זָאל וִויסֶען פוּן אוּנְזֶערֶע סוֹדוֹת . נָאר מִיר וֶועלֶען זִיךְ אִיבֶּער צֵייגֶען אוֹיבּ עֶס אִיז וַואהְר דָאס עֶר וֶוייס עֶפֶּעס .

זָא זָאגְט דֶער מֶלֶךְ לָאז מֶען שְׁרַייבֶּען דָאס עֶר זָאל וְויא אַם גֶעשְׁווִינְדְסְטֶען קוּמֶען צוּא פָאהְרֶען . זָאגְט דֶער שְׂרָרָה . וְויא מֵיינְסְט דוּא . עֶר אִיז אַזוֹיא אַ מֶענְטְשׁ וְויא אוּנְז . נָאךְ אִיהְם מוּז מֶען שִׁיקֶען דַיין קֶענִיגְלִיכֶע קָאטְשׁ . מִיט דַיין מוּזִיק . אוּנ עֶטְלִיכֶע גְרוֹיסֶע גֶענֶערַאלֶען . אוּנ אִיךְ זֶעלְבְּסְט וֶועל אוֹיךְ מִיט פָאהְרֶען . וֶועל אִיךְ אִיהְם זֶעהְר בֶּעטֶען עֶר זָאל מִיר צוּ לִיבּ טָאן אוּנ קוּמֶען צוּ פָאהְרֶען מֶען הָאט אַזוֹיא גֶעטָאן עֶס זֶענֶען אַווֶעק גֶפָאהְרֶען עֶטְלִיכֶע הֶערְלִיכֶע קָאטְשֶׁען מִיט דִי גְרֶעסְטֶע גֶענֶערַאלֶען . אוּנ דֶער בֶּן מֶלֶךְ מִיט דֶעם שְׂרָרָה זֶענֶן גֶעזֶעסֶן אִין דִי קֶענִיגְלִיכֶע קָאטְשׁ . אוּנ זֶענֶען אַהִין גִיקוּמֶען .

וְויא דָאס שְׁטֶעטֶעל הָאבֶּען דֶערְזֶעהֶען דִיא קֶענִיגְלִיכֶע קָאטְשׁ מִיט דִיא אִיבְּרִיגֶע קָאטְשֶׁען מִיט דִיא אַלֶע גְרוֹיסֶע לַייט . הָאבֶּען זִיךְ אַלֶע זֶעהְר פֶערְווִינְדֶערְט . וְויא אַהִין זַייא קֶענֶען פָאהְרֶען .

וְויא פֶערְווִינְדֶערְט זֶענֶען זַייא אָבֶּער גֶעבְּלִיבֶּען . אַז זַייא הָאבֶּען גֶעזֶעהֶען דָאס דִיא אַלֶע קָאטְשֶׁען פָאהְרֶען פַר דֶעם הוֹיז פוּן ר׳ שִׁיכְּכֶע פְּלַאכְמֶע . אוּנ אַלֶע גֶענֶערַאלֶען מִיט דֶעם בֶּן מֶלֶךְ אוּנ מִיט זַיירֶער שְׂרָרָה גֵייעֶן אַרַיין צוּא ר׳ שִׁימְכֶען . זַייא הָאבֶּען גֶעלַאכְט אוּנ אוֹיךְ גֶעפְּלַאצְט . אוּנ רֶעדֶען טָאר מֶען נִיט אֵיין וָוארְט .

וְויא דִיא גֶעסְט זֶענֶען אַרַיין גֶעקוּמֶען מִיט גְרוֹיס דֶרֶךְ אֶרֶץ . זָאגְט דֶר שְׂרָרָה צוּ זַיין פָאר פַאן בָּאג . זֶעהְסְט דוּא וְויא טְרַייא אִיךְ בִּין דִיר . אִיךְ וִויל דִיךְ מַאכֶען פִיהל גְלִיקְלִיכֶער וְויא אִיךְ בִּין . אִיךְ בִּין דָאס אָבֶּער נִיט אִין שְׁטַאנְד . דֶען אִיךְ בִּין דָאךְ נָאר בְּלוֹיס אַ שְׂרָרָה . זֶעהְסְט דוּא אִיךְ הָאבּ דִיךְ אָבֶּער זֶעהְר גְרוֹיס גֶעמַאכְט בַּיים ר״בְּנוּת . אוּנ אַז דוּא וֶועסְט דָארְט טְרֶעפֶען וָואס מֶען ווִירְד דִיךְ

פְּרֶעגֶען

פרעגען זא וועט דיך דער מלך גליקליך מאכן . אונ לכבוד דיר האט מען נאך דיר געשיקט דיא קעניגליכע קאטש מיט אלע גרעסטע געגעראלען .

וויא שיכבע האט דאס געהערט איז איהם געווארען ביטער אין זיין הארץ . ער האט זיך געטראכט הלואי מעכט דער שררה קראנק געווען . אדער דער טייוועל מעכט איהם גענומען איידער ער האט מיך גרויס געמאכט ביים מלכות . אונ צום ווייב האט ער געזאגט . גאט ווייס אויב איך וועל ניט ווידער ברויכען די שאנגעס מיט דיא קאנן . אונ אפשר וועל איך זייא שוין ניט קענען בענוצען דען ביא איין מלכות איז מען דאך איינגעשטעלט מיט דעם לעבען ווען מען ערקענט דעם מינדעסטען שווינדעל . ביטער וויא דר טוט.

עס העלפט אבער ניט. יא גערען . ניט גערען . מוז מען זיך מאכען איין הארץ וויא א שטיין . אונ מען מוז פאהרען . בקיצור מען איז געפאהרען. מען איז אהין געקומען , מען האט איהם אנגענומען מיט גרוס כבוד . מען האט איהם געשיקט אין א יודיש גאסט הויז . אויף דיא העכסטע ארט געהייסען איהם בהאנדלען אויף קעניגליכע קאסטען . דען ער קען דאך אין קעניגליכען הויף ניט עסען . מען האט פאר איהם געמאכט איין הערליך מיטאג וויא פאר איין מלכות ער האט באמת ניט געקענט עסען . זיין מויל־מיט זיין הארץ וואהן איהם פערשלאסען . דען ער האט זיך פארגעשטעלט זיין שווארצין סוף וואס ער וועט דא האבן . נאר אבער ווייל מען האט איהם זא זעהר אנגעהאלטן אונ געבעטן . זא האט ער מיט גוואלד עפיס געגעסן .

דורך דיא צייט ווייל ער האט דא געגעסן . האט דר סאנאט מיט אלע מיניסטוריום געקלעהרט וואס מען זאל איהם פרעגען . האבען זייא אויף דיא געשווינד ניט געקענט ערקלעהרען . זא איז געפאלען איין עצה . מען זאל איהם לאסען אין גאסט הויז דרייא טאג . אונ דורך דיא דרייא טאג וועט מען שוין עטוואס ערקלעהרין וואס מען זאל איהם פרעגען .

זא האט מען נאך מיטאג געשיקט נאך דעם ר׳ שיכבע אין קעניגליכן הויף צו קומען . אונ דר קעניג מיט דעם גאנצען סאנאט האבען צו איהם מיט גרוים כבוד אזויא געזאגט . ליבער היילינגער מאן . מיר ביטען אייך מיט גרויס כבוד . דאס איר זאלט בלייבען אין גאסט הויז דרייא טאג . אין דריטען טאג ווירד מען נאך אייך שיקען . אונ אז איר וועט צו טרעפען דיא פערבארגענע זאך וואס מיר וועלען אייך פרעגען . זא ווירד איר גליקליך זיין אויף אייביג .

מִיט קִינְדֶער אוּנ מִיט קִינְדְס קִינְדֶער . עֶר הָאט גֶעזָאגְט . גוּט .
מֶען הָט אִים מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד גֶפִירְט אִין גַאסְט הויז אַרַיין . אוּנ מִיט קֶענִיגְלִיכֶעם בֶּעפֶעהל הָאט מֶען גֶעהֵייסֶען דֶעם גַאסְט הַייזֶער . מֶען זָאל דֶעם גַאסְט בֶּעהַאנְדְלֶען וִויא אַיין מַלְכוּת . אוּנ גֶעבֶּען אַלְץ וָואס עֶר וֶועט נָאר פֶערְלַאנְגֶען . דֶער קֶענִיג ווירְד אַלְץ גוּט בֶּצָאלִין .
דֶער גַאסְט הַייזֶער הָאט אַזוֹיא גֶעטָאן . מֶען הָאט דֶעם אוֹרֵחַ מִיט דִיא וַוייסֶע יוּפֶּעצֶע אַרַיין גֶעזֶעצְט אִין אַיין בֶּעזוּנְדֶער פָּאקוֹי זֶעהר הֶערְלִיךְ . אוּנ מֶען הָאט אָן גֶעגְרֵייט פַאר זַיינֶעט וֶועגֶען מַעֲדַנִים וִויא פַאר אַ מַלְכוּת . נָאר אָבֶּער דִיא גַאל הָאט אִיהם גֶעבֶּעךְ גֶעפְּלַאצְט . פַאר גְרוֹיסֶע צָרוֹת . דֶען בֶּאֱמֶת אִיז עֶר דָאךְ גֶעוֶועזֶען דֶער צֶעךְ מֵיינְסְטֶער פוּן אַלֶע זוֹלֵל וְסוֹבֵאם . אוּנ דֶער גֶערֶעסְטֶער בֶּערוּהמְטֶער קִינְצְלֶער פוּן אַלֶע גֶערוּהמְטֶע פְרֶעסֶערְס .
יֶעצְט אָבֶּער אִיז אִיהם זַיין הַארְץ פַרְשְׁלָאסֶן גֶעוֶועזֶען . בִּיטֶער אוּנ זוֹיעֶר אִיז אִיהם גֶעוֶועזֶען אַז עֶר הָאט זִיךְ דֶערְמַאנְט פוּן דֶעם דְרִיטֶען טָאג . אַז מֶען וֶועט אִיהם רוּפֶען צוּם מֶלֶךְ . דָאס יֶעטְצְטִינֶע מָאל אִיז דִיא טוֹיט שְׁרֶעק פִיהל גְרֶעסֶער גֶעוֶועזֶען וִויא דֶענְצְטְמָאל בַּיים קֶעסְטֶעל פוּן שְׂרָרָה . דֶען אַיין שְׂרָרָה אִיז דָאךְ נִיט קֵיין מַלְכוּת אָבֶּער בַּייא אַיין מַלְכוּת קֶען עֶר דָאךְ גַאנְץ גֶעשְׁווִינְד זַיין לֶעבֶּען פַרְלִירֶען . וֶוען עֶס ווירְד זִיךְ אוֹיס_ווייזִין דָאס עֶר אִיז נָאר אַפְּרָאסְטֶער פְרֶעסֶער . אוּנ מַאכְט צוּ נַאר אַ מֶלֶךְ מִיט אַ גַאנְצֶן מַאנַאט . בְּקִיצוּר עֶר הָאט דִיא גַאנְצֶע צַייט נִיט גֶעגֶעסֶען . נִיט גֶעטְרוּנְקֶען . אוּנ נִיט גֶעשְׁלָאפֶען . נוּר אִיז אִין זַיין פָּאקָאוּי גֶעגַאנְגֶען אַהִין אוּנ אַהֶער . אוּנ אַלֶע טָאג הָאט מֶען פוּן מַלְכוּת גִישִׁיקְט נָאךְ דֶעם גַאסְט הַייזֶער אוּנ מֶען הָאט אִיהם אוֹיס גֶעפְרֶעגְט אוֹיבּ עֶר בֶּעהַאנְדֶעלְט דֶעם גַאסְט גוּט . הָאט דֶער גַאסְט הַייזֶער גֶעזָאגְט דֶעם גַאנְצֶען אֱמֶת . דָאס מֶען הָאט פַאר אִיהם אָן גֶעגְרֵייט מַעֲדַנֵי מֶלֶךְ . נָאר עֶר הָאט נָאךְ דִיא גַאנְצֶע צַייט נִיט אִין זַיין מוֹיל גֶעהַאט דָאס מִינְדֶעסְטֶע . עֶר פַאסְט עֶר עֶסְט נִיט אוּנ טְרִינְקְט נִיט . אוּנ שְׁלָאפְט נִיט .
וִויא זֵייא הָאבֶּען דָאס גֶעהֶערְט . אוּנ דֶער שְׂרָרָה הָאט אוֹיךְ עֶרְצֶעהלְט . דָאס בַּייא זַיין קֶעסְטֶעל הָאט עֶר אוֹיךְ דְרַייא טָאג אוּנ דְרַייא נֶעכְט נִיט גֶעגֶעסֶען . זָא הָאבֶּן זֵייא שוֹין אָנְגֶעהוֹבֶּען אַבִּיסֶעל צוּ גְלוֹיבֶּען דָאס עֶר מוּז זַיין אַ גְרוֹיסֶער מַאן . אוּנ עֶר וֶועט גֶעווִיס ווִיסֶען וָואס מֶען וֶועט אִיהם פְרֶעגֶען . אַלְזָא הָאט מֶען אָנְגֶעהוֹבֶּען צוּ קְלֶערֶען וָואס מֶען זָאל אִיהם פְרֶעגֶען . דָאס מִיר זָאלֶען זִיךְ דָאךְ רִיכְטִיג עָרְווִיסֶען . אוֹיבּ עֶר ווירְקְלִיךְ אַיין הִימְלִישֶׁער גֵייסְט אִיז

פוּן

פון אַלֶע מִינִיסְטוּרְיוּם אִיז אוֹיס גֶעקְלִיבֶּען גֶעוָוארֶען דֶער אַלְטֶער פָארְנֶעהְמְסְטֶער מִינִיסְטֶער . דָאס עֶר זָאל טְרַאכְטֶען אוּנ אוֹיס קְלֶערִין אֵיין עֵצָה . וָואס מֶען זָאל פְרֶעגֶען . דֶען דֶער מִינִיסְטֶער וַואר בֶּאֱמֶת דֶער גַאנְץ גְרוֹיסֶער חָכָם . זָא הָאט עֶר אַזוֹי גֶעזָאגְט . מַיין עֵצָה אִיז דָאס וֶועגֶען אוּנְזֶער עֵסֶק פוּן דֶעם סוֹד מְלוּכָה . וָואס מִיר הָאבֶּען צוּ טְרַאכְטֶען . דָאס זָאלֶען מִיר אִיהם גָאר נִיט פְרֶעגְן . דֶען זָא אֵיין זַאךְ וָואס רִיהְרְט אָן צוּ דִיא מְלוּכָה . טוֹיג נִיט פַאר קֵיין מֶענְטְשׁ בְּגָלֶה צוּא זַיין . דֶען מָמָה נַפְשָׁךְ . אִיז עֶר אַ פְּרָאסְטֶער מֶענְטְשׁ וִויא אַלֶע מֶענְטְשֶׁען . וֶועט עֶר דָאךְ גֶעוִויס נִיט וִויסֶען אוּנְז צוּא הֶעלְפֶען צוּא אוּנְזֶער זַאךְ . אִיז עֶר אָבֶּער יָא אֵיין גְרוֹיסֶער חָכָם זָא טוֹיג אוֹיךְ נִיט אַז אֵיין צִיוִוילְנֶע מֶענְטְשׁ זָאל וִויסֶען פוּן אוּנְזֶערֶע פֶערְבָּארְגֶענֶע סוֹדוֹת אַלְזָא פוּן אוּנְזֶער זַאךְ זָאל מֶען אִיהם גָאר נִיט פְרֶעגְן . אוּנ אוֹיךְ נִיט אֵיין וָוארְט רֶעדֶען דֶערְפוּן . נָאר מִיר זָאלֶען קְלֶערֶען עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ אִיהם צוּא פְרֶעגֶען . דָאס מִיר זָאלֶען זִיךְ אִיבֶּער צַייגֶען וָואס אִין אִיהם שְׁטֶעקְט .

דִי עֵצָה אִיז וָואהל גֶעפַאלְן דֶעם מֶלֶךְ מִיט דֶעם גַאנְצֶן סַאנַאט .

יֶעצְט מוּז מֶען קְלֶערֶען וָואס מֶען זָאל אִיהם פְרֶעגֶען ? זָא זָאגְט דֶער זֶעלְבֶּער מִינִיסְטֶער דֶער חָכָם . אִיר זָאלְט וִויסֶען דָאס וֶוען עֶר אִיז אַ חָכָם . זָא וֶוירְד עֶר דִיא שְׁוֶועהְרְסְטֶע זַאךְ אוֹיךְ צוּ טְרֶעפֶן . דֶען אֵיין רִיכְטִיגֶער חָכָם קֶען צוּ טְרֶעפֶן דִיא גְרֶעסְטֶע חָכְמָה . אָבֶּער קֵיין נַארִישְׁקֵייט קֶען קֵיין חָכָם נִיט טְרֶעפֶען . אוּנ אֵיין נַאר קֶען קֵיין חָכְמָה נִיט טְרֶעפֶען נָאר בְּלוֹיסֶע נַארִישְׁקֵייטֶען . נָאר דִיא חָכְמָה אִיז אִין צְווייא חֲלָקִים . אֵיין חָכְמָה אִיז . וָואס דֶער מֶענְטְשׁ הָאט אוֹיס גֶעאַרְבֵּייט פוּן זִיךְ זֶעלְבְּסְט . דָאס הֵייסְט חָכְמָה טִבְעִית נַאטוּרְלִיכֶע חָכְמָה . אוּנ אֵיין חָכְמָה אִיז פֶערְהַאנְדֶען . וָואס מֶען גִיבְּט דֶעם מֶענְשׁ חָכְמָה פוּן הִימֶעל . אַזוֹיא וִויא עֶס שְׁטֵייט גֶעשְׁרִיבֶּען (וד' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה) . דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעגֶעבֶּען חָכְמָה צוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע"ה . דָאס הֵייסְט חָכְמָה אֱלֹהִית . דִיא גֶעטְלִיכֶע חָכְמָה . אַלְס דֶען דֶער חָכָם אִיז פוּן זִיךְ זֶעלְבֶּערְט קְלוּג דֶער קֶען אֵיין חָכְמָה זַאךְ צוּא טְרֶעפֶען . אָבֶּער אֵיין נַארִישְׁקֵייט קֶען עֶר קֵיין מָאל נִיט צוּ טְרֶעפֶען ; אָבֶּער דֶער חָכָם וָואס מֶען הָאט אִיהם גֶעגֶעבֶּען חָכְמָה פוּן הִימֶעל . דֶער קֶען אַלְץ צוּא טְרֶעפֶען . הֵן אֵיין חָכְמָה . וְהֵן אֵיין נַארִישְׁקֵייט . אִיז בַּייא אִיהם אַלְץ אֵיינְס . דֶען מֶען אִיז אִיהם דָאךְ אַלְץ מְגַלֶה פוּן הִימֶעל וָואס עֶר וִויל אוּנ וָואס עֶר בְּרוֹיךְ .

אַלְזָא דָאזֶען מִיר אִיהם פְרֶעגְן אֵיין נַארִישְׁקֵייט וָואס עֶר וֶועט

זיך

זִיךְ גָאר נִיט רִיכְטֶען . אוּנ אַז עֶר וֶועט דָאס טְרֶעפֶען . וֶועלֶען מִיר ווִיסֶען דָאס עֶר אִיז אֵיין רִיכְטִיגֶער חָכָם וָואס מֶען גִיבְּט אִיהם חָכְמָה פוּן הִימֶעל . אוּנ עֶר אִיז אַ הִימֶעל מֶענְטְשׁ אוּנ אִיז אִין הִימֶעל גַאנְץ גְרוֹיס . אוּנ אַז עֶס ווִירְד זִיךְ אוֹס וַוייזֶען אַז עֶר אִיז בֶּאֱמֶת אַ חָכָם פוּן הִימֶעל חָכְמָה . זָא וָואלֶען מִיר אִיהם גְרוֹיס כָּבוֹד אָן טָאן . אוּנ גְרוֹיסֶע מַתָּנוֹת שֶׁענְקֶען . דֶען עֶר קָען אַמָאל אוּנְז אוֹיס דִיא גֶרֶעסְטֶע נוֹיט אַרוֹיס הֶעלְפֶען . אוּנ פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטֶען בֶּעשִׁירְמֶען .

דֶער מֶלֶךְ מִיט דֶעם גַאנְצֶען סַאנַאט הָאבֶּען אוֹיף דִיא עֵצָה מַסְכִּים גֶעוֶועזֶען . יֶעצְט מוּז מֶען קְלֶערֶען וָואס מֶען זָאל אִיהם פְרֶעגֶען דָאס עֶר זָאל זִיךְ נִיט רֶעכְטֶען . יֶעדֶער הָאט אֵיין אַנְדֶערֶע עֵצָה גֶעגֶעבֶּען . אוּנ הָאט קֵיינֶעם נִיט גֶעפַאלֶען .

דָארְט בַּיים מֶלֶךְ אִין דִיא שְׁטוּבּ ווִיא דִיא מִינִיסְטֶערְיוּם זֶענֶען גֶעזֶעסֶען אוּנ גֶעקְלֶעהֶרְט . אִיז גֶעוֶועזֶען אִין דִיא וַואנְד פוּן דִי מוֹיֶער אֵיין פְרַאמַארֶקְע . דָאס אִיז אֵיין פִיר עֶקְעדִיג לָאךְ אִין דִיא וַואנְד . מֶען זָאל קֶענֶען עֶפֶּעס אַרַיין שְׁטֶעלֶען . אוּנ דִיא פְרַאמַארֶקְע וַואר מִיט אַ שֵׁיין טִיהְרֶעל פֶערְשְׁלָאסֶען . אוּנ נִיט וַוייט פוּן דִי פְרַאמַארֶקְע הָט גֶהָאנְגֶען אַ שְׁטַייגֶעל מִיט אֵיין פוֹיגֶעל . זָא אִיז גֶפַאלֶען דִי עֵצָה . מֶען זָאל אִין דִיא פְרָאמַארֶקְע אַרַיין שְׁטֶעלֶען עֶסֶען אוּנ טְרִינְקֶען פַאר דֶעם פוֹיגֶעל אוֹיף צְוַויא טָאג . אוּנ מֶען זָאל דֶעם פוֹיגֶעל אַרוֹיס נֶעהמֶען פוּן דֶעם שְׁטַייגֶעל אוּנ אַרַיין זֶעטְצֶען אִין דִיא פְרָאמַארֶקְע . אוּנ פֶערְשְׁלִיסֶען דָאס טִיהְרֶעל . אוּנ דָאס שְׁטַייגֶעל אַרוֹיס גֶעהמֶען פוּן דֶער שְׁטוּבּ . מֶען זָאל גָאר נִיט ווִיסֶען אוֹיבּ עֶס אִיז דָא גֶעוֶועזֶען אַ פוֹיגֶעל . אוּנ מֶען ווִירְד אִיהם פְרֶעגֶען וָואס דָא בַּייא אוּנְז הָאט זִיךְ פַּאסִירְט . אוּנ אַז עֶר וֶועט דָאס טְרֶעפֶען . זָא וֶועלְן מִיר ווִיסֶען דָאס זַיין חָכְמָה אִיז פוּן הִימֶעל . אוּנ עֶר אִיז גַאנְץ גְרוֹיס . דִי עֵצָה הָאט אַלֶע זֶעהר גוּט גֶעפָאלֶען . מֶען הָאט אַזוֹיא גֶעטָאן . מֶען הָאט דֶעם פוֹיגֶעל אַרוֹיס גֶענוּמֶען פוּן שְׁטַייגֶער . אוּנ אַרַיין גֶעזֶעצְט אִין דִיא פְרַאמַארֶקְע . אוּנ ווִיא מֶען הָאט גֶעוָואלְט דָאס טִיהְרֶעל צוּ שְׁלִיסֶען . אִיז דֶר פוֹיגֶעל אַרוֹיס גֶעפְלוֹיגֶען . מֶען הָאט אִיהם אַרוּם גֶעיָאגְט בִּיז מֶען הָאט אִיהם גֶעהַאפְּט . אוּנ מֶען הָאט אִיהם דָאס צְווֵייטֶע מָאל אַרַיין גֶעזֶעצְט אִין דִיא זֶעלְבֶּע פְרַאמַארֶקְע . אוּנ עֶר אִיז דָאס צְווֵייטֶע מָאל אוֹיךְ אַרוֹיס גֶעפְלוֹיגֶען . מֶען הָאט אִיהם ווִידֶער אַרוּם גֶעיָאגְט בִּיז מֶען הָאט אִיהם ווִידֶער גֶעהַאפְּט . דָאס דְרִיטֶע מָאל הָאט אִיהם דֶער מֶלֶךְ זֶעלְבְּסְט גַאנְץ פֶעסְט גֶעהַאלְטֶען דָאס עֶר הָאט שׁוֹין נִיט

גֶעקֶענְט אַרוים פְלִיהֶען . אונ מֶען הָאט אִיהם פֶערְשְׁלָאסֶען . אונ אַנְדֶערע מִינִיסְטֶערְיוּם הָאבֶען גֶעמוּזְט שְׁוֶועהרֶען . דָאס קֵיינֶער זָאל זִיךְ נִיט ווִיסֶען מַאכֶען . דָאס עֶס זָאל בְּלַייבֶען בְּסוֹד גָדוֹל .

יֶעצְט מַיין לִיבֶּער לֶעזֶער וֶועלֶען מִיר גֵיין צוּ ר׳ שִׁיכְבֶען גֶעוָואר ווֶערֶען וָואס עֶר מַאכְט . עֶר אִיז נֶעבִיךְ גֶעזֶעסֶען אִין גְרוֹיסֶע צָרוֹת . נִיט גֶעגֶעסֶען . נִיט גֶעטְרוּנְקֶען . נִיט גֶעשְׁלָאפֶען . אונ זַיין אָקְסִין קָאפּ אִיז שׁוֹין בְּאַלְד גֶעווֶעזֶען אוֹיס גֶעטְרִיקֶענְט פוּן פִיהל קְלֶעהרֶען . ווִיא עֶס אִיז שׁוֹין גֶעקוּמֶען דִיא לֶעצְטֶע נַאכְט . וָואס עֶר הָאט גֶעווִיסְט דָאס מָארְגְן ווִירְד זַיין יוֹם הַדִין . זָא הָאט עֶר דִיא נַאכְט גְשְׁפִּירְט טַעַם טוֹיט .

דָאךְ הָאט עֶר זִיךְ מְיַישֵׁב גֶעוֶועזֶען . אִיךְ וֶועל זָאגֶען דִיא גַאנְצֶע וָוארְהֵייט . דָאס יֶענֶע צְווֵייא מָאל הָאט עֶס מִיר גֶעגְרָאטֶען . אונ דָאס דְרִיטֶע מָאל פַאר דֶעם מֶלֶךְ הָאט עֶס מִיר שׁוֹין נִיט גֶעגְרָאטֶען . אונ אִיךְ וֶועל דֶערְצֵיילֶען דֶעם גַאנְצֶען אֱמֶת . דָאס אִיךְ בִּין בֶּאֱמֶת אֵיין פְּרָאסְטֶער מֶענְטְשׁ . אונ פַאר דִיא וָוארְהֵייט וֶועט מֶען מִיךְ דָאךְ נִיט אוּמְבְּרֶענְגֶען . אונ מַיין שְׂרָרָה וֶועט מִיר אַלְץ אַוֶועק גֶעהמֶען וָואס עֶר הָאט מִיר גֶעגֶעבֶען . זָא וֶועל אִיךְ וַואסֶער טְרָאגֶען . אונ וֶועל דָאךְ בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען . אונ אַז אִיךְ וֶועל נִיט זָאגֶען דִיא וָוארְהֵייט . אונ וֶועל מַאכֶען מִיט דֶעם שָׁמַיִם פָּנִים דֶעם גְנֵבִישֶׁן שְׁווִינְדִיל . דָאס אִיךְ בִּין אַ רֶבִּי . אונ עֶס וֶועט זִיךְ אוֹיס וַוייזֶען אַז אִיךְ ווֵייס אַ קְרֶענְק . אונ אִיךְ וֶועל בְּלַייבֶּען אַ לִיגְנֶער . זָא בִּין אִיךְ גֶעווִיס נִיט זִיכֶער מִיט מַיין לֶעבֶּען .

גוּט דִיא עֵצָה הָאט ר׳ שִׁיכְבֶען זֶעהר גֶעפָאלֶען . דֶען בֶּאֱמֶת הָאט עֶר דָאךְ קֵיין אַנְדֶער עֵצָה נִיט גֶעהַאט . מָארְגֶען פְרִיה דֶעם דְרִיטֶען טָאג הָאט עֶר גַאנְץ פְרִיה אָנְגֶעטַאוִוינְט אונ אִיז גֶעגַאנְגֶען אִין דִיא ווַייסֶע יוּפֶּעצֶע . אִין דֶעם טַלִית וּתְפִילִין . אִין דֶעם גְרוֹיסֶען סְפָּאדֶעק ווִי אַ וָואלְקֶען בְּרָאךְ אוֹיף זַיין קָאפּ . אונ הָאט אוֹיס גֶעזֶעהן ווִיא אֵיין עֶנְגְלִישֶׁער סוֹרֵר וּמוֹרֶה .

פְלִיצְלוּנְג זֶענֶען אַרַיין גֶעקוּמֶען דִיא גְרוֹיסֶע מֶענֶער פוּן מֶלֶךְ . ווִיא זֵייא הָאבֶען אִיהם עֶרְזֶעהֶען אִין דִיא קְלֵיידֶער . הָאבֶען זֵייא זִיךְ עֶרְשְׁרָאקֶען ווִיא פַאר דֶעם מַלְאַךְ דוּמָה . זֵייא הָאבֶען גֶעוַוארְט בִּיז עֶר הָאט אָפּ גֶעלֵייגְט טַלִית וּתְפִילִין . אונ הָאבֶען אִיהם מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד גֶעבֶּעטֶען עֶר זָאל מִיט זֵייא מִיט גֵיין . דֶען דֶר מֶלֶךְ מִיט אַלֵי מִינִיסְטֶערְס עֶרְוַוארְטֶען אִיהם מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד . עֶר אִיז מִיט זֵייא גֶעגַאנְגֶען . אונ הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט אַ חֵשֶׁק . עֶס זָאל אוֹיס זֶעהן דָאס

ער

עֶר גֵייט מִיט חֵשֶׁק אַהִין . אוֹיף דֶעם פָּנִים הָאט עֶס אוֹיס גִיזֶעהֶען אַז עֶר גֵייט מִיט חֵשֶׁק . אָבֶּער אִינְוֶוייניג הָאט אִיהם גֶעפְּלַאצְט דֶר ווֶיישֶׁעט . עֶר אִיז אַהִין גֶעקוּמֶען . דֶער מֶלֶךְ מִיט אַלֶע מִינִיסְטֶערְיוּם זֶענֶען שׁוֹין גְרֵייט גֶעזֶעסֶען אוּנ אוֹיף אִיהם גֶעוַוארְט ; וִויא עֶר אִיז נָאר אַרַיין גֶעקוּמֶען הָאט עֶר נִיט גֶעוַוארְט בִּיז זֵייא וֶועלֶען אִים פְּרֶעגְן נָאר עֶר הָאט בַּאלְד אָנְגֶעהוֹיבֶּען צוּא זָאגֶען דִיא רִיכְטִיגֶע וָוארְהֵייט . אוּנ הָאט אַזוֹיא גֶעזָאגְט . לִיבֶּע הֶערְשַׁאפְטֶען . עֶטְץ בְּרוֹיכְט מִיךְ נָאר נִיט צוּ פְּרֶעגֶען . דָאס עֶרְשְׁטֶע מָאל הָאט עֶס דֶעם פוֹיגֶעל גִיגְרָאטֶען דָאס עֶר אִיז פְּרַייא גְפְלוֹיגֶען . אוּנ דָאס צְווֵייטֶע מָאל הָאט עֶס אִיהם אוֹיךְ גֶעגְרָאטֶען . אָבֶּער דָאס דְרִיטֶע מָאל פוּן מֶקְדָם הַאנְד אִיז עֶר שׁוֹין פֶּעסְט נֶפַאנְגֶען גֶוָוארֶען . אוּנ עֶס הָאט אִיהם שׁוֹין נִיט גֶגְרָאטֶען . דָאס הָאט עֶר גֶעמֵיינְט זִיךְ זֶעלְבֶּערְט . דָאס עֶרְשְׁטֶע מָאל מִיט דֶעם פֶּערְד אִין וַואלְד הָאט עֶס אִיהם גֶעגְרָאטֶען . דָאס צְוֵוייטֶע מָאל אִין דָארְף מִיט דֶעם קֶעסְטֶעל דִימַאנְטֶען הָאט עֶס אִיהם אוֹיךְ גֶעגְרָאטֶען . נָאר יֶעצְט דָאס דְרִיטֶע מָאל אִין מֶקְדָם הַאנְד אִיז עֶר גֶפַאנְגֶען גֶוָוארֶען אוּנ עֶס הָאט אִיהם נִיט גֶעגְרָאטֶען .

דֶר מֶלֶךְ אָבֶּער מִיט דִיא מִינִיסְטֶערְיוּם הָאבֶּין דָאךְ נִיט גֶעוְויסְט וָואס דֶער נַאר הָאט אִין זַיין זִין . אוּנ וָואס עֶר מֵיינְט . וִויא זֵייא הָאבֶּען נָאר גֶעהֶערְט דִיא וֶוערְטֶער וָואס עֶר הָאט גֶזָאגְט . דָאס צְווֵייטֶע מָאל הָאט עֶס דֶעם פוֹיגֶעל גֶעגְרָאטֶען . אוּנ דָאס דְרִיטֶע מָאל פוּן מֶקְדָם הַאנְד אִיז דֶער פוֹיגֶעל גֶעפַאנְגֶען גֶעוָוארֶען . עֶס הָאט אִיהם שׁוֹין דָאס דְרִיטֶע מָאר נִיט גֶעגְרָאטֶען . הָאבֶּען זֵייא גֶעמֵיינְט דָאס עֶר הָאט צוּ גְטְרָאפֶען זֵייעֶר סוֹד . אוּנ אֵיידֶער עֶר הָאט אוֹיס גֶערֶעט דָאס וָוארְט . אִיז גֶעוָוארֶען אַ גְרוֹיס גֶעפַּאטְשׁ אוּנ אַ גְרוֹיס גֶעשְׁרֵייא וִויוַואט . אוּנ אַלֶע זֶענֶען גֶעבְּלִיבֶּען זֶעהר פַּרְווּינְדֶערְט . אוּנ זֶענֶען אַלֶע גֶעפַאלֶען כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים . פַאר גָאטְס חָכָם . דֶען עֶס הָאט דָאךְ בַּייא זֵייא גֶהֵייסֶן דָאס עֶר הָאט זַיין חָכְמָה פוּן גָאט . אַזוֹי וִויא לְהַבְדִיל שְׁלֹמֹה הַמֶלֶךְ ע״ה .

וִויא עֶר הָאט דָאס גֶעהֶערְט אוּנ גֶעזֶעהֶען . אִיז עֶר שׁוֹין קְלוּג גֶעוָוארֶען . אוּנ הָאט שׁוֹין מֶעהר נִיט גֶערֶעט אֵיין וָוארְט . נָאר אִיז גֶעבְּלִיבֶּען שְׁטִיל וִויא דִיא וַואנְד . אוּנ פַאר גְרוֹיס פְרֵייד אוּנ גְרוֹיסֶע וִוינְדֶער הָאבֶּען זֵייא נִיט גֶעוְויסְט וָואס פַאר אֵיין כָּבוֹד זֵיי זָאלֶען אִיהם אָנְטָאן . אוּנ וַוייל זֵייא הָאבֶּען גֶעוְויסְט דָאס עֶר הָאט שׁוֹין דְרַייא טָאג נִיט גֶעגֶעסֶען הָאבֶּען זֵייא אִיהם נִיט גִיוָואלְט אוֹיף הַאלְטֶען . נָאר אַלֶע הָאבְּן אִים מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד בַּגְלֵייטֶעט בִּיז אִין גַאסְט הוֹיז . אוּנ מֶען

האט

הָאט פוּן מַלְכוּת בַּאנְרד אַהֶער גֶעשִׁיקְט דִיא גְרוֹיסֶע מוּזִיק . אוּנ מֶען הָאט גֶעשְׁפִּיהלְט לְכָבוֹד דֶעם פָּאר פַאן בָּאג . אוּנ מֶען הָאט גֶמַאכְט גְרוֹיסֶע לִימִינַאצְיֶע אִין דִי שְׁטָאט . אַלֶע פֶענְצְטֶער אוּנ אַלֶע גַאסֶען הָאבֶּען גֶעלוֹיכְטֶען פוּן לִיכְט אוּנ פוּן לָאמְפֶּען . אַלֶס לְכָבוֹד דֶעם הִימֶעל מֶענְטְשׁ . אוּנ דֶר שְׂרָרָה אִיז גֶוָוארֶען גְרוֹס עַד לֵב הַשָּׁמַיִם .

דֶער מֶלֶךְ מִיט אַלֶע מִינִיסְטֶערִיוּם הָאבֶּען אִיהם גֶעקוּשְׁט אוּנ גֶעהַאלְזְט . דֶען דוּרְךְ אִיהם הָאבֶּען זַייא דָאךְ זוֹכֶה גֶעוֶועזֶען צוּ קֶענֶן דֶעם הֵיילִיגֶען מַאן . אוּנ צוּ זֶעהֶען דִיא גְרוֹיסֶע ווּנְדֶער . אוֹיךְ דִיא מַלְכָּה הָאט דָאס אַלְץ גֶעהֶערְט . זָא הָאט זִיא גֶעבֶּעטֶען דֶעם מֶלֶךְ . עֶר זָאל דֶעם הֵיילִיגֶען מַאן בֶּעטֶען . עֶר זָאל נָאךְ אֵיין מָאל קוּמֶען אִין קֶענִיגְלִיכֶען פַּאלֶעץ . דָאס זִיא זָאל אוֹיךְ זוֹכֶה זַיין אִיהם צוּ זֶעהֶן אוּנ כָּבוֹד אָן צוּא טָאן . דֶער מֶלֶךְ וַואר נִיט דְרֵייסְט צוּא רֶעדֶען צוּ דֶעם מַלְאָךְ קְרוּם . נָאר דֶער שְׂרָרָה הָאט אִיהם גֶעבֶּעטֶען . אוּנ ווִיא דֶר שְׂרָרָה אִיז צוּרִיק גֶעקוּמֶען צוּ דִיא מַלְכָּה מִיט דִיא גוּטֶע בְּשׂוּרָה דָאס דֶער הֵיילִיגֶער מַאן וֶועט קוּמֶען . זָא אִיז דִיא מַלְכָּה מִיט דִיא אַלֶע גְרוֹיסֶע דַאמֶען זֶעהר הֶערְלִיךְ פֶערְקְלֵיידֶעט אַקֶעגֶען גֶעגַאנְגֶען . אוּנ אַ גַאנְצֶען וֶועג אוּיס גֶעשְׁפְּרֵייט מִיט רוֹיזֶען בְּלוּמֶען . אוּנ מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד אַנְטְפַאנְגֶען אִין קֶענִיגְלִיכֶען פַּאלֶעץ . אוּנ יֶעדֶע דַאמֶע הָאט זִיךְ גֶענֵייגְט . אוּנ זַייא הָאבֶּען אִיהם בֶּעוָוארְפֶען . מִיט גְרוֹיסֶע מַתָּנוֹת . אוּנ דֶר מֶלֶךְ מִיט אַלֶע גְרוֹיסֶע לַייט הָאבֶּען אִים בֶּעשֶׁענְקְט מִיט זֶעהר גְרוֹיסֶע הֶערְלִיכֶע מַתָּנוֹת .

ר' שִׁימְכֶע אִיז עֶקְסְטְרַא גֶעגַאנְגֶען אִין שׁוּהל אַרַיין אוּנ דֶער מֶלֶךְ מִיט אַלֶע גְרוֹיסָע לַייט זֶענֶען מִים גֶעגַאנְגֶען . אוּנ שִׁימְכֶע הָאט גֶעהֵייסֶען מַאכֶען דֶעם מֶלֶךְ אַ מִי שֶׁבֵּרַךְ . אַלֶע יוּדֶען זֶענֶען צוּנַאנְד גֶעקוּמֶען לְכָבוֹד דֶעם מֶלֶךְ . אוּנ דֶר מֶלֶךְ הָאט דִיא יוּדֶען זֶעהר שֵׁיין אַנְטְפַאנְגֶען אוּנ הָאט אַ גְרוֹיסֶע נְדָבָה גֶעשֶׁענְקְט אוֹיף דִיא שׁוּהל . אוּנ אוֹיף דִי אָרֶעמֶע לַייט ; מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד זֶענֶן זַייא צוּרִיק גֶגַאנְגֶן אִין קֶענִיגְס הוֹיף . אוּנ אַלֶע יוּדֶען הָאבֶּען זַייא בֶּעגְלֵייט מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד . אוּנ אַלֶע הָאבֶּען גֶשְׁרִיגֶן אוּנְזֶער מֶלֶךְ מִיט דִיא מַלְכָּה מִיט זֵייעֶרֶע קִינְדֶער זָאלֶען לֶעבֶּען . אוּנ זָאל גְלִיקְלִיךְ זַיין .

ווִיא זַייא זֶענֶען גֶעקוּמֶען פַאר דֶעם פַּאלֶעץ . זָא זֶענֶען שׁוֹין גֶעשְׁטַאנֶען זֶעהר פִיהל קוּטְשֶׁען אַיין גֶעשְׁפַּאנְט . אוּנ פַאר ר' שִׁימְכֶען אִיז גֶעוֶוען גְרֵייט דֶעם מֶלֶךְ'ס קָאטְשׁ . אוּנ זִיא וַואר פִיל בֶּעלָאדֶענְט מִיט גָאלְד . זִילְבֶּער . גֶעלְט . אוּנ זֶעהר טַהֵייעֶרֶע מַתָּנוֹת . אוּנ דֶער מֶלֶךְ מִיט דִיא מַלְכָּה הָאבֶּען זַייא אַבִּיסֶעל בֶּעגְלֵייט . אוּנ גֶעווִינְשֶׁען

אגליקליכע

א גליקליכע רייזע . אונ איידער דער מלך האט זיך מיט ר׳ שימכען
געזעגענט . האט דער מלך צו איהם אזויא גזאגט . דאס אלץ וואס
איך האב דיר געגעבען . דאס איז נאר דערווייל . קערצליך אבער
וועל איך דיר שיקען דאס דוא מיט קינדס קינדער וועלין האבען ינוג
אונ איך וועל זארגען פאר דיר וויא א טאטע פאר זיין אייגען קינד .
אויך פיהל יודען זענען געקומען אונ האבען אריין געווארפען אין די
קאטש קוויטלעך מיט פדיונים אונ ער האט אלץ צו גענומען . אונ
צו וועלכען ער האט געגעבען א שאקיל מיט דעם קאפ . דער האט
געמיינט אז ער פליהט אין זיבענטען הימעל אריין .

דער שררה מיט דעם בן מלך מיט ר׳ שימכען זענן געזעסען
אין קעניגס קאטש . אונ דיא איבריגע גרויסע לייט זענען געזעסען
אין אנדערע קאטשען אונ זעהר פיהל קאטשען מיט גרויסע לייט זענן
מיט געפאהרען . וויא ר׳ שימכע מיט דיא אלע גרויסע מענער זענען
שוין ניט וייט געוועזען פון דערהיים . נאך איין מייל אדער צווייא
מיילען פון דיא שטאט . זא זענען שוין דיא רייטער מיט דיא מוזיק
פאראויס געלאפען . אונ מען האט פאר ר׳ שימכעס פיהר געמאכט
דיא גרויסע פאראדע . מיט מוזיק . לכבוד דיא מאדאם שימכעי .
אונ מען האט איהר אפ געגעבען דיא נאכריכט דאס איהר ליבער
מאן קומט צו פאהרען . אונד איין פריינדליכען גערוס פאן די קעניגן
אונד פון אלע גרויסע דאמען , אונ איין פריינדליכען בריף פון דיא
קעניגען . מאדאם שימכען האט דעם בריף אויף געמאכט צו לעזען
זיא האט אריין געקוקט אין דעם בריף וויא דער האן אין בני אדם .
אונ האט זיך זעהר בעדאנקט . אונ וויא דיא אלע קאטשען זענען
שוין געקומען . מיט ר׳ שימכען . זא איז דיא גאנצע שטאט יודען
געשטאנען אונ האבען דאס געזעהען . וויא דער שררה מיט דעם
בן מלך אונ נאך עטליכע גענעראלען פיהרען ר׳ שימכען אונטער
דעם ארעם . אונ שטייען פאר איהם כעבד לפני מלך . אונ די אלי
גרויסע מענער האבען זיך דא אויף געהאלטען עטליכע טאג אונ מען
האט געמאכט גרויסע פאראדעס אונ גרויסע פרייד אלע טאג . אונ
זייא האבען איבער געלאזט גרויסע מתנות . אונ האבען זיך אפ
געזעגענט מיט דעם צדיק . אונ מיט דיא מאדאם . אונ פארט
געפאהרען .

נאך אין עטליכע טאג איז געשטאנען פון קעניגס האנד איין
ציטונג בבאט דאס די גאנצע וועלט זאלן וויסען דאס קיין גרעסערער
הייליגער מאן וואס האט דיא הייליגע חכמה פון הימעל איז ניט

פערהאנדען

פערהאנדען וויא דער גרויסער גאון ר׳ שיכבע אונ ויער י״ס יויד ח״ו עטוואס טאן אדער רעדען ח״ו אויף זיין היילינגען כב״ד . דער איז הייב מיתה . אונ אלע וואך אונ אלע חודש דא מען איהם געשיקט פון מלכות הויף . געלט מיט מתנות כיד המלך . בקיצור זיין שם איז געגאנגען מסוף עולם ועד סופו . אזויא צווישן פרעמדע פעלקער אונ אזויא צווישען יודען . עס זענען טאג טעגליך געקומען צו פאהרען מענטשען פון אלע עקען וועלט . אונ צווישען הונדערט קראנקע . ווען אפילו ניין אונ ניינציג זענן געשטארבען . אונ איינער איז לעבען געבליבען . האט מען ניט געדענקט פון דיא וואס זענען געשטארבען . נאר פון דעם איינעם וואס איז לעבען גבליבען . אונ עס האט געקלונגען אין דיא וועלט דאס דר רבי האט איינעם ביים לעבען ערהאלטען . אונ אזויא האט זיך דיא גאנצע וועלט גענארט אן דעם גראבען יונג . אונ אפילו לומדים חכמים האבען זיך אויך גענארט אונ זענען געפאהרען אונ האבען געגלויבט אן דעם זולל וסובא וויא להבדיל אן א ריכטיגען נביא . אונ דער שווינדעל האט דיא גאנצע וועלט פערבלענדעט . אונ מען האט גמוזט לאנג ווארטען אונטער זיין טיהר איידער מען האט זוכה געוועזען אריין צו קומען . אונ דער שם איז געגאנגען דאס ער פאסט משבת לשבת . דען מען האט איהם ניט געזעהען עסען . נאר באמת האט ער טאקע ניט געגעסען . נאר געפרעסען וויא א בלינד פערד . נאר עס איז געוועזין מיט גרויס חכמה . עס האט קיין שום מענטש פון דעם ניט גיוויסט נאר זיין ווייב . אונ זיא האט דאס אלץ אריין געברענגט אין זיין שטיבעל דאס קיין מענטש זאל ניט זויסען . אונ צווישען מענטשען האט זיא געשריגען געוואלד איהר מאן עסט גאר ניט . אונ עס זענן אייך געקומען צו פאהרען גרויסע לייט . רבנים . גיטע יודען (אויך זאלכע גוטע יודען וויא ער) לומדים . אפילו זאלכע וואס האבען פערשטאנען דיא גנבה מיט דעם שווינדעל . זענען אויך געקומען . דען אין יעדע שטאט וואר איין חסידים שטיבעל . עס האט געהייסען דאס שטיבעל פון היילינגען ר׳ שמעון הצדיק . אונ דיא בעלי קבלה האבען געזאגט על פי סוד . אז ר׳ שיכבע פלאכטע איז דער גלגול פון שמעון הצדיק ע״ה . ווארום דאס ווארט פלאכטע איז בגימטריא הצדיק מיט דעם ווארט הצדיק . אונ ווער עס איז ניט געגאנגען אין דעם שטיבעל אונ ווער עס איז ניט געפאהרען צוא איהם . דער איז ניט געהאלטען געווארען פר איין ארענטליכען מענטש . דאדורך האבען לומדים אונ חכמים אויך בעל כרחו געמוזט פאהרען אונ אז

הא

עס

עס האט זיך געטראָפען אַ מענטש אַ חכם וואס האט דעם שווינדעל פערשטאַנען. אונ האט געשריגען דעם ריכטיגען אמת. אַז די וועלט איז משוגע. אַז מען פאהרט צו אַזויא איין זולל וסובא. צו אַזוי אַ גראָבען וואוימעק וואס גנאַרט נאט מיט די וועלט. אונ מען גלויבט זיין אַזויא אַ גנב אַ ליגנער וואס ווייס ניט קיין חילוק צווישען ארור המן לברוך מרדכי. זאָ האבען אַלע זיינע חסידים געשריגען. דער מענטש איז איין אפיקורוס. ער וועט ניט האבען קיין חלק לעולם הבא ווייל ער האט ניט אמונת חכמים. זאָ האט איין אַנדערער חכם גזאגט צו דעם חכם. הער מיך צו ליבער ברודער איך פערשטייא דעם שווינדעל פון דעם קדוש. אונ דאס משוגעת פון דיא וועלט. אַזויא גוט וויא דו. דען איך האב מיר דאס גוט איבערלייגט. דאס ווען אַ מענטש מיט פערשטאַנד וואס האט אַ ריכטיגען שכל קומט אַריין צווישען משוגעים מאַר ער ניט זאָגען. אַז זייא זענען משוגע. נאר אַלין וואס ער זעה דאס אַ משוגענער טוט. מוז ער זאָגען עס איז זעהר גוט. ווען אָבער ער זאָגט דאס זייא זענען משוגע. זאָ שרייען זייא אויף איהם. דאס איז אַ משוגענער. אונ מענכעס מאל איז ער אויך ניט זיכער מיט זיין לעבען. אַלם דען מיין ליבער פריינד בלייב רוהיג. אונ לאז יעדעם נאר בייא זיין נארישקייט. דען מיר וועלען ניט קענען אַ גאַנצע וועלט אַרום דרייען. זאָ האט יענער אָפּ געענטפערט ביזט גערעכט ליבער פריינד. איך וועל דיך פאָלגען. זאָ האבען דיא צווייא חכמים צווישען זיך געהאלטען איין עצה בסוד. אונ זענען אויך געגאַנגען אין חסידים שטיבעל. אונ צום רבים שלש סעודות. אונ געהאפּט פון טעלער אַ שוואַנץ הערינג. שיריים. אונ געטרונקען לחיים. ער זאל לעבען. אונ האבען אויך ערצעהלט פון איהם זאל לעבען גרויסע וואונדער וואס זייא האבען ניט געזעהען אונ ניט געהערט. אונ ר' שיכבע האט וואס אַ מאל געזאָגט טיפע תורות.

אַמאל אַ שבת זענען געוועזען זעהר פיהל חסידים. אונ דער גבאי האט מיט איהם אַ גאַנצע וואך געלערנט דיא תורה וואס ער זאל זאָגען אויף שבת נאר שיכבע פלאַכטע האט דאך אַ זכרון ווי איין אַלטע קאַטץ. עס איז געקומען צו דיא תורה זאָגען. זענען אַלי חסידים געשטאַנען גאַנץ שטיל זייא זאָלען זוכה זיין צוא הערען פון דעם פה קדוש דיא טיפע תורות. הייבט ער אָן מיט גרויס התלהבות דען דאס פייער פון אקוויטדט אין איהם געברענט אונ מחמת התלהבות האט ער אַריינט אויף געפערעקען דיא גאַנצע פיש ביט דעם גאַנצען

פליזען

פְּרֵי״ש וָואס מֶען הָאט אִיהם אַנִידֶער גֶעשְׁטֶעלְט צוּ טְהֵיילֶען שִׁירַיִים פַאר דֶעם גַאנְצֶען עוֹלָם . דֶער עוֹלָם הָאט זִיךְ אָנְגֶעגוּקְט אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערֶען . נָאר יֶעדֶער הָאט זִיךְ גֶעטְרַאכְט וֶוער וֵוייס וָואס פַּר אַ גְרוֹיסֶער סוֹד דָאס אִיז . אוּנ אַלֶע הָאבֶּען גֶעקָאקְערְט מִיט דָארְשְׁט צוּ הֶערֶען דִיא דִבְרֵי תּוֹרָה . זָא עֶפֶענְט עֶר זַיין מוֹיל וִויא בִּלְעָם אֵייזֶעל . אוּנ זָאגְט . וֶוען חָם הָאט גִיהַרְגֶת זַיין בְּרוּדֶער קַיִן . הָאט פוֹטִיפַר גֶעבּוֹיעֶט דִיא תֵּיבָה . אִין דֶער תֵּיבָה אִיז גֶעוֶועזֶען בִּלְעָם הָרָשָׁע אוּנ נְבוּכַדְנֶצַר . אוֹי יוֹנָה . יוֹנָה . יוֹנָה . יוֹנָה . דִי טוֹיבּ אִיז אַוֶועק גֶעפְלוֹיגֶען אוּנ הָאט אוֹיף דֶעם רֶעכְטֶען פְלִיגֶעל מִיט גֶעשְׁלֶעפְּט בִּלְעָם הָרָשָׁע . אוּנ מִיט דֶעם לִינְקֶען פְלִיגֶעל דֶעם נְבוּכַדְנֶצַר . בְּפַעַם הַזֹאת דֶענְסְטְמָאל הָאט מִלְחָמָה גֶעהַאלְטֶען מֶלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִיט בָּרָק בֶּן צִפּוֹר . אוּנ וַוייל אִין שׁוּשַׁן הָאבֶּען דִיא יִשְׂרָאֵל גֶעגֶעסֶען אוֹיף דִיא סְעוּדָה פוּן בָּרָק בֶּן צִפּוֹר . אִיבֶּער דֶעם אִיז אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ גֶעלָאפֶען אִין דִיא מִדְבָּר אַרַיין שֶׁעלְטֶען דִיא יִשְׂרָאֵל . וִויא דִיא טוֹיבּ הָאט גֶעזֶעהֶן דָאס מֶען וִויל דִיא הֵיילִיגֶע יוּדֶען שֶׁעלְטֶען . הָאט זִיא פֶערְשְׁפְּרֵייט אֵיין פְלִיגֶעל אַזוֹיא וִויא עֶס שְׁטֵייט יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו אִיז פוּן אוּנְטֶער דִי פְלִיגֶעל אַפִּיר גֶעפַאלֶען אֵיין הַארְט אֵייזֶעל . אַזוֹיא וִויא עֶס שְׁטֵייט הַחֲמוֹר גָרֶם . אוּנ בִּלְעָם אִיז אַרָאפּ גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען אוּנ הָאט זִיךְ גֶעזֶעצְט רַייטֶען אוֹיף דֶעם אֵייזֶעל וְהוּא רוֹכֵב עַל אֲתוֹנוֹ . אוּנ הָאט גִיהַרְגִית אֲחַשְׁוֵרוֹשִׁין . אִיז גֶעקוּמֶען שְׁמוּאֵל אוּנ הָאט גִיהַרְגִית בִּלְעָמֶען וַוייל עֶר הָאט חָרוּב גֶעמַאכְט דָאס בַּיִת רִאשׁוֹן פוּן דֶעם אִיז גֶעבּוֹרֶען גֶעוָוארְן הָמָן הָרָשָׁע וָואס הָאט גֶעהָאנְגֶען מֶלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַרְן אִין לַאנְד מִצְרַיִם . אוּנ וִויא קוֹרַח הָאט שָׁלוֹם גֶעמַאכְט מִיט הָמָן אִיבֶּער דִיא מְעָרַת הַמַכְפֵּלָה וָואס יַעֲקֹב הָאט גֶעקוֹיפְט פוּן שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר . אִיז גְקוּמֶען אַ בַּת קוֹל . לֹא מִעֻקְצָךְ וְלֹא מִדִבְשָׁךְ . עֶס וֶועט עֶנְק קֵיין חָכְמָה נִיט הֶעלְפֶען . אוּנ קֵיין גְבוּרָה אוֹיךְ נִיט . עֶס שְׁטֵייט אִין דִיא הֵיילִיגֶע גְמָרָא גַם לִי גַם לָךְ לֹא יִהְיֶה . דָאס אִיז טַייטְשׁ וִויא אֵיינֶער בֶּעט זִיךְ אַזוֹיא שְׁלָאפְט עֶר . ווידֶער גֶפוּנְט מֶען דָוִד הַמֶלֶךְ ע״ה הָט גֶזָאגְט אִין סֵפֶר מְגִילַת אֶסְתֵּר הַמַלְאָךְ הַגוֹאֵל . אוֹתִי מִכָּל . רָע יְבָרֵךְ . דָאס אִיז טַייטְ״שׁ אַז מֶען קֶעמְט זִיךְ נִיט . קְרִיגְט מֶען קָאלְטֶענֶעס . אוּנ דֶער פֵּי״רוּ״שׁ שֶׁל סוֹד זֶה אִיז וִויא עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק . אֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים . וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵרוֹת . דָאס אִיז טַייטְשׁ מֶען בֶּעצָאהלְט יֶעדֶען מֶענְטְשׁ וִויא עֶר הָאט זִיךְ פֶערְדִיהנְט . עַל כֵּן מִשְׁפָּט אֱמֶת וָצֶדֶק וַוייל קוֹרַח הָאט מְבַזֶה גֶעוֶועזֶען דֶעם כָּבוֹד פוּן דִי צְווֵיי צַדִיקִים דָתָן וַאֲבִירָם . אוּנ הָאט זִיךְ פַאר זֵייא נִיט גֶעוָואלְט הַאלְטֶען נִידְרִיג .

און

אִיז עֶר אַרָאפּ גֶעקוּמֶען לְמַטָּה בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה . אָבֶּער הָמָן הָאט מְכַבֵּד גֶעוֶועזֶען דֶעם צַדִּיק מָרְדְּכַי אוּנ הָאט אִיהם צוּ לִיבּ גְטָאן וָואס עֶר הָאט גֶעוָואלְט פּוּנְקְט וָואס מָרְדְּכַי הָאט זִיךְ גֶעוִוינְשֶׁען . הָאט דֶער צַדִּיק בֶּן הַמְדָתָא זוֹכֶה גֶעוֶועזֶן עֶר זָאל עוֹלֶה זַיין לַעֲלִיָה בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה . הַא . הַא . הַא . אִיךְ מִיט עֶנְק אַלֶע מַיינֶע חֲסִידִים זָאלֶען מִיר אוֹיךְ זוֹכֶה זַיין צוּא אַזָאלְכֶע הוֹיכֶע עֲלִיָה . זָאגְטְס אַלֶע אָמֵן . הָאבֶּען אַלֶע גֶעשְׁרִיגֶען אָמֵן אָמֵן אָמֵן .

נָאךְ דִיא שְׁרֶעקְלִיכֶע תּוֹרָה . אִיז גֶעוֶועזֶען בַּייא דִיא חֲסִידִים סַכָּנוֹת נְפָשׁוֹת . דִיא גְרָאבֶּע יוּנְגֶען זֶענֶען שִׁיעוּר גֶעשְׁטָארְבֶּען פַאר גְרוֹיס שְׁרֶעק פוּן דִיא פַייֶערְדִיגֶע סוֹדוֹת הַתּוֹרָה אוּנ דִיא לוֹמְדִים חֲכָמִים . זֶענֶן שִׁיעוּר צוּ זֶעצְט גֶעוָוארֶען פַאר לַאכֶען . אוּנ זֵיי הָאבִּין גֶעמוּזְט דָאס גֶעלֶעכְטֶער אִין זִיךְ דְרִיקֶען . דֶען וֶוען זֵייא מֶעכְטֶען גֶעלַאכְט מֶעכְטֶען זֵייא נִיט זִיכֶער גֶעוֶועזֶען מִיט זֵייעֶר לֶעבֶּען אוּנ דִיא רִיכְטִיגֶע חֲכָמִים הָאבֶּען גֶעזָאגְט אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערֶען . עֶס אִיז וָואהר דָאס אַלְטֶע שְׁפְּרוּךְ וָוארְט , וָואס טוֹיג מִיר דִיא חָכְמָה אַז דָאס נַארִישְׁקֵייט גִילְט .

ר׳ שִׁימְכֶע מִיט זַיין וַוייבּ הָאבֶּען גַאנְץ גוּט גֶעלֶעבְּט . אוּנ הָאבֶּען גֶעהַאט גְרוֹיס עֲשִׁירוּת . אוּנ דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט הָאט זִיךְ אָן זֵייא גֶענַארְט . אוּנ זֵייא הָאבֶּען אִיבֶּער גֶעלָאזְט קִינְדֶער אוֹיךְ זָאלְכֶע זוֹלֵל וְסוֹבֵא ווִיא זֵייא זֶענֶען גֶעוֶועזֶען . אוּנ גְרוֹיסֶע לַייט הָאבֶּען זִיךְ מִיט זֵייא מְשַׁדֵךְ גֶעוֶועזְן . אוּנ ר׳ שִׁימְכֶע מִיט זַיין וַוייבּ זֶענְן גְשְׁטָארְבֶּן בְּכָבוֹד גָדוֹל . אוּנ דִיא קִינְדֶער הָאבֶּען גֵירַשְׁנְת אַ זֶעהר גְרוֹיסֶע יְרוּשָׁה . נָאר דָאס עֲשִׁירוּת הָאט זִיךְ קִירְצְלִיךְ אוֹיס גֶעלָאזְט . דֶען זֵייא זֶענֶען גֶעוואוֹינְט גֶעוֶועזֶען צוּ פְרֶעסֶען אוּנ צוּ זוֹיפֶען . אַזוֹי ווִיא זֵייעֶרֶע עֶלְטֶערְן דִיא הֵיילִיגֶע פְרֶעסֶערְס אוּנ דִיא קֶעלְבֶּער מִיט דִיא עוֹפוֹת . מִיט גֶעלְט . מִיט אַלֶעס גוּטֶען וָואס דִי שְׂרָרִים הָאבֶּן גְפְּרֶעגְט צוּ שִׁיקֶען . דֶאס אַלְץ הָאט שׁוֹין אוֹיף גֶעהֶערְט . קֵיין שְׂרָרָה הָאט שׁוֹין נִיט גֶעוָואלְט שִׁיקֶען דָאס מִינְדֶעסְטֶע . זָא זֶענֶען זֵייא גֶעבְּלִיבֶּען בַּיים בֵּייזֶען הַאלְז . נָאר ווִיא לַאנְג זֵייא הָאבֶּען גֶעהַאט צוּ פְרֶעסֶען הָאבֶּן זֵייא גֶפְרֶעסֶען . אוּנ דֶר נָאךְ הָאבֶּען זֵייא נִיט גֶעוִויסְט וָואס צוּ טָאן . דֶען מֵיינְסְטֶען וָוערֶען דָאךְ זָאלְכֶע לַייט אוֹיף גֶעצוֹיגֶען ווִיא דִיא ווִילְדֶע אָקְסֶען . צוּ פְרֶעסֶען אוּנ זוֹיפֶען אוּנ טַאנְצֶען אוּנ שְׁפְּרוּנְגֶן אוּנ לֵיידִיג גֵיין . אוּנ צוּ אֵיין אַלְטֶען מַאן אַ גֶעשְׁרֵייא גֶעבֶּען . הֶער נָאר דוּא ! וֶוער בִּיסְט דוּא דָאס ? דוּא מֵיינְסְט אוֹיךְ דוּא בִּיסְט אַ חָסִיד ? זָאלְכֶע זַאכֶען קֶענֶען זֵייא גוּט . דָאס אִיז זֵייעֶר גֶעוואוֹינְהֵייט

און

אונ ווייטער קיין תּוֹרָה . קיין חָכְמָה . קיין מְלָאכָה יענען זייא דָאךְ נִיט . אונ אַז זייערע פֶעטער דִיא רֶבִּים שְׁטֶערְבֶּען . שְׁטֶעלֶען זייא אַיין זייער הַאלְז אויף קִצְבָה . אונ וואַנְדֶערֶען אַרוּם אויף דִי מְדִינָה . הָאבֶּען גַאסְט הויז אִין אַלֶע חֲסִידִים שְׁטֶעטְבֶּלֶעךְ . אַ מָאל גַנְבֶענֶן זייא . אַמָאל שְׁנָארֶען זייא . וויא עֶס אִיז אַ חֲתוּנָה אָדֶער אַ סְעוּדָה זֶענֶען זייא מְקַיֵים סְעוּדַת מִצְוָה . ווארום זייא זֶענֶען דָאךְ בְּנָן שֶׁל קְדוֹשִׁים . אונ דִיא ווייבֶּער ווערֶען אִין דֶערְהַיים פַארְשְׁוַוארְצְט . אונ דִיא קִינְדֶער ווערען אויךְ אויף גֶעצויגֶען וויא דִיא חַיוֹת רָעוֹת . זָא הָאבֶּען אונזֶער ר׳ שִׁימְכֶעס קִינְדֶער אויךְ אַזויא גֶעוָואלְט פִּידֶערְן ווירְטְשַׁאפְט . נָאר אַיינֶער פוּן זייא אִיז גֶעווֶעזֶען אַ חָכָם . אונ אִיז נִיט גֶעוֶועזֶען קיין גְרוֹיסֶער עַם הָאָרֶץ . עֶר הָאט אַבִּיסֶעל גֶעקֶענְט . אונ בֶּאֱמֶת זֶעהר קְלוּג , אונ עֶר הָאט גֶעווִיסְט אַז דָאס גַאנְצֶע גֶעשֶׁעפְט מִיט דֶעם גְרוֹיסֶען שֵׁם פוּן זַיין פָאטֶער . וואר אַלֶץ שְׁווינְדֶעל אונ גַנָב . זָא הָאט עֶר צוּא גֶערוּפֶען זַיינֶע בְּרִידֶער . אונ הָאט צוּא זייא אַזויא גֶעזָאגְט . לִיבֶּע בְּרִידֶער! פָאלְגְט מִיךְ וואס אִיךְ וועל אייךְ זָאגְן ווֶעט אוּנְז אַלֶע וואויל זַיין . מִיר לָאזֶען זִיךְ לֶערְנֶען אַ מְלָאכָה . אונ מִיר ווֶעלֶען זִיךְ עֶרְנֶעהְרֶען עֶהרְלִיךְ מִיט אוּנְזֶערֶע צֶעהְן פִינְגֶער נִיט מִיט קיין שְׁווינְדֶעל וויא אונזֶער פָאטֶער הָאט בֶּעשְׁווינְדֶעלְט דִיא גַאנְצֶע ווֶעלְט . אונ אוּם גֶענַארְט גֶעלְט פוּן אִיטְלִיכֶען בֶּעזוּנְדֶער . בִּפְרַט מֶען זֶעהט דָאךְ דָאס אוּנְזֶער פָאטֶערְס פֶערְמֶעגֶען אִיז אוּם גֶעגַאנְגֶען לְרַעַג וְקֶלֶס ווי שְׁנֵייא אִין וואַסֶער . דֶען זָאלְכֶעס גֶעלְט קֶען קיין בֶּעשְׁטַאנְד נִיט הָאבֶּען . ווייל עֶס אִיז נִיט עֶהרְלִיךְ . נָאר אוּם גֶשְׁווינְדֶעלְט . אוּנְזֶער פָאטֶער הָאט זִיךְ נֶעבֶּעךְ נִיט גֶעקֶענְט אַנְדֶערְשׁ הֶעלְפֶען . עֶר אִיז נֶעבֶּעךְ גֶעווֶעזֶען גֶעצְווּנְגֶען דֶער צוּ . דֶען ווֶען עֶר הָאט דָאס אָנְגֶעהוֹיבֶּען פִּידֶערֶען . וואר עֶר דָאךְ שׁוֹן אַלְט . אונ קיין תּוֹרָה אונ קיין מְלָאכָ . הָאט עֶר דָאךְ נִיט גֶעקֶענְט . בִּפְרַט פוּן וואַנֶען ווייסֶען מִיר אַז דָאס גְלִיק ווֶעט אוּנְז אַזויא דִינֶען וויא עֶס הָאט אִיהם גֶעדִינְט . דֶען צוּ דִיא שְׁמַיִם פָּנִים גְנֵבָה . מוּז מֶען אויךְ הָאבֶּען גְלִיק . אונ מִיר זֶענֶען נִיט פֶערְזִיכֶערְט אויף דֶעם גְלִיק וואס אוּנְזֶער טַאטֶע הָאט גֶעהַאט דֶען עֶר הָאט גֶעזָאגְט תּוֹרוֹת וואס עֶס קוּמְט נִיט אַיינֶם צוּם צֶעהְנְטִי עֶר הָאט אוּם גֶעמִישְׁט פֶּעטְרוּשְׁקֶע מִיט קַוָה בֶּעבֶּע . מִיט פּוּטֶע מִילֶעךְ . אונ אַלֶע הָאבֶּען גֶעזָאגְט עֶס אִיז זֶעהר וואהל . ווייל דָאס מַזָל הָאט אִיהם גֶעגְלִיקְט . אויף גְלִיק אִיז אָבֶּער נִיט יֶעדֶער פַאר זִיכֶערְט . אונ ווער עֶס קֶען אַ מְלָאכָה . דֶער אִיז אִין דִיא הָאפְנוּנְג אַז דָאס מַזָל ווֶעט אִיהם גְלִיקֶען . קֶען עֶר אויךְ אַיין עוֹשֶׁר ווערֶען

אונ וועןָ ניט זאָ איז ער ער כָּל פָּנים פֶערְזִיכֶערְט אויף זַיין שְׁטִיקֶל בְּרוֹיט זאָ הָאבֶּען אִיהם דִיא בְּרִידֶער גֶעפָּאקְגְט אונ הָאבֶּען זִיךְ גֶעלֶערֶנְט מְלָאכוֹת . אֵיינֶער אִיז גֶעוואָרֶען אַ שְׁנַיידֶער אֵיינֶער אַ שְׁמִיקְלֶער . אונ הָאבֶּען זִיךְ גֶעפִירְט גַאנְץ שֵׁיין . אונ זֶענֶען פוּן דִי מְלָאכָה אֵיינְצִיג ווייס גֶעקוּמֶען צוּ גֶעלְט אונ זֶענֶען גֶעוואָרֶען סוֹחֲרִים . אונ נְגִידִים . אונ הָאבֶּען זֶעהר לִיבּ גֶעהַאט דֶעם בְּרוּדֶער וואָס עֶר הָאט זֵייא דִיא עֵצָה גֶעגֶעבֶּען זֵייא זָאלֶען זִיךְ לֶערְנֶען מְלָאכוֹת . אונ זֵייא הָאבֶּען זֵייעֶרֶע קִינְדֶער גֶעלָאזְט גוּט לֶערְנֶען . אונ הָאבֶּען מִיט זֵייא גֶעטָאן גוּטֶע שִׁידוּכִים . אונ זֵייא וַוארֶען אויךְ סוֹחֲרִים . נָאר גוּט לֶערְנֶען אונ שְׁרַייבֶּען אונ רֶעכֶנְען הָאבֶּען זֵייא אויךְ גֶעקֶענְט . אונ זֵייא הָאבֶּען אוֹיס גֶעפִירְט זֵייעֶר וועלְט בְּשָׁלוֹם מִיט קִינְדֶער אונ קִינְדְס קִינְדֶער . אונ הָאבֶּען גֶעהַאט חֵן בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם .

פוּן דֶער מַעֲשֶׂה אִיז צוּ פֶערְשְׁטֵיין וויא דִיא וועלְט אִיז פַאר בְּלֶענְדֶעט . אונ ווער עֶס הָאט שֵׂכֶל בְּרוֹיךְ זִיךְ נִיט לָאזֶען צוּא פַאר בְּלֶענְדֶען מִיט הַבְלֵי הֲבָלִים נָאר צוּ זוּכֶען דֶעם אֱמֶת

עֶנְדֶע

נייעס! נייעס!

אין גיכען וועט ארויס פון דרוק:

1) נייע צעהן יודישע פאלקסליעדער

וועלכע דער בערימטער פאעט **אליקום צונזער**

האט געזונגען אין זיינער לעצטען צייט אין איירָאפא,

לויט פאלגענדע נעמען:

1) צוא דיא שטערין.
2) דיא פיראמידען.
3) מיינע געפיהלע.
4) פערבלאנדזעט פון וועג.
5) דַיֵינוּ „א", דַיֵינוּ „ב".
6) משה מיט זיין דור.
7) דיא דרייא טויבען.
8) צום יאהר תרמ"ט.
9) צום יאהר תר"נ.
10) אמעריקאנער ליעד, אדער קאלומבוס אונד וואשינגטאן.

2) איין זעהר נוטצבארע מעטאדע

פיר אללע קלאסען מענשען אונטער דעם נאמען

דייטשע מעטאדע,

אין אקורצע צייט גרינדליך צו דער ניין לעזען, שרייבען, רעדען, גרינדליך דיא דייטשע שפראכע פון בעוואוסטען

פעדאגאג **עוזר בלאשטיין.**

מיין אדרעססע.

Исаака Функа Вильна. Обжерный пер. д. Гурлянда.